

У ЧАСОПТИСУ ПИШУ

Радмила Лазић

Драгојло Јовић

Милица Јефtimiјевић
Лилић

Љубодраг Обрадовић

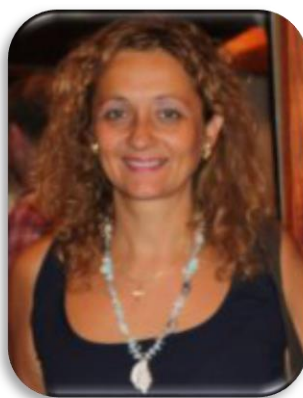
Светлана Ђурђевић

Мирослав Живановић

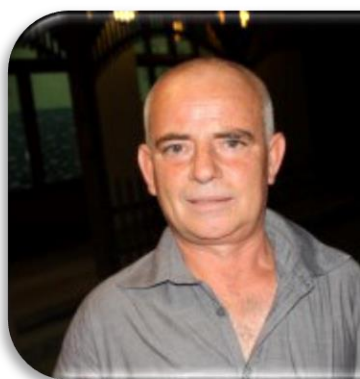
Зорица Арсић Мандарић

Јелена Протић Петронијевић

Сава Илић

Драган Тодосијевић

Милован Петровић

Раденко Настић

Душан Матић

Ђорђе Петковић

Драгољуб Милићановић

Радивоје Миладиновић
Пацко

Владимир Тасић

Богица Јефтић

Латинка Ђорђевић

Елеонора Лутхандер

Лепа Симић

Александра Лутхандер

Милена Вукоје Стаменковић

Виолета Јовић

Сања Петровић

Драгош Павић

Светозар Н. Поповић

Снежана Перовић

Јелена Петронијевић

Даница Гвозденовић

Јелена Ковачевић

Весна Мијин стр.35.

Зора Митровић

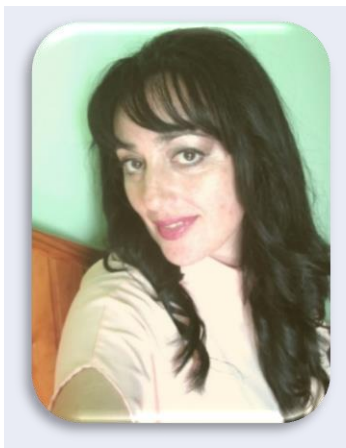
Верица Преда

Драгана Марковић

Анђелко Анушић

Сандра Миладиновић

Даница Рајковић

Јована Марковић

Драгиша Павловић
Расински

Дејан Ристић

Милош Ристић

Живомир Миленковић

Саша Милетић

Братислав Костадинов

Живојин Манојловић

Живота Трифуновић

Мирослав Стојадиновић

Драган Матејић

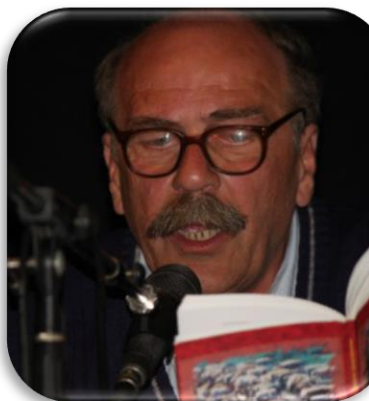
Софија Соња Перовић

Горан Минић

Далибор Ђокић

Вељко Стамболија

Љубиша Бата Ђидић

Борисав Благојевић

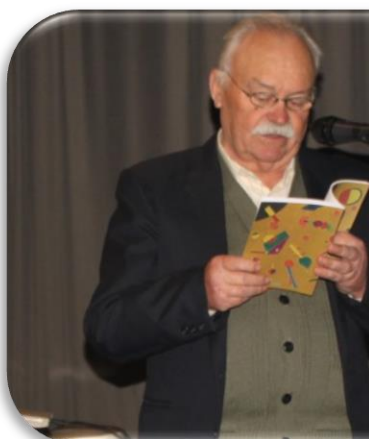
Милка Ижогин

Матилда Јанковић

Слободан Јовановић

Слободан Д. Станковић

Ненад Димитријевић

Дуња Колар

Дарко Колар

Радован Стевановић

Видак Г. Петровић

Јован Бошњаковић

Снежана Михајловић

Градимиr Карајовић

Немања Рашета

Зоран Јовановић

Стефан Кнежевић

ЧАСОПИС ЗА ПОЕЗИЈУ

ПоезијаСРБ

Број 4

Крушевац, децембар 2015.

Издавач: Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ, Крушевац

Портал: www.poezijasr.rs - www.poezija.rs – [поезија.срб](mailto:poezija@poezija.rs)

Мејл: pesnik@poezija.rs

ПИЈЕТА

Сваки сусрет с мушкарцем је
Пијета
Мадона губи кога је родила
жена губи кога је волела
Сваки сусрет два бића
је Пијета*
у наручју свако љуља
одсутност
света

Александра Лутхандер, Шведска

Пијета ([итал. *pieta*](#) побожност, смјерност, милосрђе^[1] од [лат. *pietas*](#) осјећање дужности, побожност);^[2]

УМЕСТО УВОДА – Љ. Обрадовић

Овај лист је посебан. Ми заувек у Ваша срца уносимо лепоту поезије! Свака песма коју у часопису за поезију - ПоезијиСРБ прочитате или је објавите, оплемениће и челичити Ваше тело и душу!

Како је и сваки сусрет песника и читалаца посебан, ја сам као увод у овај број часописа одабрао песму Александре Лутхандер *ПИЈЕТА* која велича сусрет жене и мушкарца, односно сусрет два бића.

Поштовани песници, ауторски хонорар за објављивање у часопису нисмо у ситауацији да платимо! Ако сте са тим сагласни, пошаљите нам свој рад.

Наш мејл је: pesnik@poezija.rs

Добродошли!

ИЗАЗОВ

Хеј. Ти!
Ти,
да, баш Ти.
Шта хоћеш?
Желиш ли можда
спутати варијабилност
избрисати заблуде и
скинути Јустичији
повез са очију?

Стварно то мислиш?

Хеј, Ти!
Ти,
да, баш Ти.
Куда ћеш?
Зар се време може
прескочити
једним бунтовним погледом?

Утреће те трава мртвила.

Ти,
стварно замишљаш
да је вечност сворена
због Тебе?

Девојко,
Твоје црне очи
замаглиће очај немогућности,
несхватљивости.

Схвати:
Твоје постојање је
случај.

Јер,
све ће испреплетати
само један
прамен Твоје дуге,
тамне косе.

© Светлана Ђурђевић

НОСТАЛГИЈА

Ој Мораво, моје село равно,
кућа стара остављена давно,
о јесени моја берићетна,
мој ћилиме, моја башто цветна.

Ноћу сањам јоргован пред кућом,
како ми је дивно процветао.
Не дам ником да му цвеће кида,
за њега бих сто живота дао.

Поља плодна, брда винородна
и воћњаке родом окићене
и пропланке и ливаде цветне
и мајчине топле очи сетне.

Из младости обичаје старе
богомоље, саборе, игранке
и седељке, прела и посела
и сва славља из мог Поморавља.

И светиње славом овенчане,
Сопоћане, Високе Дечане,
Љубостињу, Лазарицу, Жичу,
Раваницу, свету Студеницу.

У сну ми се срце развесели
па од среће и пева и плаче,
поток суза низ образе врели
разбуди ме, па запевам јаче.

Реците ми да ли још жито расте
и зелена на ливади трава,
чују ли се још под кровом ласте,
мирише ли љубичица плава.

Певају ли у гори славуји,
путују ли још по небу звезде,
блистају ли у роси драгуљи,
равним пољем да л' још коњи језде

Да л' још селом хармоника свира,
рујну зору песма петла буди,
чују ли се фруле од пастира,
греје ли сунце, реците ми људи.

© Мирослав Живановић

ПРОЛАЗИМО

Идемо уз реку, низ реку, путевима разним у дубоке ствари. Кораца миришу на јесен, на зрело сунце и увеле љубичице.	И пролазимо кроз тај живот неприметно, непримећени, несаслушани и несхваћени. Пролазимо у колонама, уз цвркут врабаца и химне северца.
Нешто се догађа у нама, циљеви нови смеше и идемо уз реку, низ реку.	Понекад ослушнемо све те будалаштине, понекад одмахнемо руком, а понекад презриво плунемо и трапаво тапкамо даље.
Због новог лета и новог муцања, због животних радости, играмо се сами, кујемо златни сандук, скијамо на леђима, а нешто се догађа у нама, нешто пролази поред и кроз нас, мада јесен је одавно и магла.	Волимо само мирис челика, пуне улице и пуне аутобусе. Волимо зној и напаћена лица.
Трапаво тапкамо у месту и осећамо да то није оно, да је срце веће, бол случајна, а срећни завршетак иза угла.	Туђа смрт нас весели, мада смо и сами у пролазу, мада и сами пролазимо.

© Љубодраг Обрадовић

И ГОДИНЕ ПРОЛАЗЕ... - Љубодраг Обрадовић

Поштовани читаоци,

На крају сваке године, када се свде рачуни о ураћеном у тој години, можемо се похвалити да Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ држи до речи и испуњава обећано. Обећали смо да ћемо се бавити издаваштвом стваралаштва наших чланова и других песника, па то и чинимо. У овој трећој години нашег постојања објавили смо и изложили на Сајму књига Расинског округа 2015. године у Крушевцу следеће књиге наших аутора:

- Часопис за поезију – ПоезијаСРБ број 3.;
- Књигу ЗАГОНЕТКА ДРАИНАЦ – Одабране песме и прикази;
- Зборник боемске поезије – ПИЈЕМО ЖИВОТ И ЈА;
- КЊИГА О ЈОВУ – АЛХЕМИЧАРУ ЖИВОТА – роман Драгице Здравих из Крушевца;
- КАД СУ СВЕЦИ ПО ЗЕМЉИ ХОДИЛИ – Књигу духовне поезије Мирка Стојадиновића из Макрешана код Крушевца;
- СВЕ ПЕСМЕ СРЦА МОГ – Књигу поезије Милована Петровића из Шведске;
- ТРАЖИМ ТЕ – Књигу поезије Драгана Дувњака из Београда;
- ОЖИЉАК НА ЛЕВОЈ РУЦИ – Књигу Поезије Данице Рајковић из Крушевца;
- МАШТАЊА И СТВАРНОСТИ ТРЕЋЕГ ДОБА – Књигу поезије Веселинке Игић-Филагић из Шида;
- БОСУТ СРЕМОМ ТЕЧЕ – Књигу поезије Слободана Цвитковића из Шида;
- МОЈА ЛИВАДА ЖИВОТ МОЈ – Књигу поезије Јелене Петронијевић из Јабланице код Крушевца;

- У СЕНЦИ ВАРОШКИХ КАПИЈА – Српско-Енглеско издање поезије Латинке Ђорђевић из Крушевца, односно Цириха, а на штанду ПоезијеСрб изложили смо и ауторско издање;
- ШАПУЋЕ ЉУБАВ – Књигу поезије Латинке Ђорђевић из Крушевца, односно Цириха.

Од сајма до данас објавили смо још три књиге:

- НАЈТИШЕ ПОСВЕТЕ – Књигу поезије Лепе Симић из Цириха
- ДАРУЈЕМ САМО ТЕБИ - Књигу поезије Милована Петровића из Шведске и
- Књигу поезије *НА КРИЛИМА МАШТЕ*, другу књигу најмлађег члана ПоезијеСРБ Јоване Марковић.

И заиста, прегршт најлепших речи написаних у име љубави нашло се у издањима ПоезијеСРБ и надамо се да ће допрети и у Ваше срце и продубити нит љубави која у сваком разумном бићу клија. До краја децембра изаћи ће из штампе и Часопис за поезију - ПоезијаСРБ број 4. и тако ћемо заокружити нашу издавачку делатност за 2015. годину.

Поезија је, још су стари Хелени рекли, за Богове, вероватно мислећи на то колико оплемењује оне који се друже са њом, оне који јој отворе душу. Јер, "људска је душа чудно начињена: завириш у њу - ништа не сазнаш, а опет, другачијим очима гледаш свет", рекла је у једној својој давно написаној песми Светлана Ђурђевић, потпредседник Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ, а ја Вам сада поручујем: ОТВОРИТЕ ДУШУ ПЕСМАМА и изаберите ону која Вам се највише допада. Она ће Вас узнети у сањани свет!

Све у свему, ми смо задовољни својим радом јер полако растемо, па данас у свом окриљу поезије окупљамо око 49 чланова који активно раде и плаћају чланарину, а са нама на порталу ПоезијаСРБ сарађује и више од 600 песника који долазе из скоро свих крајева Србије и из многих земаља света, поменућу: Швајцарску, Шведску, УСА, Аустралију, Аустрију...

Надамо се да ћете и Ви читати наше стваралаштво, било на нашем порталу (где је до сада постављено преко 18.000 песама), било у нашим књигама, или у нашем часопису ПоезијаСРБ и да ћете и Ви бити задовољни квалитетом прочитаног. У сваком случају, надамо се да ћемо Вам нашим стваралаштвом улепшати живот, који често није мед и млеко и да траг који остављамо објављивањем ових књига и целокупним својим радом, није само удар пруту у мирну воду језера...

На порталу ПоезијаСРБ (раније PoezijaSCG) од 2005. године додељујемо награду за **ПЕСМУ ГОДИНЕ**. Ове године се награда додељује за 2014-ту годину и доделиће се на првој промоцији овог часописа и то по десети, јубиларни пут. По оцени жирија ПоезијеСРБ:

- **ПЕСМА ГОДИНЕ је песма ПУТОВАТИ Радмиле Лазић из Београда,**
- Друга је песма **ВЕРУЈЕМ** Саве Илића из Цириха, Швајцарска,
- Трећа је песма **СПАВАЈ** Драгана Тодосијевића из Треботина, Србија.

Посетиоци портала ПоезијаСРБ су, такође, гласали и одабрали по њима најбоље песме:

1. је песма **КОЛИКО ПУТА УМРЕТИ СЕ МОЖЕ** Драгојла Јовића из Крушевца,
2. је песма **ОНИ ШТО ПОГЛЕДОМ САЗНАШЕ** Раденка Настића из Ваљева,
3. је песма **НЕДОСАЊАН САН** Милована Петровића из Шведске.

У наставку прочитајте **песму године ПУТОВАТИ** и неколико реченица о Радмили Лазић, песникињи која је песму написала, као и остале похваљене, односно награђене песме. Јер и године тако брзо пролазе, а неке лепоте треба спознати, бар у поезији. Зато смо и ми ту с Вама.

Љубодраг Обрадовић

ПЕСМА ГОДИНЕ

Радмила Лазич, Београд

ПУТОВАТИ

О, дићи једра
О, ка далеким обалама ићи!
Бродарити.
А не стићи никуда!

Пучином плутати
Као даска
После каквог бродолома.

Рођени,
О, када бих миљама била
Одсутна из ваших живота.

Када би потрајала
Моја одвојеност од свега!

*
О, ићи, ићи!
Друмом путовати.
Друмарити!

Са врећом на леђима
Или без ње.

Као скитница
Весело звиждукати.

Певушећи
Пешачити.
Не остављајући
За собом никога.
Никоме ићи.

*

О, друмови!
О, волујска кола предака!
Када се нигде није стизало
Без три дана клопарања.

А при срцу била милина
Од помисли на кућни довратак
У коме стоји Он или Она
С руком понад обрва.

*

Бити странац,
Бити страњкиња.

Прећи реку.
Гледати туђ град
Туђе тргове,
Туђе трагове,
Људе.

Загледати им се у очи.
Можда срести себе.

*

О, непознати свете
Да ми је стићи до твога неба
Да видим оно што не досежу очи.
Неизрецивом да се приклоним.

Стазицу да пронађем
До страшне зоре.

Да узлетим из себе
Да се напустим!

© Радмила Лазич

ПИСАЊЕ ПОЕЗИЈЕ ЈЕ КАО ПИСАЊЕ ПО ВОДИ - Ж. Миленковић

Радмила Лазић је једна од најпознатијих српских песникиња и за своје вишегодишње стваралаштво добила је бројне и познате награде: „Милан Ракић“, „Десанка Максимовић“, „Васко Попа, „Дис“...

Песнички рукопис Радмиле Лазић се препознаје и у књизи „Мислити себе“, књизи промишљања о поезији, бревијару који отвара поетику често скровитих стихова из њених претходних књига, каже Јелена Протић Петронијевић и наставља, „Радмила Лазић нам указује на неизвесни исход, ризик, авантуру стваралачког пута... Такође, позивајући се на Душана Матића, говори нам о безусловној посвећености књижевности, заправо о услову предавања који важи чак и за читаоце, тако нам се чини. А тек како мора бити посвећен стваралац! То мора бити преданост, веровање и припадање, пре свега и изнад свега“...

Писању, као и љубави, потребна је повишена температура. Врућица у тексту. А она песма која се не обраћа Никома, ризикује да буде Ништа. Тако каже песникиња-мислитељка која пише јер жели нешто да каже.

Према речима госпође Протић Петронијевић, песникиња се слаже са Чеславом Милошем да је песник побуњеник, мада није пророк. То значи – немирење са постојећим, чврсто држање на сопственим становиштима. Бити субјект који мисли. Али и мислити себе кроз друге, у другима, цитирамо песникињу. Мислити себе је мишљење о себи самој, то је почетак, бити свестан себе, што је заправо веома ретко. Људи се најчешће прво баве другима. До себе и не стигну. Ова мислитељка свакако не спада у оне који се прво баве другима. Бави се другима кроз себе. У песмама се то препознаје и кад су у мушком роду писане. Све је проживљено, проверено, понекад и грубо бачено пред лице оних који уђу у свет поезије Радмиле Лазић.

Песникиње и списатељке, јесу пасторке књижевности. И то није изношење феминистичких ставова из прве руке. То је одбрана жене-песникиње, нужна одбрана, могли бисмо рећи. Радмила Лазић у ту угрожену породицу убраја многе списатељке, не само песникиње. Ту су и Исидора Секулић и Јелена Димитријевић и многе мислеће жене од антике до Емили Дикинсон и наших данашњих поетеса: Данице Марковић, Мирјане Божин, Ане Ристовић, Данице Вукићевић и других које истрајавају свесне скрајнутости саме поезије и женског писма како год била схваћена ова одредница.

Читаоци имају корист од читања књига, па и од читања књига поезије. Песникиња закључује да је писање поезије као писање по води.

Живомир Миленковић

ВЕРУЈЕМ

Умирем и падам,
дижем се и рађам,
изнова ко феникс
из сивог пепела,
ал још увек људској
доброти се надам,
све док душа буде
становник ми тела.

Верујем у стисак
руке код поздрава,
неписано правило
карактера људског,
у уздах и сузу,
у бол и у врисак,
кад уједе језик
неког нама блиског.

Верујем у осмех
кад се очи смеју,
туп израз усана
неверу ми ствара.
Без смисла би осто'
човечанства грех,
да Божанства није
с небеског олтара.

У љубав се уздам,
у морал човека,
те без стрепње гледам
на будућност сада.
Жеље своје нећу
никад да обуздам,
да и за смртнике
још постоји нада...

Зато нећу престат'
добру да се надам,
све док душа буде
становник ми тела
и да се ко феникс
из сивог пепела,
када мрем и падам,
ја изнова рађам!

© Сава Илић

СПАВАЈ

Спавај
у сенци моје душе
Спавај
у заветрини моје кише
Спавај
ту на левој обали Пепељуше
Спавај
у песми вредних ратара
Спавај
у песми ноћних птица
Спавај
у фијуку вејавица
Спавај
у мирису пољског цвећа
Ту на левој обали
Пепељуше
Спавај село моје

© Драган Тодосијевић

КОЛИКО ПУТА УМРЕТИ СЕ МОЖЕ

О, колико пута умрети се може
у једном животу, испод једне коже.
Да л' се такви људи херојима зову,
ил' им привиђење ствара муку нову.

Да ли је баш вредно трајати у борби
са маглом у очима и трњем у души,
да л' нас ико види у животној шуми,
ил' нас само жале кад се све уруши.

Да ли је баш важно да у вреви снова,
чак и кад засија нека звезда нова,
просути ђердане, бисере живота,
зарад идеала што их вртлог мота.

О, колико пута умрети се треба,
да душмани своје животе осладе,
не знајући никад да смртнику живот,
није тако важан оном што му раде.

Јесење се лишће сад по земљи слаже
и кроз шапат тихо поруку нам шаље,
живот крају иде преварит' се не да,
биће опет правде и небеског реда.

На пут без повратка, карта је у руци,
живећи у царству ил' земаљској муци,
а са собом нико ништа поно није,
само ко с рођењем, своје голо тело
и по неко успут учињено дело.

Свираће тужна музика за крај,
цигани свирачи желе свима рај,
само мирно руке своје склопи беле
нема више лишћа, вреве ни капеле.

© Јовић Драгојло

***Они што погледом сазнаше**

Они што погледом сазнаше
Они што ћутњом питају
Срца камену дадоше
Па светом, светом скитају.

Ноћ им несане спрема
Туга милује женски меко
И нигде смираја нема
Само слутња да чека Неко.

Из горе долазе, у гору одлазе
Росу да пију (јутарњу сузу)
Цвет да узберу по трњу газе.

Јаву преваре па у сну ходају
У дно светлости, у дно света
Мајстори речи залутају.

© Раденко Настић

НЕДОСАЊАН САН

Мало ми времена треба
да досањам најлепши сан,
мало ми времена треба,
ал' све ми поквари дан.

Мало ми времена треба
пусти ме о... зоро рана,
оста ми најлепша бајка,
због тебе недосањана.

Мало ми времена треба,
можда још који трен,
стрпи се мало зоро
само да постанем њен.

Мало, а тако пуно,
значило би ми то,
када би каснила мало,
кад не би свануло.

Даћу ти све моје дане
само за једну ноћ,
о... зоро моја рана,
у сан ми рекла је доћ'.

Смилуј се нада мном мало
не јури свакога јутра,
закасни ноћас само,
а дођи раније сутра.

© Милован Петровић

Елеонора Лутхандер, Шведска

ЗИД

Љубодрагу Обрадовићу

Песници свих земаља
уједините се
скандирају на улицама

Полицијски коњи играју
бечки валцер
на лепом плавом
Дунаву

Јашем кибер коња
прескачем зид
око поезије

АРСЕН

Одапнимо у истом трену
минуте сате дане
да га погоде као стрелице
и закуцају
као Гуливера
за овај свет

Нека му дају трансфузију
чистих нота
да крв опет запева

Он не сме да оде
Треба чврсто држати те руке

Заледити глас
као сладолед

БОЉИ ЉУДИ

Сад кад више нисмо млади
тек сада смо слободни и луди
сада знамо како се то ради
тек сада смо бољи људи

Сад кад смо уморни и сиви
и све нам се црно пише
тек сада знамо да смо живи
и да нам не могу ништа више

Сад кад више нисмо лепи
у себи носимо праву лепоту
слабо видимо ал' нисмо слепи
чувамо снагу за доброту

ЕМБРИОН

Ако би извршили обдукцију
мог тела
лекари би нашли још једно срце
а то је - Арсен
негде између јетре и срца
налик ембриону

Ја сам вечито трудна
Лоркина кобила

ГЕОЦЕНТРИЧНА

Ко ли нас то гледа
кроз шпијунку месеца
Да ли зло ноћу улази
или излази кроз
анус космоса
Чије је ли је толико злато
заковано
у небеском излогу
Мени се не окреће
око осе
или пчеле
Мени се земља не окреће
Понекад се само заљуља
та неравна плоча
пуна воде

Елеонора Лутхандер - "Медовина", 2009.

МЕДОВИНА, КАЛОРИЧНА ДУШЕВНА ХРАНА И АРСЕН

У овој књизи, осим медовине, пије се и пиво "Лутхандер". Ако је у вину истина, можда је онда у пиву - поезија. Ту су и вотка и вода чесмовача, (кад је има), наравно и вино. А пре свега мајчино млеко. Предјело је његушки пршут и сир, како ми је пролетос лепо било послужено на Чеву. Главно јело - сарма или суши. Парадајиз салата са маслиновим уљем. Зачини су бибер и сузе. Још има и неких пикантерија са далеког истока и отопљеног севера - за оне радознале, и бурмут, ако се чита у кафани. За дезерт, јагоде са шлагом, кестен, лешници, трешње и грожђе, то што је остало од бербе. Кафа без шећера и чај с румом. У припремању вечере, своје прсте умешао је и један чобанин. Неке песме су прекуване. Књига се простира на све четири стране света и пролази кроз сва годишња доба. У позадини, чује се музика Битлса, Стоунса (каменчићи на плажи) и Арсен. "Медовина" се састоји од старих и нових љубави, од старих и нових песама. Ову калоричну душевну храну посвећујем песнику са којим сам се сударила у једном сајбер сокачету, Илији Лакушићу.

Арсену

Милица Јефтимијевић Лилић, књижевница

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ УМЕТНИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА

Милица Јефтимијевић Лилић рођена је 28. августа 1953. у Ловцу код Бањске, на Косову и Метохији. Завршила је Филозофски факултет у Приштини, Одсек за југословенску књижевност и језик, магистрала је на Универзитету у Београду и стекла звање магистар филолошких наука. Радила је у Приштини у звању асистента на предмету Методика наставе српског језика на Филолошком факултету и професора на Вишој педагошкој школи, где је предавала Методику наставе српског језика и Књижевност за децу. Радила је у Радио Приштини као уредник и у Телевизији Приштина као уредник Редакције за културу од 1995. до 1999, где је дала значајан допринос афирмацији стваралаштва које се неговало у тој покрајини, али је пратила и културна збивања у земљи те тако у својој средини успостављала више стваралачке и вредносне параметре. До недавно била је уредник у Телевизији Београд у Редакцији дигиталног програма, а пре тога је девет година радила као уредник у Редакцији за културу где је остварила импозантан број емисија и прилога из области културе, књижевности и науке о књижевности.

Године 2003. је снимила серијал „Усудом развејани“ о судбини познатих српских писаца са Косова и Метохије протераних отуда: Пера Стефановић, Радослав Златановић, Даница Андрејевић, Мирко Жарић и други.

ОДВИЈАЊЕ СВИТКА

АЗ
БУКИ
ВЈЕДИ...

тако се одвија свитак
језика рода мога.
Аз свитак Господњи јесам,
тама ме одмотава.
Што ближе крају течем,
то се Почелу враћам,
поимам закон дат ми
у часу рођења мога:
енигма бићеш до краја,
шапнуше трећег ми дана.

Добро чух тај глас
док очи не стекох још.

Проговори и знаћеш ко си:
све је у теби,
све си донела сад,
даћеш што већ имаш.
Упорно следи траг,
Свитак се споро чита.

Растеш да одгонеташ
винчанско писмо свето
што ти из вена капље.
У послушање се примаш
у Мисир Великог Јаства.

Пергамент небо твори,
твоји су само прсти.

Не слаби вид у бдењу,
очи нам скрама штити
од светла неумерног.
Копрену скидамо споро
слој по слој с кожом.
Великом Светлу ближе
сваког смо дана.
По комад себе приносимо.

Кад крајњи скине се повез
бићемо Тамо
и сами светлост.
Тад задњи жртвени обред збиће се.
Таме лишени
цели с Једним
за нама траг прве стопе
у њему Свитак што тражи очи.

Сарадник је многих часописа и члан стручних жирија. Објавила је збирке песама: „Мрак, избављење“, (1995) КОВ, Вршац, „Хибернација“, (1998) КОВ, Вршац, „Путопис коже“ 2003, СКЗ Београд и поему „Чарање“ (2007) „Панорама“, Приштина, Београд, збирку прозе „Сиже случаја“, (2002), „Просвета“, Београд, као и књиге критика: „Поетика слутње“ (2004), Књижевно друштво писаца Косова и Метохије, Кос.Митровица и „Епистемолошка осветљавања“ (2007), „Мали Немо“, Панчево, „Одвијање свитка“, песме, Друштво писаца Косова и Метохије, Косовска Митровица, 2008. „Мистерија љубави“ песме, Младеновац, 2011, „Критички темељи и донети“, студија о Сими Цуцићу (магистарски рад) Банатски културни центар Ново Милошево, 2012, „Жубор ума“ - Il gorgoglio della mente (српско – италијанско издање) „Смедеревска песничка јесен“, Смедерево, 2012, „Das mysterium der liebe“, избор поезије на немачком језику, Банатски културни центар, Ново Милошево, 2012, „Мозаикот на создателот“, поезија на македонском језику, Струга, 2012. „Тетоважа ума“, поезија, „Свет књиге“, Београд, 2012, „По мери мита“, сатирична поезија, „Биндер“, Београд, 2014.

Милица има велику библиографију коју чине прилози у књижевној периодици. Пише и приче за децу, које су објављиване у „Дечјим новинама“, „Јединству“ и другим гласилима. Приредила је и изабрала песме Владете Вуковића под називом „Остаћу негде“. Добитник је награда : „Јединства“ за причу, Приштина, „Григорије Божовић“ за најбољу песничку збирку, Приштина, „Лазар Вучковић“, за најбољи циклус песама објављен у часопису „Стремљења“, Приштина, „Песничка повеља“ (Међународна манифестација „Соколица“ у Звечану), „Змај Огњени Вук“ на међународном фестивалу поезије „Смедеревска песничка јесен“, „Кондир Косовке девојке“ на Песничком причешћу у Грачаници за најбољу песничку књигу између две манифестације и „Бронзани Орфеј“ у Франкфурту на међународном фестивалу поезије дијаспоре за најбољу песму, „Златни беочуг“, „Златна значка КПЗ“ за допринос култури Србије, „Повеља за животно дело“, Оплепац, награда „Сима Цуцић“ за научно дело „Царица Теодора“ за најбољу песму о Бранку Миљковићу, „Сребрно перо које лети“ у Бугарској, „Медаља са ликом Нерона“ у Анцију у Италији, Citta del Galateo, Галатоне - регион Леће у Италији, „Цар Константин“ и „Златник Цара Константина“ у Нишу... Заступљена је у више антологија поезије зборницима и панорамама поезије. Песме су јој превођене на: руски, италијански, енглески, француски, арапски, мађарски, турски, бугарски, македонски, немачки, азербејџански, шведски, пољски, румунски, ромски, словачки и друге језике. Критике на: енглески, италијански, македонски, ромски...

Стваралаштво Милице Јефтимјевић Лилић тумачили су: проф. др Даница Андрејевић, проф. др Владета Вуковић, Слободан Ракитић, проф. др Добривоје Станојевић, проф. др Бојана Стојановић- Пантовић, др Стојан Ђорђевић, Чедомир Мирковић, Срба Игњатовић, Радомир Андрић, проф. др Снежана Башчаревић, др Милена Стојановић, Милијан Деспотовић, др Мићо Цвијетић, Љубиша Ђидић, др Милош Ђорђевић, мр Душан Стојковић, мр Ђоко Стојичић, Братислав Милановић, Зорка Мирковић, мр Предраг Јашовић, Ксенија Катанић, Марта Мићић, Светозар Радоњић-Рас, Милутин Лујо Данојлић, Даница Диковић-Ћургуз, Радомир Стојановић, Јованка Стојчиновић-Николић, Милан Михајловић, Мирјана Мариншек - Николић, Татјана Лазаревић, Бранислав Зубовић и други.

Милица Јефтимјевић Лилић је дала специјалну изјаву за наш часопис.

-Поезија је обележила цео мој живот, вероватно је тако са свим песницима, а кад је почело, ко би то могао разграничити у времену у којем смо од родђења то што смо. Можда се то пре свега обзнанило кроз мој уметнички сензибилитет дефинисан још у раној младости. Трагала сам за лепотом и реаговала на њу у сваком смислу. Верујем да је то генетски укодирано. Али, осетљивост за речи препознајем у регаовању на приче, које ми је у детињству мајка Илинка причала. Умела је лепо да интерпретира народне приче, бајке, а знала их је много. Касније кад сам на студијама књижевности наишла на њих, запазила сам да је међу њима било и оних које нису биле записане.

Отац Томислав нам је увече читао јуначке песме, то је у мојој машти снажно одјекивало. Посебно ми је тешко падала песма о Гојковици, неправда која јој је учињена,

неискреност међу браћом...касније сам схватила да је то општа матрица човековог понашања и да се ни до данас ништа није променило. Мој отац Томислав, имао је боемски дух и осећај за уметничку лепоту, лепо је певао, (мајка такође и увек се певало на слављима, музика је оно по чему памтим детињство и младост) свирао је у фрулу и гуслао. Још ми у ушима одзвања његов глас, враћала сам се из поља а из куће је одлегала песма о тим великим и страшним временима у којима се борило за част и чест. Он је био свестан моје приороре, веровао је у мене. Била сам врло мала кад ми је неком приликом рекао да сам одважна, то сам запамтила, не због тога што сам знала шта то значи, већ због необичности речи коју сам запамтила као нову, а заправо било је истине у томе.

Ипак, желим да са захвалношћу поменем мог наставника српског језика у ОШ „Вук Караџић“ у Жеровници код Звечана, где сам учила, Драгослава Николића који је из Зајечара дошао ту. Он је препознао моју склоност ка писању. На задату тему о пролећу добила сам прву награду за поезију. Била је то књига „Скривени цвет“ од Перл Бак. У њој се говорило о забрањеној љубави између Јапанке и америчког војника након Хирошиме. Дете које се зачело у тој вези и за које он није сазнао, јер су се морали растати због осуде средине, био је тај скривени цвет. Много касније сам схватила да је и поезија у мени бујала као тај скривени цвет и да је много времена прошло пре него што сам тога заиста постала свесна. Похађала сам средњу техничку школу и тада се поезија огласила као побуна против нечега што ми није било блиско. Писала сам тада невеште стихове, рецитовала поезију великих пеника, а друштво ме је подсмешљиво звало песникињом. Елем, ка поезији и остварењу ишла сам тежим,заобилазним путем.

Након средње школе, по препоруци родитеља, требало је да студирам технику. Нисам пристала. Хтела сам да се запослим и да сама бирам свој пут. На срећу, нисам нашла посао и родитељи су дали зелено светло за књижевност, после мог озбиљног туговања и игнорисања забава и свега што није водило у жељеном правцу везаном за литературу. Бесомучно сам читала дању и ноћу. Потом су дошле студије књижевности и успон у том правцу. Ту се испољила моја страст ка есејистици и то је тадашњи великан књижевности проф. Вук Филиповић посебно истицао. Прва песма *Невидљиви вал*, објављена ми је у листу „Јединство“, далеке 1976. У њој се већ види снажна поетичка самосвест, јер се говори о нужности бављења поезијом: *Пасти на невиђено на камено брдо / Онемети / Синути мишљу / Родити се духом / Остати невидљиви вал / Летописац плаветнила / Болом заискрити у часу / Тећи за дневим трагом - Пресути себе отежалу у реч /*.

Постајала сам свесна да је за добру поезију нужно и искуство, а живот се потом постарао и за то. У први план је избила књижевна критика, којом сам се предано бавила, објављивала у часописима, на радију и телевизији, наступала на јавним трибинама и постала сам по томе позната, поезију сам ретко објављивала. Живот је донео друге ствари. Родила сам и подизала кћери, била запослена. Након изненадне смрти мог супруга Предрага, поезија је нахрупила и заузела главно место у мом животу.

Резултат тога је двадест објављених књига песама, критика, прича..., а ове године ћу обележити 40 година културно уметничког рада и стваралаштва.

Живомир Миленковић

АКО ТЕ ОТУЂЕ

**„Смрт моја зависи од певања птица
А немам ја дома ни имена“!**

Сад кад измакла сам снајперу,
Комшијској ками,
Нахушканој хорди
Смрт моја је небитна,
небитнија од титраја сенке
под Месецом што над свима је,
јер моје име без твог не опстаје
нит' моје било без твога се чује
нит' ум мој без тебе умствује,
Косово равно, рано крвава.

Ако те отуђе замреће
Молитве апостола пред Творцем,
Ослепеће Тројеручица свевида
А прогледаће Дечански
Да зло види.

Ако те одсеку,
Нећемо зацелити ко рука Дамаскину
Јер нема силе да ту рану споји.
Ако те отуђе Косово,
Никада више нећемо бити своји, цели
Нити ће бити исти свемир васцели.

ПОДАНИК СЕМЕРАМИДИНОГ ВРТА

Ући ћеш бојажљиво,
Да поспремиш вртове обиља,
моје тело снујућ.
И пожелеш да никад не изађеш.
А ја, Семирамида, запослићу те,
ма, наредићу ти:
Остани заувек ту,
знаш да господарим снагом пола
и воље што те вуче,
подиже твоје тело
па распет си на јави и сну.

И не знам зашто и откад
ал' волим то у чему стопљени смо.
У твом семену је и твој ум,
из њега ничем нова,
ко лепота вртова ми неоткривена
што на твоје се очи буди,
бремени у мени
стварнија од снова.

Дајеш се послушно, следиш моју вољу.
Јер видиш, мој наум је жеља
да скупа стварамо чуда,
невиђене вртове што не вену,
крвљу нашом појени ничу.

Јеси ли мој у овом часу, поносни робе,
лишен контроле свести,
назора, правила, питам ја, Семирамида,
охола, кротка, без стида.

Јесам, сам сам и твој,
господари онако како најбоље знаш
и бежећи од мене, владаш и освајаш.

Да, мили дивљења достојан, робе,
волим баш то -
замишљам како господарим
свом снагом, ти слушаш и дајеш се цео
као да знаш да мање ни узела не бих
нит' дала себе само део.

Упијам ко нектар твоје речи
Шапнуте пред вратима врта:
Моја си господарица,
искусна, страствена, отмена...
Лепо је кад могу да то ти признам,
не бојећи се казне
иако милоште твоје још далеко су,
а руке моје празне.

У великодушност твоју не сумњам!
Када бих био твој послушни роб,
био бих награђен, телесно, духовно,
свеобухватно, то знам,
као океаном обујмљен
ницао бих ко корал најлепших боја,
сва утроба, у радосни крик би се слила:
потчини ме,
потчини увек изнова,
Господарице моја.

ПРОНАЂЕНА ПЕСМА

У спомен на понорног Дуса

Пронашла сам јутрос Песму једну ја,
Песму затурену, заборављену, страну
Ко зна кад саздану, у ком часу сна...
Ал' пронашла сам јутрос песму ову ја
Па ми се радост из сна прелива.

И неки смирај по души се просу
Јер ту је слика њене хармоније
За коју не знам да збила се тад
Кад себе целу сусретох на час.
А траг њен стоји, сведочи мир
Што родио је ритам свој, мисли спој
Кад склопила сам песму нову ја.

А било је болних губитка кад
Заборављала сам, гушила Песму своју ја
Кад давила ме тужна мелодија
Испуштене песме, неухваћеног даха
Тренутног склада мисли и света
Кад тако лако одрекох се цвета
Сопствених зрења, рађања духа.

Но, ништа не нестаје на фресци свемира
Што родило се, већ траје
И враћа са стазом сна
Кад смиреног бића затрепери лира,
Шапће ми Песма што нађох је ја.

ДОДИР ДАЉИНЕ

Моје видовите руке,
као у врача вреле
мишљу покренуте
дотакну изабрано-
оне су те заправо среле.
Видећи од очију боље
непогрешиво ме воде,
Логос ме увек призове.

Испишем реч - две
и дуга блесне
споји две воде плахе
моћи реченог свесне.
Прострели их до дна
где су истоветне
стопљене искона снагом.
Из сржи прегрејане
срма се прелије
дубоким трагом.

Дотакнем слово по слово,
енергију проносе лако.
Озариш се примивши је-
све двери отвориш
мени - жени.
И не знаш шта те ломи:
додир огња, реченог сила
што те у часу поразила.
Ил' тајна бића из даљине
што у додиру с тобом сине.

МОЋ ИСКУСТВА

Са жудњом заљубљеног
Чекала сам песму
Њен нежни зов из дна себе,
Веровала њеном рођењу.
А, она охола, изневеравала
Ћудљиво давала глас од себе,
Сетом призвана, немошћу.
Сад ништа више не чекам
А песму само узмем
Без дрхтања и страсти
Што љубав прате.

Сад јој само наредим да дође
Макар храмајући
И она послуша.
Годи јој моја охолост,
Постаје кротка
Ко нежна драга
Пред витезом
Само се преда.
А ја је без милости зграбим,
Гњечим, прекрајам, сечем
Ко дивље месо хирург.

Сабијам јој рогове
Иако рогат је свет,
Будући моја
Мора имати мој лик,
Мноме створена
Мора осетити моје прсте
Што је грнчарски тешу,
Окрећу, полирају.

Будући музика, ритам
Дам јој ноте своје душе
Нека их прими, оживи
За оне што воле моћ звука,
За виртуозе слуха
Па од ње се скривајући
Побегнем у безум сиви
Ал' она се осветнички врати
Све преслика из мог лика,
Преда ме стане интерфејс
Цопу- пест, цопу-пест.

**Најновија књига поезије др Зорице Арсић Мандарић, Ж. Миленковић
- ПЕСМЕ И КРИК –**

Издавачка кућа „Глобосино“ из Београда у оквиру Библиотеке „Хосана“ објавила је недавно најновију збирку песама познате српске списатељице Крушевљанке др Зорице Арсић Мандарић „Песме и крик“.

На хипотетичко питање рецензента Љубише Ђидића, у поговору овој књизи, „Коме се Зорица Арсић Мандарић обраћа, себи, нама, свом лирском субјекту, нашој подруштвљености, неком заумном? Њој неспокојној, нама излишним, неком недостижном? Нашој равнодушности, неком недосегљивом?“, ауторка одговара:

-Обраћам се људима у себи и себи у људима. Ову књигу посвећујем читачима трагова стваралачке самоће који истражују космичност поетике и ништа не подразумевају, не признају клопке као поразе и не презају од провере својих ставова егзактним физичким и астрономским законима и закономерностима свемоћне природе. Обраћам се свима који баштине неизрецивост из које се може све: волети, стварати, сазнавати, стицати што човечније. За оне који су исто захвални Творцу Господу и Свмиру, нема случајности и провиђења. Провиђење су људи који нам помажу да лакше и радосније живимо, зато што нас воле и разумеју. И ту је све. Свет. Космос. Бог. Будућа прошлост. Заиста, има ли људског пева да није из крика? Све песме су отисци нечијих вапаја...Талог крика је цело пророчанство песме.

У есејистичком осврту „Довршавање облутка“, Љубиша Ђидић каже о књизи : „Ова збирка је јединствен облутак налик јајету, облутак који се као јаје порађа, а носи унутрашњу тежину сопственог камена... Има убојите драмске набоје у процесу кроз који пролази песма, у одгонетању уходишта у ушће, у тражењу формуле за излаз из света у коме је много срџбе бола, крика. За кога толико лепоте, милости, разумевања. Пред Творцем песме, пред њеном исповедном светом тајном, кад исходиште песме доводи до свог катарзичног стања - а њен даљи ток у истој идентификацији препушта читаоцу.

Збирка има шест циклуса: Крик из свемира, Блуз уз пирамиде, Екстрадевичанско уље, Детелина међуречја, Ишчашена голубица, Тихи горионик... а један је јединствен слап источен из душе са уздасима као циклусима. А да читалац сам открије то место чарно, сновидовно кад му је потребан одушак. По нежности женског пера, онаквог какво је било са једним „Срцем у трави“ давне 1967, сазревајући готово пет деценија, препознатљиво у цветној башти српске поезије, откуцава њен исти лирски кардиограм...” (Ж.М.)

Зорица Арсић Мандарић – Песме из књиге „ПЕСМЕ И КРИК”

УПЕВ

Није сваки упев за препород срца.
Ретки су препеви са папируса,
а запевы из опела не васкрсавају.
Само пев који одјекује за човеком
чини га бесмртним.

МАГНЕТНА ГУСТИНА

По густини ваздуха,
не би се рекло да дишем.
По густини енергије,
рекло би се да ме
не могу зауставити.
По густини магнетног поља,
рекли би да сам од магије.
Запрепашћена, крикнем:
Моја психа је чиста физика!

КВАНТНА КАРИКА

Њутнова физика, примењена
на молекуле песме и крика,
не појашњава зашто се умна
материја оглашава као поезија
а изјашњава као убитачна
самохотка Универзума.

Ту релевантност разјашњава
квантна физика: повезна карика је
перцептивна, шокантна племенита
биохемијска неуротрансмитерка!
Све-преносница богзна чега, та
флуидна, езотерична живчаница,
надимком душа.

МУЗА ЕНЕРГИЈЕ

Стариш ако заборављаш да мислиш.
Трагањем се подмлађујеш.
Непомирљив, изграђујеш мудрост.
Нико не умре од снажног
размишљања.
Скопни због неупотребе енергије.

Језик је драгоцен одело памети
по мери унутрашњих слика из речи.
Интелигенција говора је логика која
херметизује вредност духовних дела.
А дело је чиста енергија!

ЈА, ВОДА

Ја, вода, роним кроз људске чесме,
а уста која ме пију сматрам
својим извориштем и ушћем.
Ваздух узимам са многих
проточних грла,
да бих шумила као песма.

Ја, чешмуша,
одвојена од речног пупчаника,
грађански се сипам у чаше
а успут гргљам подземно време.
Гргорим млазеве лирске,
а сумњам да зароњена душа
може да преживи без крика.

ЗЛОЧИН ИЗ ЉУБАВИ

Сва чуда се догађају
из невероватне љубави!
Злочини се не чине
из вероватне мржње,
него из разјарене
чежње за љубављу.

Остварење сна је срећа,
ако стварност поднесе.
Испуњена чежња убије
само онај део љубави
који се држи за сан.

ЦРВЕНИ ФЕРАЛ

Снујемо будни а ткамо наопако -
душу као кошуљу телу,
превише танану за пут трновит,
за живот гарав одвише белу.
Судбу кривимо за силовања,
невино кренули улицом
црвених ферала у тако светачки
скројеним оделу.

СВЕТА ГОЛУБИЦА

Добра намера је жртвена голубица
тмурног људског неба,
а симбол душе.
Љупка, а досадно одана у чињењу,
умре због бескрајног претеривања.

На очиглед мајке Душе
и оца Самарићанина
код Рајских врата,
склизне јој глава са врата,
у пословицу о паклу неприхвата
сведока немоћи.

Судбина јој невероватна
- остане безимена,
непомињана, а искоришћена,
као голубица
стара задављена руком свога
голубара!

ПОЕЗИЈА НАДАХНУТА ПРАВОСЛАВЉЕМ – Живомир Миленковић

Јелена Протић Петронијевић, рођена у Крушевцу 4. маја 1963. године. У родном граду завршила основну школу *Јован Поповић*, а у крушевачкој Гимназији, тада усмерено образовање, новинарски смер. У Београду на Филолошком факултету дипломирала на Групи за општу књижевност и теорију. Живи и ствара у Крушевцу

Важан је утицај породице и атмосфере у кући на песничко и уметничко опредељење Јелене Протић-Петронијевић. Мајка Милева, професор српског језика у крушевачкој Гимназији, водила је на пробе драмске секције и први пут у позориште - дете које је упијало и памтило слике, речи и улазило у креативни измаштани свет. Отац Милоје, судија, посвећеник риболова и виолине, улио је Јелени заувек велику љубав према музици и према води. Да је живот кренуо неким бољим, позитивнијим током, можда би се ствари одвијале другачије, можда би биле написане неке другачије књиге. Јелена је у раној младости упознала бол и неспокојство иако је била вољено дете ... Мајка Милева је умрла када је Јелена била средњошколка и то је губитак који је прати и кроз стваралаштво, али сваки бол трансформише се у креативни чин код људи који покушавају да се баве уметношћу.

Михајло Пантић, књижевни критичар каже поводом књиге „Пописивачи“ (КОВ - Вршац, 2010): /На првом месту је доживљај, песникиња увек креће од нечега што је узето из непосредног искуства, па се затим песма самообликује тако што собом призива и у себи интегрише најразличитије могуће слојеве (путописни, духовни, историјски, литерарни, свакодневни, сакрални, медијски, интимни и тако редом). Сви се ти слојеви обједињују у процесу језичког усаглашавања, налажењем оне нарочите фреквенције, оног треперења душе које је могуће и које постоји једино и само у лирском ткиву песме/.

Јелена је имала, ипак, среће да види европске градове (Париз, Лондон, Брајтон, Рим, Фиренцу, Венецију, Милано, Бари, Ла Валету на Малти, Ларнаку на Кипру, Краков, Праг, Софију, Габрово, Будимпешту, Солун, Атину, острва...) . Пропутовала је бар толико да је то оставило, такође, важан траг на младог аутора у настајању и да се определила за **путовање** као важан симбол будуће поетике.

Друга књига поезије по реду, *„Благодет промене“*, објављена је 1991. године у копродукцији два издавача – УНИРЕКС - Никшић и „Вук Караџић“ - Параћин. Имала је озбиљно представљање на којем су говорили, поред Михајла Пантића, и културолози Зоран Аврамовић, социолог, и Саво Лаушевић, филозоф. „Искушавање“ је трећа књига поезије Јелене Протић-Петронијевић објављена 1995. године у издању ИП **„Рад“** из Београда. Уредничка реч на полеђини корица из пера Јовице Аћина дефинише ову књигу као *меланхолију у брзом ритму...* Одјек ратова и мрачних, мутних деведесетих препознаје се свакако у њој из које су се неке песме нашле у антологијама и многим цитатима везаним за анализу тог раздобља у Србији и даље...

Др Михајло Пантић, професор Филолошког факултета, говорио је и писао о пет књига ове песникиње од укупно седам до сада објављених. Поводом књиге духовне поезије **„Чудо у Лазарици“**, издање Цркве Лазарице, 1999. рекао је да ауторка *говори из светле тачке свога бића*. Још једна специфична књига духовне садржине, *„Боје Византије“*, паралелно објављена и на српском и на грчком језику, подстакла је Војислава Миловановића, тадашњег министра вера у Влади Србије (2006) да напише у рецензији: - *И неколико песама ове књиге јасно показује да се ради о веома талентованом аутору дубоко прожетом и надахнутом православном духовношћу и величанственим доприносом Византије и њене културе светској цивилизацији*. Преводаца књиге на грчки (поред два грчка супервизора), Дуња Антонић, историчарка која живи и ради у Солуну, написала је у поговору: - *...ова збирка песама представља још један корак ка зближавању два народа, усмеравајући нас да видимо све оно што нас спаја и чини сличним*. Књига је представљена у Културном центру у Крушевцу, у Министарству за дијаспору у Београду, у Конзулату Србије у Солуну и у Амбасади Србије у Атини. Јелена Протић-Петронијевић је на тај начин учинила корак у међународној сарадњи и међубалканском културном повезивању. Као директор Културног центра Крушевац је (2000 - 2006) интензивно радила на међународној културној сарадњи, посебно у вези са Фестивалом хумора и

сатире „Златна кацига“, приказивањем етно-музике и поезије у Бугарској, Грчкој и Италији. То деловање је наставила и као уредник у Културном центру Крушевац, где је и сада запослена.

Вратимо се на почетак, прву књигу поезије „Дани“ (1987) објавила је у Издавачкој кући „Багдала“ у Крушевцу у којој се касније запослила као секретар часописа „Багдала“, где је остала обављајући лекторске, коректорске и уредничке послове до 2000. године. У часопису „Багдала“ је Јелена Протић-Петронијевић објавила прве интервјуе (са писцима Миланом Комненићем, Љубом Симовићем, Слободаном Ракитићем, Бранком В. Радичевићем, Светланом Велмар Јанковић, Милованом Данојлићем, Владетом Јеротићем... У „Багдали“ је објавила велики ексклузивни интервју са Његовом светошћу Патријархом Павлом (1996). А затим и у *Књижевним новинама*, у НИН-у, часопису *Православна вера и живот*, са Радованом Биговићем, Милутином Тимотијевићем – ректором призренске Богословије, тадашњим Владиком нишким Иринејом, мати Иларијом из Покајнице, монасима - архимандритима Јованом из Лепенца и Јованом из Зочишта... У часопису Културног центра Крушевац „Путеви културе“, који је са колегама основала 2002. године, објављивала је и интервјуе са писцима Младеном Марковим, Љубицом Милетић... са плесачима (Љубица Рајковић, Ана Драгићевић) мултимедијалним уметницима (група „Ћутутук“), музичарима (виолинисти Сретен Крстић, Стефан Јовановић, оперски певач Радивоје Симић), са сликарима (Анђела Конзоли из Италије...). Ту је и разговор са младим филологом и писцем др Мариом Лигуоријем.

Православна епархија крушевачка је издавач још једне књиге ове ауторке, наслов је „Са обе стране облака“, (2013), рецензент Епископ крушевачки др Давид Перовић. У питању је духовна поезија, а рецензент је записао на корицама: - *И нигде смарање читаоца - већ одмарање њега истога. Песник у сили, а готово у пролазу, и у осврту!* О овој књизи су опсежно писали и објавили текстове у часописима Ратомир Рале Дамјановић („Књижевне новине“) и Вељко Стамболија („Хроника Жупе“). Искорак је ауторка начинила романом „Ово није растанак“ – *Мали роман о пријатељству*, који треба ускоро да изађе из штампе.

Јелена Протић Петронијевић је уредник часописа „Путеви културе“ у 24. броја који су се до сада појавили. Објављује критичке текстове о актуелним писцима, књигама, на одређене теме из културе и друштвеног живота, духовности, екологије... Поред овог често објављује и у часописима „Градина“, „Повеља“, „Књижевни магазин“, „Ток“, „Међај“... Ти текстови, као и разговори чекају да буду сакупљени и сачувани у посебној књизи.

Треба још поменути и то да Јелена Протић Петронијевић ради са младим ствараоцима у Поетском театру - радионици за креативно писање, као и са свим људима који се појављују са жељом да стварају.

Живомир Миленковић

Јелена Протић Петронијевић, Крушевац

ИГРА РЕЧИ

Речи разне
Речи празне
Речи мразне
И поразне
Речи лаке
Речи млаке
Речи танке
Углачане као санке
Исписане
Просањане
На ћилиму
Изаткане

Речи важне
Речи снажне
И одважне
И неважне
И безбрижне
Распеване
Сачуване
У инату
И у књизи
И у рату
Као привезак
На врату

Као откуцај на сату
И у ноћи
И пред зору
На прозору
На обзору
У табору
На сабору
И у кући
Певајући
Речи наше
Речи ваше
Разбацане
Разигране

КРОЗ КАПИЈУ СУНЦА

Прођи кроз КАПИЈУ СУНЦА
Погледај према шуми
Обиђи камена крила
У спомен на њих
Прођи кроз КАПИЈУ СУНЦА
Нека птице дозову
Душе страдалне
Душе неокајане
И окрени се према светлости
Прођи кроз КАПИЈУ СУНЦА
Послушај своје срце
То је једини сат
Који куца за тебе
Помисли на Њих
На покошене животе
За које време не значи ништа
Прошlost се огледа у будућности
Кроз око КАПИЈЕ СУНЦА
Помисли на њих
Нека остане КРУГ љубави
Прстен космичке правде
Божији траг у трави

Слободиште, септембар, 2015.

МОЦА

Моца
Пријатељ мог оца
Из улице Јакшићеве
Понео виолину
И отишао у даљину
Долазио на неколико дана
На место одакле је кренуо
Сваке године
Као у сну
Обиђе та места
Пријатеље
И неке нове кафане
Чајџинице

Прослави Славу
Светог Јована
Не крије лице
Понекад крену сузе
Када се сети кога више нема
Али Моца
Пријатељ мог оца
Навикао је на морске олује
И да свира пред стотинама
Гостију
А да никог не примећује
Понекад
Јер га мисао носи
Ко зна где
На неку другу обалу
Иако је усвојио Немце
А они су усвојили њега
За шефа оркестра
И унтерхалтунг музику
Познаје боље од иког
Ипак
Ипак
Остало је нешто
Што до краја не може да објасни
Иако мисли на немачком
Иако је имао девојке
У разним местима
На острвима
И у једној егзотичној луци
Остало је сећање
На неко време
И дружење
Које је заувек прошло
А било је нестварно лепо
Дечаштво у Јакшићевој улици

Виолета В. Јовић, Ниш

**У животу је најважније бити слободан... (Ж. Миленковић)
да мислиш своје мисли и да ствараш своја дела**

Виолета В. Јовић рођена је у Нишу 8. марта 1966. године, од оца Вилотија, пољопривредника и мајке Ратомирке Стевановић, из села Мечји До, општина Сврљиг. Основну школу похађала у Вароши код Сврљига, као ђак – пешак и Сврљигу, а средњу медицинску школу завршила у Нишу. Дипломирала на Правном факултету у Нишу. Живи и ради у Нишу, секретар је Електронског факултета Универзитета у Нишу и шеф Кабинета ректора Универзитета у Нишу. Мајка двоје деце, Ђорђа (23) и Љубице (16).

Члан Удружења књижевника Србије, Удружења књижевника и књижевних преводилаца Ниша, Удружења ликовних уметника Ниша, Хуманог друштва угурсуза, намћора и баксуза "Добра нарав" и др. Дугогодишњи члан фолклорног ансамбла КУД „Абрашевић“ Ниш (сада председник Управног одбора КУД „Абрашевић“ Ниш).

Награђивана за књижевност и сликарство. Поезија и проза преведена на неколико језика (руски, енглески, француски, немачки, италијански, јапански, румунски, ромски, русински, бугарски, грчки, мађарски, словеначки, словачки и др.). Заступљена у антологијама савремене српске књижевности, књижевним часописима, часописима за децу и зборницима. Члан Редакције књижевног часописа „Бдење“ и неколико часописа за децу.

Објављене књиге: „Писмо са Месеца“, песме за децу, СКЦ Ниш, 2000, „Сунчев вез“, песме за децу, „Просвета“ Ниш, 2002, „Радовање и играње“, песме за децу (заједно са Зораном Вучићем, Радославом Вучковићем и Русомиром Д. Арсићем), НКЦ 2002, „Кад затворим очи“, песме за децу, СКЦ Ниш, 2004, „Осења“, роман, „Просвета“ Ниш, 2004, „Немање“, роман, „Српска књига“ Рума, 2005, „Неке важније ствари“, песме за младе, „Српска књига“, Рума 2006., „Љубичаста нит“ „Витез“ Београд, 2007, „Преображење“, роман, Књижевна заједница „Борисав Станковић“ Врање, 2008, „Бескућник“, песме, „Свен“ Ниш 2009, „Тен`ц“, роман, „Свен“ Ниш 2009, **„Ја сам само песма“**, песме за децу и младе, „Свен“ Ниш 2010, **Друга, Тен`ц, Немање, Осења, Преображење** – „Медивест“ Ниш 2011. (објављено као петокњижје), **„Одмица живот/Пројде живот“** (са Зораном Вучићем), песме, Медивест 2012, „Свитац у очима“, песме, „Свици“ Ниш 2012. (награда „Вечерњих новости“ – Гордана Брајовић за најбољу књигу намењену деци), „Нема књига“, роман, „Свици“ Ниш, 2013, „Девети торник“, приче на дијалекту, Културни центар Сврљиг (едиција „Бдење“), 2014, „Шашава вила“, песме за децу и младе, „Медивест“ Ниш, 2014, 2015, „Сезона лова на свице“, приче за децу и младе, „Bookland“ Београд, 2015, „До детета треба расти“, Нишки културни центар, 2015.

Приредила значајан број зборника фестивала дечијег стваралаштва и стваралаштва за децу и литерарних конкурса. Директор Медијана фестивала дечјег стваралаштва и стваралаштва за децу у Нишу.

Виолета Јовић је дала специјалну изјаву за наш часопис о свом стваралаштву и раду, а посебно о својим почецима и схватању поезије и књижевности уопште.

-Тешко је одговорити на питање када је неко почео да пише. По мени, логичније је питање када је неко почео да чита. Читање јесте предуслов за богаћење сопственог речника речима којима ће се украсити говор и створити могућност за квалитетнију комуникацију са собом, док се пребире по мислима, и остатком света, а у коначном, и за писање. Када имамо на располагању довољно лепих речи, умећемо да обогатимо своје разговоре са другим људима и избегнемо неразумевање.

Писање поезије није занат који се учи. Учи се матерњи језик и сва његова правила, али стварање песме или прозног дела, као уметничког дела, претпоставља неспоран таленат и надахнуће, порив који вас неће оставити на миру ни у младости ни у зрелом добу. Та стваралачка енергија покреће. Она је наш живот. Она нам је дата, не да бисмо је чували за себе и мислили да је то болест која нас мучи, тишти и полако убија, већ да бисмо је поделили са светом на примерен начин.

Имала сам велику срећу да је моја патријархална сељачка породица у селу Мечји До, општина Сврљиг (кад мислите да је крај пута и крај света, онда следеће село) разумела значај читања и образовања за развој човека. Деда ми је још од шесте године редовно куповао књиге уместо чоколада, јер се књигама „не кваре зуби, већ израстају и јачају и корени до мозга“. Читање је било посебан ритуал у зимским вечерима, уз обавезно свирање на неком инструменту у позадини, песму и коментарисање прочитаног. Тако се породица окупљала и сви су „читали“. За моју љубав према књизи и читању заслужна је и моја учитељица Душанка Стојковић, која ме „добила“ тек у четвртом разреду, кад су ме одвели у матичну школу у Сврљиг, из подручне сеоске школе, затворене из мени тада незнатних разлога. Учитељица је увидела моју радозналост и жељу да трагам за одговорима на своја питања и одвела ме најпре у школску библиотеку са списком књига које је предлагала да прочитам. Кад је то прочитано, учланила ме у библиотеку „Гордана Тодоровић“ при Центру за културу у Сврљигу. Ту сам схватила улогу библиотекара у образовању деце и младих људи, али и ширењу видика одраслих, популаризацији књиге и развијању читалачких навика код људи свих животних доба.

Прве песме и приче написала сам чим сам кренула у школу и оне су се допале учитељици. Чак је једном и послала неколико песама на конкурс и ја сам, из руку Добрице Ерића, добила своју прву награду за свој литерарни рад. Била сам веома срећна, али не због награде, јер сматрам да су награде значке за оне који немају довољно унутрашње светлости, већ због очинског односа великог писца и његове несебичне помоћи и подршке која траје деценијама и прерасла је у дивно пријатељство.

Песму не тражим. Не чекам ни да дође. Она дође онда када мисли да је време и када има шта да ми каже. Тако су настале све моје песме.

Што се тиче прозног рада, објавила сам неколико књига прича и романа за децу и младе.

Пак, претежни део онога што радим, ако изузмемо стваралаштво намењено деци и младима, јесте рад на истраживању и очувању говора мог народа, мог матерњег језика, а то је српски језик, призренско-тимочки говор, сврљишко-заплањски дијалект. У сарадњи са људима који су свој животни и радни век посветили овом послу, објавила сам неколико романа, две књиге прича, али и поезију на овом говору. Радосна сам не због прихватања књижевне јавности, већ због прихватања читалаца, који радо читају моје књиге и захваљују ми што чувам лепе речи и лепе обичаје нашег народа. То је довољан мотив да наставим да истражујем и стварам оно у чему сам своја.

У суштини, у животу је најважније бити слободан да мислиш своје мисли и да ствараш своја дела. Да ли ће она живети и какав ће живот живети, то од нас не зависи, већ од јединог непристрасног судије - времена и читалаца који дају коначан суд о нашем раду. Кад предам рукопис издавачу, моја књига и ја се растајемо и свака живи свој живот. Оно што је једино важно, јесте да се никада не застидимо једна друге. Засад смо у слози.

ПЕСМЕ ВИОЛЕТЕ В. ЈОВИЋ

Живомир Миленковић

САН НЕДОСАЊАН

Често
У зору
Док звезде гасну
Тргне ме из сна
Топот копита
Дивљег белог коња
Сребрне гриве
Зрака светлости
Што бљесне и нестане
Стапајући се са праскозорјем
И односећи ми
Сан недосањан

МИСАО

Мисао
Птица без гнезда
Одлете без повратка
На пут
Без краја и почетка
Нико је неће видети
Нико је неће сазнати
Нико је неће схватити
Сама ћу
За њом патити
Ако икада
На њу помислим

ЛЕЛЕЈУ СЕ ЛЕЈКЕ

На сред авлију
амбар - чувар.

Свири ветар
међу д`ске,
мете празни пресеци.

Тропа шиник-
испосник.

Лелеју се лејке...

Ч` ми празан ваган
на басамак,
распукал надве
да не сам.

НАСЛЕЂЕ

Запевај песму народну
Стару и сетну
Тихо из душе

Ја немам гласа

А тако бих да запевам
У часу кад се сећања сретну
И крену сузе да ме гуше

А у грудима заталаса

Равно и непрегледно
Шушти сирова свила
Класалог хлебног жита

Осећам мирис кише

А тако бих да заиграм
Тројанац и Моравац
По облацима сећања

Заиграј сине да прогледам

Гледам те а у грудима
Заплака срце новорођено
Жито изнова искласа
Очима душу да храним

Замишљај како преплићем
У китњастим кљунашима
Лагани трептај вечности
Поново бих да живим

КОШУЉА

Мајци Ратомирки Стевановић

Ткала ми мајка кошуљу
од лана и од памука.
Бељу од белог дана је
избели црна, сељачка рука.

Шила ми мајка кошуљу
тананом иглом, под светлом свеће.
Исту ми такву никада
најбољи кројач сашити неће.

Везла ми мајка кошуљу
на месечини, нитима свиле.
Босоноге су, свилене косе,
пред старом кулом играле виле.

Дала ми мајка кошуљу
кад су ме белу повели свати.
Она ме тако, кад је обучем,
мајчици мојој у крило врати.

Везем за кћерку кошуљу
од српског платна, нитима свиле.
На месечини, у моме крају,
босоноге још играју виле.

ЖЕЛИМ ДА САЧУВАМ

Желим да сачувам
Сећање на румено праскозорје
Плаво свитање
Капљицу росе на маслачку
Млад месец изнад моје куће
Детиње несташлуке
Прву несаницу
Песму славуја у свитање
Хор цврчака у смирај дана
Шкрипу воденичног камена
Бескрај видика са врха трешње
Пукотину на дрвеној капији дворишта
Кроз коју смо вирили на пут
Кривудава блатњав пут
Црвене ципелице са нацртаним
крилима
Руке раширене за лет
Непоновљив осећај слободе
И осмех

Желим да сачувам сећање на себе

БОРЕ

Боре
Дубоке бразде
Суза орање
Посејано ћутање
Из кога ниче питање
Чему све ово лутање
И трпљење и гутање
Има ли смисла страдање
И молитве и надање

Боре
Обале реке
Мостом непремошћене
Дубоки стрми кањони
Којима теку бујице
Неизречених речи
Уливају се
У море празнине
Дубине и даљине
Неће се саставити

Боре
Записи жеља и хтења
Одавно потиснутих
Од себе сакривених
Дубоко уклесане
На лицу наличју душе
За сва времена
Записане

Боре
Белези душе
Боре
Каталог тешких година
Дугих чекања
Узалудних надања
Симболи праштања
Трагови
(не)заборављања
Ожиљци сложених
захвата
На отвореном срцу

Боре
Тапије будућности
Под хипотеком
прошлости

РЕЧ

Бранка је убила
Прејака реч

Мене мучи
Неизговорена

Ако је кажем
Може убити неког

Ако је не кажем
Може убити мене

Реч као мач
Сече где год се нађе

Умети живети
Значи умети са речима

Умети лепо говорити
И паметно ћутати

ПИСМО СЕБИ

Драга моја

Сувише знаш
Да би била девојчица

Сувише желиш
Да би била старица

Сувише дајеш
Да би била сиромашна

Сувише тога носиш у
себи
Да би била безбрижна

Сувише разлога да се
питаш
Да ли је срећа достижна

Зна ли те ико толико
Да би те искрено волео

Много те чему научио
Да би те живот болео

ПУСТИ МЕ ПЕСМО

Пусти ме песмо
Да спавам
Касно је
Или рано
Разредила се тама
Погасиле се звезде
Мокар ме јастук
Подсећа
Да још си увек ту

Пусти ме песмо
Да одморим
Боле ме мисли
Уморне
Дозволи ми
Да не мислим
У празан сан
Да утонем

Не тражи душу
Немирну
Скитницу моју
Вечиту
Да је и ноћас опијеш
Она се
Тобом пијана
Од мене ноћас сакрила
Потражићу је
Светлошћу
Кад јутро младо
Продише
У ову књигу
Судбинску
Ноћашњи немир
Да запише

ИЛУЗИЈА

Имам ја шта да кажем
Али немам коме
Ништа тако не боли
Као неизговорена реч
Ти ме песмо
Исцељујеш од опаке
болести
Неизговорених речи
Неизречених мисли
Оћутаног живота
И ствараш ми
Илузију да живим

Јована Марковић, Љубава

Б. Благојевић - Једноставност и лакоћа стиха Јоване Марковић

Друга по реду стихозбирка „НА КРИЛИМА МАШТЕ“ већ познате поетесе ЈОВАНЕ МАРКОВИЋ је угледала светлост дана. И сигуран сам да нема лепшег наслова за збирку управо од овог, којег је поетеса сама одабрала. Она је маштом на крилима песме, међу облаке, јер то је њен свет, њени су путеви чаробни, она је окружена онима које воли и који је воле...

Њени стихови су пуни разноврсности, јер она осећа песму, а пева нежним речима, умиљатим римама, о мами, тати, баки Радици, о школи, драгој учитељици Сањи, другарици Милени, омиљеним ликовима из познатих цртаћа о животињама, али и о природи, мотивима који су прелепи, о јесени, брези, месецу, сунцу, о Морави... о песнику...

Све песме из ове стихозбирке носе у себи јасну одредницу усклађивања израза наглашавајући једноставност и лакоћу. И риму, која је неопходна и сигурно потребна овим стиховима, који су пуни искрености, препуни топлих боја, меких речи, сладуњави, разумљиви и јасни и свака стофа је кратак опис која наговештава проверени начин писања римоване песме.

У неким песмама се осећа недоследност, као да недостаје још једна реч, изгуби се негде метрика, али све се то да лако опростити, јер и поред тога, њена песма је искрена дечја душа, која осваја као магија, чаролија, оплемењује свакодневницу, обогаћује машту не само њених вршњака, већ и нас одраслих и враћа нас у свет детињства...А то је управо оно што нам је свима понекад тако потребно...

Ова збирка песама песникиње Јоване Марковић је у ствари потврда да је она сигурно закорачила у свет поезије, да је нашла своје место на песничкој сцени јер стоји чињеница да она поседује онај предодређен, урођени ДАР за лепу писану реч.

И без обзира што је већ формирала свој стил поетског изражавања, на крају од ње зависе будуће надоградње и ширине њеног песничког израза, само од ње зависи куда ће даље њена поезија... Јер поезија не зависи увек од звука речи, већ од његовог одјека... колико се далеко чује...

Искрено желим да се њена песма чује далеко и у Ћуприји и широм Србије...

Борисав Бора Благојевић, књижевник

НА КРИЛИМА МАШТЕ

Кад се мало замислим,
машта ме одведе
и ко да у свој свет
она ме приведе.

Обиђем и југ и север
и то све у једном маху,
захвално признање
чаробноме праху.

Из облака гледам
необичан свет
чаробњака и вила,
о којима сам снила.

Једнорози и понији
насмеју ми лице,
а успут чујем
и цвркут птице.

Обилазим Сахару,
животиње разне,
да су оне опасне
нису приче празне.

Спуштам се до мора,
гледам живот леп,
и све што не може
данашњи свет.

У једном сам маху
на неком метеору,
правим друштво причам
ванземаљском створу.

Играм се са временом
у Египту старом
гледам пирамиде
с њиховим владаром.

Рим и Колосеум
занимљива прича.
Кроз цео град
имамо водича.

Па онда одем
у свет чаробњака,
прогласише ме људи
за магијског првака.

И тако, обилазим
сва та разна места
док ово путовање
одједном не преста.

Пробудим се, тако,
сва тужна и тмурна,
што је аеро – карта
била тако журна.

ПЕСНИК

Нова песма – нови свет
За песника нови лет
Промоција – нова књига
За песника нема брига

Пише душом срцем целим
Сада срећу са њим делим
Нова књига - нова срећа
И још више тих умећа

Свако следеће биће боље
Песник пише саме воље
Песник је за сва времена
Њему песма краја нема

Волела бих и ја тако
Да напишем дела многа
Промоција – нова књига
За песника нема брига

Нова песма – нови свет
За песника нови лет

МОРАВА

Ој, планино, Голијо,
лепотица си права,
испод тебе извире
Западна Морава.

Ко зна када је то било,
кад се њено врело отворило.
Бог је такву природу створио
и њен пут одредио.

У Мораву стижу Ибар и Расина,
А код Сталаћа и њена јужна
посестрима.
Од Сталаћа већа река је постала,
па је и на ново име пристала.

Велика Морава стиже до Дунава,
у њега се тада улива
и све до Црног мора
Дунавом плива.

© Јована Марковић

ПРЕДСТАВЉАМО ЧАСОПИСЕ КОЈИ ОБЈАВЉУЈУ ПОЕЗИЈУ

БЛАГОРОДНО МОРАВИШТЕ

Од свих врлих уметника
Троморавка песму иште
да речима благородним
оките нам МОРАВИШТЕ

Књижевни клуб „Душан Матић“, годинама оставља видљив траг о свом постојању. То су ЗБОРНИЦИ. У њима су песници, прозаисти, афористичари посејали своје најлепше и најбоље речи. У тим, нашим зборницима су заступљени млади - подмладак Клуба, песници и књижевни ствараоци - победници и учесници Књижевног конкурса „Моравске тајне“, ту су и чланови нашег Клуба из свих крајева наше земље и иностранства.

Квалитет стваралаштва приказаног у зборнику „МОРАВИШТЕ“ оцениће они у чијим рукама се нађе ово наше ново дело. Активност нашег Књижевног клуба огледа се у томе што наши чланови активно учествују на манифестацијама других Књижевних клубова у земљи и иностранству, одакле доносе велика и разна признања за своје стваралаштво.

И даље траје наша „ПОЕТСКА ПОЗОРНИЦА ПЛУС“ и наше учешће у републичкој манифестацији „МАТИЋЕВ ШАЛ“. Чланови Књижевног клуба су и чланови других клубова, чланови Књижевне заједнице Југославије, СКОР-а, Друштва писаца Србије, Књижевног клуба Карађорђевић и Удржења књижевника Србије. Наш књижевни клуб има и два огранка и то у: Ресавици и Ћићевцу.

Ове године из нашег Клуба у вечност су се преселили чланови - ствараоци, песници Љиљана Петровић (20. априла 2015 год.) и Душан Бунић (16. августа 2015 год.).

Ове године смо, уз велико разумевање челника наше општине, потпомогнути материјално, успели да обезбедимо средства да овај наш Алманах угледа светлост дана.

„МОРАВИШТЕ“ и уметници срећно напред! Сањари срећно!

У Жуприји, 09.12.2015. године
УВОДНИК ЗА МОРАВИШТЕ 2015 - Милка Ижогин, књижевник

Од свих врлих уметника
Троморавка песму иште
да речима благородним
оките нам **МОРАВИШТЕ**

НАША ПЕСМА

Од песничких душа наших
Што градише песни праг
Остао је за будућност
Урезан **У ТРАГУ ТРАГ**

Покушаше зловни људи
Да нас деле безразложно
Одговор смо римом дали
Да **ИДЕМО ДАЉЕ** сложно

Као јелен што кошту
Очарава витким стасом
Тако песник у заносу
Песму кити **СВОЈИМ ГЛАСОМ**

Ми чувамо башту речи
Да је зломом не затраве
И све песме овијене
Многим **ТАЈНАМА МОРАВЕ**

Ми смо песмом завет дали
Волећемо док је света
А пупољак нове наде
КА УШЋУ ће да процвета

Венцем речи песник уме
Да окити пчела рој
А славуји кад заћуте
СЛОВ ДУШЕ је његов пој

Са Сунцем се ноћ рукује
Игре, песме ту бораве
Још у нама одјекује
Чудотворни **ЗОВ МОРАВЕ**

Што је вино за боема
Којим болну душу лечи
То су божји дар поети
Миришне **КРСТИНЕ РЕЧИ**

Песници диљем Србије
Што песме зов их саставља
Крчагом рима оплићу
ПОЕТСКИ ВЕНАЦ МОРАВЉА

На небу се роје звезде
Свици пале жита класја
Низ Мораву песме језде
Стиховима **РАЗГОР ГЛАСЈА**

Две Мораве у Сталаћу стале
Моравишта по Србији плаве
Па све путем где изгрева Сунце
ДВЕ ОБАЛЕ ТРИ МОРАВЕ

Опевана од искона
У моравску воду плаву
Па Србија увек тече
УЗ МОРАВУ НИЗ МОРАВУ

На **ПЛОДИШТЕ** златног прага
грмљавина где се гласи,
срмен сабља где част брани,
кроз пој крсни теку часи.

Како је настала **НАША ПЕСМА** - Радивоје Миладиновић Пацко

Ова песма је настала као плод поетског напора једног песника, Слободана Јовановића Стубичког, да кроз песму каже који су све Зборници објављени у периоду од када је књижевни клуб „ДУШАН МАТИЋ“ заживео као самостална творевина. На првој страни зборника налази се строфа коју је неко од песника написао, а која ће постати саставни део ове песме, када Клуб буде издавао нови Зборник.

КАЖИТЕ ЈОЈ

кажите јој да сам отишао некуд
супротно од супротног правца
и да тражим између зиме и пролећа
корене хајдучке траве и миришљавог
здравца

кажите јој да ме за сада не тражи
и да само вера у људе може да ме врати
и да молитвом да божјег спасења
човек човека може да схвати

кажите јој да сам окружен безнађем
са укусом бљутавости суморног дана
и да ме не боли људска злоба
већ визија живота искидана

кажите јој да ми је рањено срце
и да ће дуго да ме боли рана
и да у самом средишту земљине теже
не постоји супротна страна

кажите јој да безгрешних нема
да се грешност рађа у самом рођењу
и да нема веће несреће и туге
кад несхваћен умреш у свом хтењу

кажите јој да сам и ја грешник
од самог рођења и да нисам знао
ја сам увек био заљубљеник сунца
ја сам увек само лудо веровао

кажите јој да сам храбар на себе
на свој лик у огледалу и у води
и да од како памтим одувек сам био
мост што обале броди

кажите јој да носим печат времена
и да ми је уцењена глава
и да милион маслачака и белих рада
мирно у мојој души спава

кажите јој да је истрајност тежа од смрти
и да је сви не носе подједнако
и да све једном на своје место дође
да је истина спора и да долази полако

кажите јој преживећу преболећу
на путу истине која увек живи
када се укрсте руке поверња
истина је увек у перспективи

кажите јој када јој сретнем очи
када се излечим и боље ми буде
сазнаћу из огледала њене душе
да л`опет да верујем у људе.

Кад се облаци плави издуже наред неба
И њена скрије сенка у крошњи расцвале шљиве
Знам да птице само цвркутом бележе време
И сећања она драга у мени опет оживе

Како у мени љубав букне и у трену жар ме сатре
Језеро очију њених ту ватру у мени гаси
И као да киша пада летња топла и плаха
Знам да за мене брине и хоће да ме спаси

У кошуљи носим месец само да ме на њу сећа
Кад крај њене куће прођем док звездано небо
плави
Па је чекам да ме љуби к`о пролеће да остане
У мом срцу закључана откуцајем да се јави

Да је чувам у ластаре изникле из моје душе
У мирису лепршаве разлистане цветне зове
Ма она је извор воде лет лептира дан је сунчан
Видик светло у тамнини и реч скрита песме ове

Господари мојим срцем још од оног првог дана
Кад је рекох на раскршћу да разуме и да схвати
Да се љубав увек роди као светлост у свитања
И да буде само моја да ме као песма прати

ОД КАДА ТЕ НЕМАМ

од кад те немам све ми је празно
а опет се надам некој срећи
ноћи су дуге проклето хладне
из бола боли постају већи

од кад те немам нека ми туга
с јутрима раним раздире груди
и сви ми дани скоро исти
и сва ми лица све исти људи

од кад те немам све ми је празно
док ветар твоје трагове брише
корачам напред ал` путева нема
станем враћам се... немам те више.

ТВОЈ ОДЛАЗАК

Одвајам се изнад мрких погледа
До огледала сазвежђа
Као вилин коњиц
Одричем се заклетве
Волим те душо
Не ти ниси овоземаљски
Бојала сам те се
А ти си био негде ту
У мојој линији живота
На длану
Пољуби ме док сањам
Заузврат поклонићу ти трешње
Кроз бакарно небо и силуете грана
У полуиспијеној чаши вина
Видим твоју сенку
Отпловила је данас
У стакласте очи уснулог Бога

ЕЛЕГИЈА

Прљаве улице
Покислог града
Светла фарова
Стварају утваре
Тамо где ја идем
Небо је без звезда

На мосту Цигани
Лажу свет без черге
У диму без ватре
Моја чежња ишчежава

У мраку жар цигарете
Привлачи ме
Да заваравам себе
У гужви шетача

Откуцаје мога била
Ослободићу окова
И чекаћу јутро
Да све заборавим

© Матилда Јанковић

ЉУБАВНЕ ЖЕЉЕ

Као скривене камере
поред пута,
гнезда су птица
у сваком жбуну
Звезда водиља
не може да залута.
Зрела пшеница
животом Је пуна.

У мислима
као на малом ТВ-екрану,
гледам богату
прадедину кућу,
с паучином сунца
испретлитану душу његову
и крв текућу.

Мрак је,
још му светли лампа.
Необична столица
има три ноге.
Воденица му
као наплатна рампа.
Свако поштује
правила строга.

Ветар му чешља,
тек опрану косу.
Ноге миришу
на свадбено весеље.
Сопствену тајну
поверио пркосу.
Правац мењају
љубавне жеље.

© Слободан Д. Станковић

Милка Ижогин, Ћуприја

ЗАШТО ДА, ЗАШТО НЕ

у моменту заноса
запросих живот Твој
рече ми одмах. Да!
К'о играчку поклони ми.

Ветрови живота и заноса
тела нам ломе.
Шта са твојим. Да?
Како да се играм с њим?

Збиља страшна. Не!
Ум васионом лебди!
Узми, остави, тачка?
Збиља земљом хода...

ТРОЈЕРУЧИЦА, ИКОНА МОГ ДАНА

Песништво?
Песништво се пише
Трећом руком
Са Две руке подизах своју децу,
а Трећом руком пишем ове
... своје песме .

Тројеручица не рече шта да се пише.
Тројеручица рече пиши шта ти је
дано!
А Ја хтедох, и скупих снагу
... Само љубав свеколика тече...

Волим живот, волим своју децу,
Волим свог драгог,
Волим оца и мајку,
Волим сестре и децу њихову,
Волим народ.
Волим, волим и не знам ни сама
Колико и кога све волим.

Волим да читам,
Волим да пишем,
Волим да гледам,
Волим да сликам,
Волим, и ето само ВОЛИМ

ТРОЈЕРУЧИЦА, МАЈКА БОЖИЈА
ХИЛАНДАРСКА ТО МИ ДОЗВОЛИ

ПОЉУБИХ РУКУ СВЕЦА

Дан топао усред новембра
Сунцем обасја и мој град
Обасја светлошћу моје драге
Светлост обасја душу моју

Човек боголик и благ
Патријарх Павле, српски
Узех му руку малу, нежну
Целивах је, а целив лебди

Лебди до срца мог
До љубави у мом срцу
До деце моје и њихове деце
До свеколике љубави тела мог

Поруке свеца ореол стварају
Око мене, око драгих мојих
Ореол никада неће изгубити моћ
Јер целив мој руке његове
Молитва је моја за благослов.

ДЕТЕ ИЗ "ПЛАНЕТЕ"

Кад угледах дете
У окриљу "ПЛАНЕТЕ"
Задивљена рекох
СРЕЋНА БУДИ!

Слађана главица
Румена усташца
Малене ручице
Немирне ножице

Изаћи ћеш из "ПЛАНЕТЕ"
Ти малено дете
Постаћеш девојка
Вилинске лепоте
Хришћанска душице

Сада дете из једне "ПЛАНЕТЕ"
Увесели оца, сестре и мајку своју
Оде на венчање, крштење, раћање
И Доротеју сад она за ручицу води!

Ћуприја, 26.02.2006.

Слободан Јовановић – Стубички, Ћуприја

Родио се 1953. године у селу Стубица на обронцима Јужног Кучаја. Радни век провео је у Одељењу унутрашњих послова у Ћуприји као полицајац и руководиоца саобраћајног одељења. Сада је пензионер. Живи и ствара у Ћуприји.

Члан је књижевног клуба „Душан Матић“ - Ћуприја, Удружења књижевника Србије, Краљевског књижевног клуба „Карађорђевић“, СКОР-а, КЗЈ и више клубова и друштава у Републици Србији.

Пише поезију, кратке приче и поезију за децу. За своје књижевно стваралаштво добијао је више призања и награда.

Објавио збирке песама: ЋУТИМ ТИШИНУ (2001), РАЗВАТРЕНО СУНЦЕ (2009) и ХОЋУ ДЕТЕ ДА ОСТАНЕМ (2012).

МАЈКА

(мајци Миленији)

Свака бора
на лицу њеном
печати љубав.

Дрхтаве руке
неком чудном снагом
исијавају топлину.

И очи њене,
иако сузне,
зраче љубављу.

Говоримо
и кад ћутимо...
Ваљда је то
зборованье
срдаца наших.

Седе сам косе
баш као и она
и срећан
што сам још дете.

Блаженство
и спокој осећам
када ме МАЈКА
дрхтавим рукама
помилује
по коси седој.

Срећан сам
што још чујем глас
„СИНЕ“
и што могу да кажем
„МАЈКО“.

А кад дође дан...
Онај дан...
И не чујем
матерински глас
„СИНЕ“...
тешко ће бити.

Но, утеха је
што ћу ја,
и даље,
звати „СИНЕ“
моје потомке.

И срећа ће трајати
све док ме буде било
под овим
небеским сводом
и док могу
да чујем
само једну реч
„ОЧЕ“.

КАСНО ЈЕ

Напољу бело.
Коса још беља.
У грудима... лед.
... Много је прошло!

Душу сам ти некад нудио
и младост,
иако су се извијале
као усамљене брезе
на ветрометини
и грцале... до бола.
Зарад очију твојих,
на жртвеник
све сам положио!
Да жртвовања ниси
вредна,
касно сам схватио.

Хладноћа
умртвила дамаре у мени
и...

Много,
много је прошло
а толико тога
залеђено остало.

Страхујем...

Времена је
исувише мало!

НЕГДЕ ДАЛЕКО

На огољеном пропланку,
Срна дрхти
Животом шибана.
Свуда сивило.
А јабланови
Аветно неми.

... Никада срећна
Била нисам.

Зашто животе?
Зашто суза само
Око ми краси?

Топлину загрљаја
Осетила нисам...
Никада.

Хоћу ли
Ову мртву тишину
Савладати
И разбити је
У парампарчад?
Хоће ли
Крхко тело моје
Љубављу
Бити оснажено?

Ја срна,
На огољеном пропланку,
Јабланове молим,
Ветрове и лахоре
Да зауставе на трен
И да, музиком њиховом,
Разгале душу
Ове
Уплакане срне.
И да пољупце однесу.
Тамо...
Негде далеко...
Оном који жуди!
... Који уме да воли!
... Који облаке разгони
И сузе
У кристале претвара
Чаробном речју
„Љубави!
Не губи наду,
Вољена си мила“.

Његов глас ће
Умирити тело срнице.
И...
Више дрхтати неће.
Учините то јабланови
Зарад ЉУБАВИ!

ВИДЕХ ЈЕ

Брзином светлости
хрли ка мени
божанствено лепа,
кокетна,
раздрагана...

Разгали се душа.
Заиграше
дамари.
Топлина
преплави
тело моје...

Успео си!
Проструји умом.
Најзад...
А ОНА,
онако лепа,
застаде...

Учини ми се
да хоће
да обгрли ме...

И бих спреман
да најнежније,
жељом опијен,
ЊУ,
чаробно лепу
узнем,
да је,
макар на кратко
осетим...

Игра сенки учини је
још заноснијом
а корона светлости
исијавала је испред ње
и биваше све
удаљенија...
... и нестане.

Тескоба у грудима
одузе дах.
И, знам!
Она је то била,
божанствено лепа,
кокетна,
раздрагана,
СРЕЋА
која хтела ме није...

ОПИЈЕН СРЕЋОМ

Ноћ.
Глуво доба.
Избледеле сенке.
Оловна тама и ...
самоћа.
Матерински обнажене
мисли,
у прошлости далекој
региструју: први
пољубац,
спајање ужарених тела,
венчање, потомство...
Пешчаник откуцава.
Док осама царује,
цури тмина.
Сна ниоткуда.
Тишина муком
забравила
једини излаз
из лавиринта коре
великог мозга.
Последње капи ноћи
испија
цик младе зоре.
Капци отежали...
И, гле!
Уместо таме:
Корона светлости,
венчања,
потомци мојих
потوماка...
Срећан сам, људи!!

Снежана Перовић, Ваљево

Рођена сам 15.01.1962. године у Тузли, Босна и Херцеговина. Рано детињство сам провела у селу Брешке, надомак Тузле, где су родитељи, Рада и Саво, радили као просветни радници у основној школи, што је сигурно одредило мој животни пут.

Завршила сам Гимназију и Педагошку академију у Тузли и Учитељски факултет у Сомбору. Дугогодишњи рад са децом обогатио је моју душу лепим и веселим сећањима, сликама, причама и сачувао ме од недаћа овога света.

Имам сина Николу, студента Учитељског факултета у Ужицу, који, одабравши овај позив, наставља породичну традицију избора професије. Задњих двадесетак година живим у Ваљеву, родном граду моје мајке.

Прве песме сам написала још у основној школи које су се читале преко школског разгласа поводом разних догађања. Писање се наставило кроз средњу школу, а и касније.

ОСТАНИ

Остани ту, уз мене
и када сви оду,
када се врата жеља затворе
и кад над нашим главама
зацрне се мисли
и забрекћу точкови неизвесности
по клизавој узбрдици живота.

Остани ту, насмеј се
и када сви плачу,
када туга сакрије нејасне видике
и када у нашим срцима
угасе се искре
и нестану песме,
а јед и тишина обавију снове.

Остани ту, пружи ми руку
и кад априли дођу и прођу,
када сенке оживе
и речи зајуборе,
када престану чекања
и ветар отера тугу,
а љубав испуни живот лепотом.

ДО ИСТИНЕ

У тами се крије свет чуда,
издаје проткане нитима обмане,
тајне ношене крилима страха,
срамоте саздане заветом ћутње.

Под ногама закопани светови,
напуштене стазе предака наших,
усамљени Прометеји векова прошлих,
заборављене Марије и Изидине тајне.

Колико још треба прећи,
колико опасности још савладати,
колико грехова још опростити,
колико још речи до коначне истине?

У МОМ СРЦУ

У мом срцу спавају тајне,
дечаци и девојчице са тротоара света,
остављене мајке из немих улица,
рањене срце из мрачних шума.

Срце моје крије тугу,
ветрове бурне што немир носе,
кишу досадну што сету буди,
облаке сиве што тмину шире.

У мом срцу гостују снови,
неузвраћене љубави из живота прошлог,
стидљиви осмеси у сенци бехара,
непослата писма на дну ормара.

Срце моје нуди љубав,
пријатеља искреног који лечи ране,
руку топлу у данима хладним,
тренутке весеља у часу помирења.

ТЕБИ НАЈДРАЖОЈ

За све што си учинила
за све што си даривала
за све што си подносила,
мајко моја, теби хвала.

Јер ти си ми живот дала
јер ти си ми веру дала
прву љубав мени дала
прву наду срцу дала.

Моје срце за те живи
да будемо дуго скупа
да још доста смеха буде
и још доста радовања.

Да унуке своје грлиш
мудрости им своје дајеш
да их много чему учиш
да постану добри људи.

Да науче шта је живот
да науче шта је битка
да поштују свако биће
а посебно пријатеља.

НИШТАВИЛО

Нестала је љубав, а са њом и страсти,
у оку се изгубио сјај,
живост тела и покрета спласну,
оста само неми траг.

Утихнуше речи, стишаше се песме,
на уснама оста болни грч,
нема гласа ни шапата,
обави нас тихи мук.

Избледеше дани среће,
дођоше нам сиве туге,
у срцима откуцаји сташе,
замени их добовање кише.

Нисмо више једно другом драги,
та су места заузели други,
хладне кише и ветри што стижу,
носе свело лишће љубави наше.

КО САМ

Ја сам сама себи
весели патуљак,
порука у боци
што плута морима,
траг сладоледа од ваниле
на твојим уснама,
песма са радија
у јутарњим сатима.

Понекад сам оловка
која пише срцем,
псић који лута градом
тражећи изгубљено,
стара истрошена ципела
заборављена код обућара,
паучина са тавана
где спавају тајне.

И укусан сам доручак
у топлој постељи,
гутљај вина
вечите истине,
зрно песка
у мору таштине,
херој који јуриша
на точак живота.

Ја сам вук самотњак
на снежној ветрометини,
заробљена душа
у сопственој клопци,
расута ниска бисера
на мермерном поду,
цигла узидана
у нему вечност.

Životno pozorište

**Ruke mi otišle gore.
Glava iznenadno levo.
Leva noga pretekla desnu.
Sad bup, sedoh na tur.
Glava pognuta na dole.**

'Ajd sad ja malo.

**Obe ruke gore.
Glava s pogledom u nebo.
Noge u blagom raskoraku.
Tako... gledaj me u oči.**

**Sve je dobro
dok ja povlačim konce.**

Sanja Petrović

МЕНИ ВРЕМЕ ТРЕБА

Господине драги,
немојте ме, молим Вас,
међ' звезде стављати.
И немојте ме цвећем
обасипати.
Ил' бисере куповати.
Хвала, не треба.

Ако већ хоћете
тако великодушни бити
Време ми купите.
Или га бар
у траженом моменту
зауоставите.
А можете и да га вратите,
ако умете.

Тад бићете мој принц
на белом коњу.
И да дроњке носите
мени бисте били ко
у царском оделу.
И у сојеници да живите
палатом бих је сматрала.
Захвална бих Вам била
одавде до бескраја.

Господине драги,
немојте ме, молим Вас,
тако гледати.
Нисам ништа лоше
ни мислила ни рекла.
Звезде, цвеће,
бисере заборавите.

Мени Време треба!

ПОИМАЊЕ ЖИВОТА

На порубу исткане среће
као шљокице
пришивене сузе стоје
спремне за пад у нигдину
када за то време дође.

Временска трака
нанизана тренуцима
ко перлама шареним
око врата обмотана
час стегне - час попусти.

Импулс живота
из утробе настао
у срцу се разбокорио
трозначан
непроцењив.

**Весна Мијин,
Сремска Каменица –
Нови Сад**

Зовем се Весна Мијин, рођена сам у Банату у Српској Црњи 1966 године. Академију ликовних уметности у Новом Саду завршила сам 1988. године у класи проф. Владимира Томића, одсек сликарство. Деведесетих година боравим у Француској и 1994 завршавам *Lecole des Beaux Arts* у Версају а наредне године и једну годину постдипломских студија, одсек графика. Члан сам УЛУВ-а, од 1989. и УЛУС-а, од 1997. Приредила сам петнаестак самосталних изложби и тридесетак колективних изложби, учесник више ликовних колонија. Значајније изложбе су:

- Југословенски културни центар у Паризу, 1995, изложба графика;
- Кућа Ђуре Јакшића у Београду, 1998, изложба слика;
- Војвођанска банка у Новом Саду, 2000, изложба слика и графика;
- Етнографски музеј, Манакова кућа у Београду, 2005, изложба ускршњих јаја;
- Културни центар Лаза Костић у Сомбору, 2005, изложба слика;
- Француски културни центар у Новом Саду, 2007, изложба слика;

Објавила сам збирку песама *Иметак*, Бранково коло, Сремски Карловци, 2003 године. У часопису СТИГ (часопис за књижевност, уметност и културу), Бр.101, Мало Црниће, 2008, стр.86 (објављена песма). Уврштена у савремену позију војвођанских песникања *Очи равнице*, аутор Оливера Шијачки, Завод за равноправност полова, Нови Сад, 2012 такође уврштена у *Српску поетску плетеницу 2*, аутор Дејан Томић, Прометеј, Нови Сад, 2008.

ЈЕСЕЊА

Кључају мехурићи
узавреле пене,
клобуци цврче
у леглу срца
дани се нижу
попут сене
земљано тело
уздахе грца.

Ђарлија ветар,
по равни реке
јесење светло гаси
У пукотини душе
излива Дунав
усахле усне храни.

Речи су суве
и нежно ћуте
руке ко свеле гране
Да л' то смртна мена
златно куца
Најављује
зимске дане!?

ЉУБАВ КУЦА

*посвећено Јулији
Капорњаји*

У соби пољубаца
слећу на мене
давнашњи лептири
из туђих снова

Кревети високи
ко споменици
другују са душама
из виших нивоа

Уморна пећ
још увек греје
цврче жеравице
њихових срца
док очни капци
склапају зене

Ипак,
Да ли то,
у соби пољубаца
још љубав куца!?

НАША КУЋА

Понекад у њу
сврати тренутак мира,
сврати сунце и цвет

Препуна је сећања
на наш банатски прасвет
осенчи трагове
па нестане

У њој руке мајкине
ручкове зготове
онако како се она
сама са собом
договорила

Отац озбиљно мери
време

Дим плави башту
израстају биљке из
маминог сна

Уплакана долазим
ниоткуда
нашој кући да
предахнем

СОНЕТНИ ДАНИ

Сонетни дани
исијавају светло
у боји жада
у боји дуге

Минути дужи
од сата
зову без мере
увек нове туге

Љубави нема
а сонет славим
ходам
по мирисним
путељцима песме

О сну, срећо
сонетни дане

Цветни
брежуљци
речи

Само Вас волим
Ваше
Величанство
А то не може
Ни живот да
спречи!

МОРНАРСКА ПЕСМА

Данас још
познајем
само морнаре
Што о уморним
стварима слуте
Гусари, гњиде
и други мрави
напустише обале
и копну хите.

Морнари стари
још само приче
болне и хроме
куда ли воде?!?

Обиђосте пучине
с лађама трошним
а једра би хтела
још да ходе!

А моја једра
мирују само
чекају нова
водена поља,
куд ли ме воде
можда у круг
па им је горка
морска вода.

Успаванку,
певајте,
морнари мени!
Пожелите
боље морске
струје,
Лађа је самотна
а једра крхка,
очекује нове
страшне олује!

САМОЋА

Негдашња срца
куцају меко
у ритму
старих дана,
магловита јутра
засењује зумбул
свежином
где боравим
сама.

А ћуте слике,
зидови, минути
све у одмору тече
спокојно пакујем
крпице прошлости
у коферу званом
вечност.

ПРИВИЋЕЊЕ

У јутрима благим
бејаш сом,
жирафа
и тајна

Тужни слон без
покрета
и снова

Ваша љубав
жар и искра мора

Дарује срцу
дамар
болова

ЧИНИ СЕ ДА СТЕ ОПЕТ ТУ

у велу загрљаја
жедних висине
борова

У подвојеном
обличју
зверова јелена и
гора

ПРОМЕТЕЈ РАВНИЦЕ

Оженили су те
давно ветровима

Снежним бурама
панонским морем

Сејачу равнице
чувару зверња
и биља

Припитомљивачу
ширине
и звука

Луталице у
потрази
за давно
изгубљеном
љубавном искром

Снаго рађања

Сновиђајни
демијурге

Надо!

ПРИМАВЕРА

*инспирисано
сликом Сандра
Ботичелија*

Бескрајно небо
у твојем духу слика
равницу што
сањива
се буди,
обриси страшни
ветром се чују,
зелени откуцај
поветарацем
блуди.

Примавера расте,
олистава тишину
латице смишља у
боји.

О, Господе из
твог
милог лика,
разносе се чуда
у пуној слободи.

И некад и сад
све још постоји
у вечност
Војводина се
креће
окићеног срца,
свадбарског духа
све у љубави
чека пролеће.

Живота Трифуновић, Кобиље

ЗАР ЈЕ МОРАЛА ДА ОДЕ

Није битно какво је време,
које је доба и какав је дан.
Обично га несрећног виђају људи,
како обалом Мораве лута сам.

Морава лагано тече својим током,
некад тихо, а понекад зајубори,
и запенуша у својим вртлозима,
једино што не уме да проговори.

А имала би многобројне тајне,
да обелодани и исприча свима.
Колико је суза у њу кануло,
за многим изгубљеним животима.

Узимала је Морава одувек свој данак,
није бирала пол, лепоту, ни године.
Неки су у њој нестали случајно,
а други су намерно отишли у дубине.

Он корача лагано, а мисли га море,
прошлост се не може избрисати...
Узалуд чекање, чежња, нада...
Драга никада неће да му се врати.

Ту, у близини прелепе плаже,
задњи пут су заједно били.
Како и зашто ју је узела Морава
па снове своје нису остварили.

Угасио се ту њен млади живот,
а дух њен и сад на таласима плута.
Он зна да ће је једном опет видети
и зато обалом Мораве данима лута...

© Живота Трифуновић

Радован Стевановић, Макрешане

ПАЛИЛИ СУ НАШЕ ЦРКВЕ

Палили су наше цркве,
рушили их до темеља,
сад би ваљда да њихове буду,
неће им се испунити жеља!

Светиње су српске проплакале,
пред Богом ће неко то да плати.
Неће моћи тако да их отму,
неће моћи, то Бог неће дати.

На цркву се злотвор успењао,
да крст часни са светиње баци,
сад би ваљда назад да га врати.
Неће моћи, то Бог неће дати.

Голгота је данас на Косову,
а Срби су на крст распети,
светиње би наше да нам узму,
неће моћи, то Бог неће дати!

Под крстом би некрст да се скраси,
шта то раде, ђаво ће га знати.
„Пријатељи“наши им помажу
неће моћи, то Бог неће дати.

Палили су наше цркве,
рушили их до темеља.
Бога молим да се Лазар врати,
светиње ће српске засијати,
а Косово, Косово ће опет српско бити.
Биће тако, Бог то хоће дати!

© Радован Стевановић

ИСТИНА О МЕНИ

Познајем ја добро себе
нисам вам ја цвећка нека,
у мени баш свега има,
ја сам вам немирна река.

Понекад све ми је равно,
одавде па до Срема,
а сутра зоља сам права,
у мени добра нема.

Затим ћу проклињат' себе
зашто сам зао био,
зар све је добро у мени,
тренутак уништио.

Ја нисам од оних људи
који се свецима праве,
па самим тиме не желим
због тога да ме славе.

Ја сам вам само човек,
обичан,... пролазник... знате,
зашто то људи не могу,
никако да прихвате.

Зашто од мене траже,
да будем нешто друго,
какав сам такав сам... ето,
све друго било би ругло.

И јако сам покварен,
понекад се стидим себе,
блудне ми мисли дођу
уvek кад сретнем тебе.

Струја ми прође телом,
сав трептим као струна,
а у мом крвотоку,
црвених зрнаца буна.

Кажу ми да треба својих,
година да се стидим,
Зар, пролазећи крај тебе,
да жмуриш и да те не видим.

Ма ја их слушати нећу,
од мене нека се грозе,
за себе нек чувају принципе,
ја чекам да опет прођеш.

ПРОЋИ ЋЕ

Проћи ће и ова јесен,
зима и снегови њени,
доћи ће ново пролеће,
и све ће да озелени.

Проћи ће, баш све ће проћи,
као ноћ што проћи мора,
а после ноћи, као и увек
свануће нова зора.

Проћи ће и младост једна,
проћи без бола и туге,
проћи ће јер прошле су давно,
и многе младости друге.

Проћи ће и живот овај
ма колико га неко воли,
проћи ће да би почео,
још један живот нови.

Проћи ће, баш све ће проћи
и нови ће почетак доћи.

НЕКА МЕ НИКО НЕ ПИТА

Нека ме нико не пита
за наше прошле дане,
све лепо однесе река,
осташе нам само ране.

И нек ме нико не тражи,
наћи ме сигурно неће,
ја лутам светом далеко,
тражећи бар мало среће.

Ја знам да срећа постоји,
и знам како се зове.
Некад сам на јави срећан био,
а сада, кад дођеш ми у снове.

Дођи ми у живот опет,
у мој малени дом,
ја знам да је сва срећа моја
скривена у имену твојом.

Драгана Марковић, Крушевац

САЊАМ ТЕ

Сањам те у јецајима музике,
у самоћи мојих сузних очију,
у чежњи и невиности белих зора,
у неизвесности што доћи мора.

Сањам те у ноћима тихим, дугим,
у капљицама росе на зеленој трави,
у трептајима моје рањене душе,
у сузама проливеним што ме гуше.

Потајно ти се радујем и надам,
на себи осећам додире твоје,
пољупце вреле на уснама мојим,
сањам те, у ствари се бојим.

Нежности додир твојих,
спокоју душе и срца надам,
узбуркаш крвоток мој слатком чежњом,
сањам те, сањам, чекам са зебњом.

Ослушкујем музику немирне кише,
то музика најлепше тонове пише,
мислим да те губим, а волим све јаче
сањам те, док рањена душа за тобом
плаче.

ЧАС

Дневник носи у руци,
улази на врата.
Бићемо на муци, страх нас хвата.
Колено ми клеча, добићу кеца.
Професор мрко гледа
прозива редаре.
Питаће све од реда
лекције нове и старе.
Између клупа шета,
прозивком поче да решета.
Молим се Богу да не пита.
Дневник жустро листа.
Кад он моје име чита,
биће ту јединица чиста.
Питање профа постави,
ја га бледо гледам.
Да ли ће кеца да ми остави?
Не смем лако да се предам.
Школско звоно се огласи,
од сигурног кеца ме спаси.

© Драгана Марковић

Верица Преда, Вршац

НЕ КВАРИ

Ћути, само ћути, не квари тренутак
не говори оно што доноси тугу
јер, горке речи свађи су приметак
па нам срећа прима димензију другу

Дај ми само речи свилене и меке
да уклоне бригу и безнађе свако
на нашем путу не сади препреке
осмехом љутњу отапај полако

Погледај ме начас, пронађи у себи
док слеп емоција и дамара бучи
привиј ме као дете и нежно пољуби
и умири сумњу што ти срце мучи

Пусти да нам живот само лепо носи
Не квари фикцији на јави да оживи
Нек наша присност старости пркоси
А љубав и после нас остане да живи
(ПреВер)

ЈЕСЕЊИ НОКТУРНО

Одавно, мркли мрак спустио се
Над градом, густе облаци
Од негде, пас неки промукло лаје.
И све је уснуло у ноћи
Без звезда, све немирно снови.

МАГЛА

Загрлила је плодну равницу,
Јесење јутро сиво,
Прекрила ињем земљу црницу,
Заробила све што је живо.

Самоћа, студен, хладна тишина
Рукама својим видик нам обгрлише,
Злокобни погледи црног гаврана
И досадан ветар Банатом што брише.

© Верица Преда

Верица Преда има 49 година. Члан је Удружења
"Вршачки књижевни клуб". Објављује у
зборницима. У припреми јој је самостална збирка
поезије. Ради у Општинској управи Вршац.

Богица Јевтић, St. Gallen – Швајцарска. (На другој слици Латинка Ђорђевић прва лево, Снежана Милановић и Богица Јевтић, а на трећој Богица Јевтић и Ружа Плавовић).

Рођена је у Извору, светој земљи - Косову и Метохији. Завичај носи у срцу, описује у песмама, које јој живот значе. Живи и ствара у Ст. Галену, Швајцарска. Оптимиста, романтична и поетска душа. Наставник по занимању. Поред писања бави се музиком, фотографијом, цртањем. Члан је Удружења песника дијаспоре. Пише песме и на немачком језику. Песме су јој објављене у више заједничких књига; "Ноћ боема", "Савременици у расејању", "Поетска плетеница", "Посвета љубави", "Рудничка врела", "Завештања". Награђивана више пута. Пише: љубавну родољубиву, дечију поезију и песме у акростиху. Објавила је до сада више својих збирки поезије као што су: "Мирис белог босиљка", "Далек је пут, бели анђеле", "Косовски божури", "Ливада детињства" и "Град и мир". У припреми су јој још збирке поезије за децу, као и једна посебна која ће бити посвећена њеној драгој и никада прежељеној ћерки. Сада је срећна бака и још увек ради и ствара колико јој ова тешка времена дозвољавају.

ТУЂИНА

Мало је песама и мало речи
да се срце усамљено лечи.
Туђина је ова тешка.
У чему је била грешка?!

Самоћа станује свуда.
Далеко је родна грудa!
Туђина је није лако.
То не може издржати свако.

Нова је година сви се веселе.
Како ћу ја?! далеко си селе!
Срце те моје тако жели
Туђина је, како да се весели?!

Како да певам? Кад срце плаче.
Немам оне, који ми пуно значе.
Песме су моје лек једини
у овој пустој туђини.

Пишем, у исто време око плаче.
Далеко, сама, срце боли јаче.
О, туђино, све ме боли,
Далеко је све што срце воли.

ЦРВЕНЕ РУЖЕ

Чује се песма народна
лагано пада вече...
Црвене руже на столу,
а живот тече, тече...

Тече као река без престанка.
Пун разних изненађења.
Сваког дана врати се сећање
на огњиште старо и речи маме:
Здраво били, до скорог виђења!

Црвене руже не миришу
нит ветрови јоргован њишу.
Остало је само родно место
које у мислима обилазим често.

Црвене руже цветају у души.
У зеницама мојим живе.
Тај опојни мирис завичаја.
У башти преродиле шљиве,
а срце куца од среће
за топлину сестриног загрљаја
што се никад заборавит неће.

Ненад Димитријевић, Крушевац

У бескрају живота, у коме се налазим, није све савршено и потпуно. Али оно што с радостју могу рећи је сазнање о ентизијазму младих људи, љубави према ономе што раде и жељи да личним ангажовањем помогну култури.

Култури која пати свуда, а највише у малим градовима. О овом проблему и како види решење истог, објасниће нам у даљем тексту дипломирани професор књижевности Ненад Димитријевић.

Овом приликом се захваљујем младом професору на указаном гостопримству у библиотеци, као и на допису који ће путем нашег листа указати на данашња дешавања у култури.

Латинка Ђорђевић

Ја сам Ненад Димитријевић, и скоро сам почео да радим у библиотеци школе „Јован Поповић“ у Крушевцу. Нисам пре радио у библиотеци, и схватио сам да ми то веома прија, окружење мира и једног културног фокуса какав сам ретко где имао да посведочим.

Дата ми је слобода у погледу тога шта треба да радим у библиотеци, дато ми је да сам одлучим о томе. И такав контекст ми баш одговара. Одлучио сам да дигитализујем школску библиотеку, да је гурнем, што би се рекло, у двадесет први век. Направио сам базу података у којој се налазе све књиге у библиотеци, заједно са дневником издавања књига.

Покренуо сам интернет блог наше библиотеке, на којем се тренутно налази само списак књига, али замисли да се ту врши једна широка комуникација са читалачком публиком, да се ту каче коментари који читаоци имају да оставе о некој књизи коју су прочитали, да ту упућују захтеве, разматрањем којих ће се одлучивати шта ново да набавимо од књига. На том блогу се може ступити у контакт са мном и у вези организовања културних догађаја, сусрета, изложби, камерних концерата и тако даље. Адреса блога је: www.bibliotekajovan.blogspot.rs, позивам вас да га посетите и да допринесете својим идејама и коментарима како бисмо га заједно даље развијали.

Погледајте списак књига, да је не бих заузимао овај простор овде хвалећи се бројем књига и разноврсношћу нашег фонда, кога занима нек сам погледа. Библиотека је отворена и за читаоце ван наше школе, који се процедурално учлањују у библиотеку и онда добијају могућност да се користе њоме.

Имам читав један дијапазон идеја којим би оплеменио ваннаставне активности ученика у школи, али нисам стигао да реализујем све те идеје, база података је одузела велику већину времена, а мислим да ће бар још толико одузети пре него што се потпуно среди. Али идеје су ту, идеје за естетичке секције, на којима би се ученици обучавали рецепцији уметничког дела уопште, самосталном и креативном размишљању, изградњи уметничког концепта, употреби нових медија као што су интернет комуникације, графички дизајн, пројектовање и тако даље. Осим тога, у библиотеци има места за бар још једног радника који би могао да старе књиге и вишкове у библиотеци продаје на интернет аукцијама и да тај новац ставља са стране и употребљава га за обнављање књижевног фонда, јер је неких десетак посто фонда застарело и не употребљава се у настави више, а библиотека има по петнаест примерака те књиге и може са извесним бројем да се растане а да се то не примети код читалаца.

Преузео сам на себе избор музике који се пушта на великим одморима, јер имам развијен укус за то. Направио сам избор из класичне и џез музике, јер су та два жанра већ доживела афирмацију и проучавају се на музичким универзитетима широм света. Инкорпорирао сам и нешто модерне концертне и клупске музике која задовољава критеријуме пристојности и уметничке вредности и која је погодна за пуштање у школи. Тим избором музике желим да пружим деци алтернативу, јер верујем да је музика која се деци сервира масовним медијима веома штетна по развој њихове личности и њихове склоности, и да се у корену те музике налази новчани интерес а не ментални развој и душевно здравље слушалаца.

У контексту овог друштва, које је изопачило свој систем вредности, не даје се слобода избора, што чини да и оно мало људи који покажу изванредан таленат и извесне креативне тенденције буду заправо остављени без избора и без прилике да се развију. Народ више не жели да чује нову музику, сви су навикли на кафански менталитет у којем је уметник нешто као услужни конобар, и прича и свира оно што се наручује и тражи од њега, а не оно што му је на души и што жели да каже. Уклапамо се у старе шаблоне, а остатак света нас не чека него срља напред у ново и неистражено, и наш сензибилитет и даље каска за њим. Промена коју бих ја волео да видим за свог живота је толико свеобухватна, дубока и велика да чисто сумњам у њено остварење. Али ако само будем седео и гледао са стране ништа не предузимајући, део кривице ће нужно пасти и на мене, а са тим не знам како бих живео.

Култура пати свуда, највише пати у малим градовима, где су креативни духови усамљени, гладни, испошћени, препуштени општој атмосфери културног очаја. Али треба гледати и са позитивне стране, и приметити без ограда колики је напредак ипак остварен, ако ничим другим онда напредом комуникационих технологија. Треба упоредити садашње стање са оним од пре десет година на пример, и схватити да су помаци истина мали и једва приметни, али да ипак постоје и да одолевају свим могућим околностима које су јако деструктивне по слободан и креативан и радознао дух.

За крај, позивам вас све да погледате блог, и ако вам се свиђа то што видите, или ако добијете коју забавну идеју, да ступите у контакт са мном и да дођете код нас, како би смо успоставили једну културну сарадњу. Школа је одлична платформа, пружа велике могућности да се допре до бројне и разноврсне публике, да се порука пошаље у свет. Поздрави и све најбоље, у контексту ових сезонских празника.

© Ненад Димитријевић - Приредила Латинка Ђорђевић

Латинка Ђорђевић, Крушевац

МАЛА ПЕСМА

Била је тако мала
да је у звончић
ђурђевка стала.

Тако мала да је могла
да стане у два ока ратара,
у коврџу смеђе косе,
у две речи.

Тако мала да је сада
Памтим само ја.

ПОВРАТАК

Угреј ме осмехом,
љубав ти је бистра.

Покриј ме трепавицама,
звездама.

Буди ме бајкама,
уздахом,
незаборавком.

Убеди ме у љубав нежностима...
Нечујно, унеси их у мој сан,
где се две стране света љубе
у смело лутање.

НИСИ ТИ КРИВ

Ниси ти крив, што постојиш,
што си ту и ништа не тражиш.
Крив си, што си дозволио,
да све шти имам, теби дам.

Ниси ти крив,
што си од мене отишао.
Крив си, што си дозволио,
да поверујем,
када смо се растајали,
да је лако, поново се снаћи.

Ниси ти крив што ме,
можда, ниси волео.
Крив си,
што си дозволио,
да живећи поред тебе,
у заљубљености својој,
поверујем да ме волиш.

Ниси ти крив...
а крив си ...

ПОЗНАЈЕМ ЊУ

Познајем њу:
са очима кошуте,
срцем девојчице,
душом што
по ливадама кад шета,
плаче над откосима
пољског цвећа.

Познајем њу:
лепе нежне речи,
ко сунце је греју,
образе зарумене,
па ко срамежљиво дете,
поглед ка земљи окрене.

Ту жену,
чувам највише на свету.
Као звезду сјајну,
у свом гнезду,
као љубав бескрајну,
у свом срцу.
Море суза бих исплакала,
душу болом опиала,
да бих њу,
са чарима неба сачувала.

ЈЕДНА ЗВЕЗДА

Једна звезда
за мене је сјала,
моја мила мајка.

Ноћас,
са небеске јелке
украс је пао,
тугом, моју душу
затрпао.

Заспале су очи,
што ме мојим очима
гледаше.
Укочише се драге руке,
што ми загрљаје
поштом слаше.
Занемеше усне,
што једине
истину говорише.

Нема те,
на ветру, киши, сунцу,
цичи зими.
Све занемело је,
очај веје.
Сузе топле натапају
успомене.

Уз плач јесењег дана,
под хумком
снива моја мајка.....
Сузама окупана,
Љубављу овејана,
огњеним ружама
покривена,
спава.....

Једна звезда
је пала.

ДОК МАШТАМ И САЊАМ

Док маштам и сањам о свету
и прелепом цвету.

Тад спавам и сањам о реци
и другарици Неци.

Док маштам и сањам о лали
и лептиру који се шали.

Тад праштам једној пчели,
што се по цвету весели.

Највише волим да сањам свашта,
то је моја машта.

© Дуња Колар

Видак Г. Петровић, Шид

ИЗГУБЉЕНА ПЕСМА

Одлучих се Фрушком гором проћи
са западне стране,
благим падинама.
Виногради к'о неби се плаве...
Иза њих светлост светиње
сјаји усред ноћи,
пут ме води право до Привине главе.
Чаробном тишином светиње старе
и гутљајем воде са извора здравља,
у грудима мојим божанске појаве,
као да се из небеса
изгубљена песма са поруком јавља.
Ево, ту си, како видиш,
усред овоземаљског раја,
пронађе ме уз Божију помоћ,
али да знаш - ја немам краја.
Да пишем песму која краја нема,
светиња ми никад опростити неће,
а посебно она на крајњем западу,
што од свог постанка сачува
припадност и чистоту своме народу.
Мени оста само
из дна душе светињама да се дивим,
уз њихове духовне висине
нову песму да доживим.

© Видак Г. Петровић

ЕЈ, РАВНИЦО

Понесен љубављу
вољеном равницом
поред њива,
са хлебном пшеницом
поред њива сунцокрета,
детелине пуне цвета,
кукурузна поља дуга,
а шећерна репа свуда,
њиве соје и репице
цвет, паорске узданице.

Срце обузме милина,
јулска упекла врућина,
и да не би старог ђерма
са некадашњег салаша,
у каблу је увек флаша,
винска, пивска и ракијска,
увек нам се добро нашла,
било чиме и са киме
жедној души прија чаша.

Па лагано до шљивика
и воћњака разнолика,
вишња, трешња, орај, бресква,
џанарица, крушка житна и јесења
и јабука ивањача, петровача,
њена штрудла је најјача.
И јесења тањирача,
дуња жута и мушмула.

Пар чокоти деливаре,
чардаклија французице.
и кајсија, воћна вила,
што је бака калемила.
И већ сам се уморио,
а на пола пута био,
па се сетих успомене
што је деда говорио:
еј, равницо, узданицо!
Уздам се у тебе,
уздам се у небо
стрепећи од суше,
стрепећи од града.
Више сам се стрепњом уморио,
више од свог сељачкога рада.
Еј, равницо, окућницо.

© Јован Бошњаковић

Снежана Михајловић, Шид

ЗАГАЂЕНА РЕКА

Људи шта радите, немате милости
река вам неће то да опрости.
Вода ми је загађена, зашто тако људи,
рибе су ми угинуле, човек њима суди.

Не бацајте смеће и нафту у воду,
једино вас то замолити могу.
Све је мање риба, јер то њима смета,
размислите људи каква је то штета.

Ја вас људи преклињем и молим,
зато што ја моје рибе волим.
Нека једном разум људима завлада
па ћу тећи лепо а не као сада.

© Снежана Михајловић

Дарко Колар, Шид

УМОРАН ПЕСНИК

Тај човек што пише стихове своје
свој мир записује смело,
и спаја мисли у душу и тело
запазити дело, нико није хтео.

Не газите, не ломите исписане тајне
душе.
Не дирајте песничку тишину.
Кулу из снова не дајте да сруше,
том човеку успомену једину.

Можда је баш теби песму написао,
душу твоју додирнуо, засветлио,
стиховима ти је име окитио.
Сети га се некад мило;
жив и здрав нам песник увек био.

© Дарко Колар

Стефан Кнежевић, Крушевац

ПЛАШИ МЕ ОВА САМОЋА

Плаши ме ова самоћа
плаше ме и ове зиме
плаши ме ова хладноћа
сваки пут кад ти споменем име

схвати ме ја сам као дете
што је тек дошло на овај свет
плаши ме мрак и јачина ветра
плаши ме превисок лет

не знаш како је бити заљубљен
и данима чекати позив твој
бити данима изгубљен
и сањати о теби животе мој

позови ме да те нешто питам
и да ти чујем глас
докле ћу ја овако да патим
да ли има наде за нас

ОСТАВЉЕН

залуд је чекам
и као миш стрепим
залуд се надам
неће она доћи

отишла је
то је сада јасно
отишла је
за помирење је касно

сада схватам
колико сам је волео
сада схватам
колико сам је желео
а сада је касно за све
касно за нас касно, да буде као пре

сутра је нови дан
можда ми се и испуни сан
можда се и врати
можда да је волим коначно схвати

© Стефан Кнежевић

Ђорђе Петковић, Параћин - ДУШАН МАТИЋ МАЛО ВИШЕ ИСКОСА

/Редигована и проширена реч са Округлог стола „Душан Матић - песник материје“, који је одржан у оквиру традиционалних „Матићевих дана“ у Ћуприји, 13. септембра 2015./

Апстракт: Најпре је, уместо увода, изложено једно сећање на Матића, а потом је у десетак тачака колажирањем додирнуто десетак тема које су спремљене за учешће на округлом столу: господин међу друговима, продуктивна грешка, Матићев духовни ватромет, несуджени предговор за Буђење материје, истоимена песма, надреалистичко откривење, аутоматско писање, избор из Вијонове поезије итд. Аутор је у духу надреалистичких (матићевских) експримената демонстрирао игру речима из наслова теме, коментаришући их, уз један сонет који је из те игре произашао. Закључак је отворен питањем како би Матић гледао на садашњи ток историје, уз кроки одговор, у духу постављене теме Округлог стола.

Кључне речи: Душан Матић, надреализам, аутоматско писање, Буђење материје, продуктивна грешка, Вијон, игра речима, палиндром

Уводна напомена, уз једно сећање.- Прва мисао о Матићу, пошто сам од колеге Аце сазнао тему данашњег округлог стола, испливала је у облику нечијег одушевљења Матићем, више се не сећам чијег: „Матићев духовни ватромет“. Ова мисао је до мене дошла преко неке од књига о надреализму или, на општијем плану ситуирано, о српској авангарди, каквих имам у својој библиотеци. Као што је било одушевљења (нарочито, међусобног обасипања похвалама), било је и опонирања, много више, нарочито између два рата. Један савремени истраживач је констатовао десетак израза који су коришћени за негирање надреалистичког доприноса књижевном искуству, при чему је и он употребио израз ватромет: „Појава надреалистичке литературе у Београду била је пропраћена правим ватрометом покуда и грдњи. Ова књижевност означена је као: вербализам, шегачење, бенгалска ватра, снобизам, лудило, поза, жонглирање, безобразлук, циркус, тинтенфиш, опасно подражавање, инострани зајам, гиљотинизам духа итд. итд.“ (Ђорђевић М 1990: 133) Наравно, ја о Матићу размишљао другачије, с ослоном на цитираног истраживача, који је о надреализму писао с позиција књижевне историје, што је, по њему, одлика писања о надреализму почев од 1966. године.

Но, ја о Матићу размишљао и овако формулишући тезу: Он је био, из данашње перспективе гледано, *господин међу друговима*. Како се осећао господин међу друговима, то нисам из до сада прочитаног, а и оног што сам чуо док сам на причаонице о Матићу овде долазио пре 2000-те, односно до обнове причаонице у новом саставу учесника, конкретније ништа сазнао. Морао бих из свог сећања да извучем један ћупријски продуктивни тандем, Мита Ђулић-Мија Милачић, али одустајем, пошто треба да идем на непознат терен. Поћи ћу матићевски, методом асоцијација од реално доживљеног, како је он објашњавао своје песме (песму „Море“, на пример). Давно је то било, када ми је та мисао ушла где треба и, ево, сада се појављује, кад ми је потребна да од нечега почнем. То је утисак који је на мене Матић оставио када сам га први и једини пут гледао и слушао почетком шездесетих прошлог века на Радничком универзитету „Ђуро Салај“ у Београду. Било је то неко друго време. Не, не знам да ли сам је тада и формулисао. Вероватно нисам на тај начин размишљао. По господству, ја сам сличног професора имао на својој групи (социологија), био је то Проф. др Вељко Кораћ. Присуствовао сам, дакле, његовом изношењу утисака са неког конгреса – конференције интелектуалаца Европе у Женеви, ако се не варам. Нисам сигуран да ме је на предавање привукло Матићево име. Могуће је да је, уз његово, ту било и име Проф. др Радомира

Лукића, са Правног факултета, који је тада био јако популаран на БУ. Ја сам био студент социологије на Филозофском факултету и он је био најављен међу будућим професорима и ове нове катедре. Међутим, на предавању се појавио само Матић. Тих, одмерен, духовит... Остала ми је у сећању само једна више анегдотска секвенца. Матић је поменуо да већ више година одлази на тај скуп европских интелектуалаца, по позиву, једини из Београда. Није очекивао да ће се те године тамо појавити одавде још неко. Председавао је Жил Мок, бивши француски министар. Неко је за трибином почео да прича о самоуправљању, као о југословенској новини. Пошто није по том питању био ближе обавештен, Матић се побојао, пошто је знао дискусионни метод рада скупа, да га Жил Мок не прозове и почео да размишља шта би могао о томе да каже. Међутим, Председавајући је саопштио да је међу учесницима скупа и Проф др Радомир Лукић, са Правног факултета у Београду и позвао њега да се на ту тему обрати скупу. Мој страх се, каже Матић, сада окренуо на другу страну. Јесте то било олакшање за мене, али и страх за Лукића, како ће се он снаћи. Ја нисам њега познавао, нисам знао ни да је позван, ни да је у Женеву дошао, одвојено смо и дошли. Кад је стао испред микрофона и почео да говори, глас му се слабо чуо. Почели су да му додају, да говори гласније. Чуо сам његово разговорно реаговање: „Будите стрпљиви! Сачекајте да ми се загреје машина.“ Лакнуло ми је. Помислио сам: „Овај зна знање!“ Даље је текло све изнад мог очекивања. Говорио је на изврсном француском језику, али слободно, ноншалантно, као да је међу својим студентима, а не међу водећим интелектуалцима Европе.

Ово је у слободном мом исказу; верујем да сам суштину погодио.

Али, да не одлутам, враћам се на постављену тему, али на другачији начин. Изнећу неколико фрагмената, неколико теза, које могу, свака за себе, да послуже, као основа за коментар, реаговање, реплику, али и да буде целовито излагање, ако устреба. Ја ћу на скуп ненајављено упасти, не знам каква ће ситуација конкретно бити, крута, каква је на научним скуповима или ноншалантна, каква је била на размеђи векова, када сам тим причаоницама присуствовао. Уосталом, Матић је често у фрагментима излагао своје мисли и гледишта. Радије ћу, дакле, поћи неким другим, другачијим путем, него што се спремам за научне скупове.

1. *Необичан Матићев избор.*- Када сам почео о Матићу да размишљам, пошто ми се пружила шанса да нешто кажем на Округлом столу, још ни тему нисам знао, у сећању ми се појавила Матићева прва књига *Један вид француске књижевности (1952)*, која почиње песмом *Велики епитаф* Франсоа Вијона, у Матићевом преводу, препеву. Оно што је мене заинтриговало је избор ове песме и песника из тако богате француске традиције, још више избор баш те песме. Матић је тада на челу Академије за позоришну уметност у Београду и, као професор, тамо је предавао савремену књиженост. Озбиљност друштвене улоге коју је имао тражила је од њега да води рачуна о сваком свом потезу, па и о књизи коју припрема за издавање. Њему је одговарао, тако сада размишљам, Вијонов бунтовни дух, али тај дух се материјализовао разбојништвима. Зато је ухапшен и осуђен на смрт вешањем. И у затвору је писао песме. Ова је, рекао бих, скрушена, песник моли и Бога, и свеце, и људе, да њему и његовој дружини опросте учињене грехове. Да ли је у питању само један позитиван чин према Песнику или је у питању нешто много више и значајније, питање је које се може покренути и о коме се да расправљати. Није ли он, свесно или несвесно, истурио у први план разбојника, без обзира што је реч о Песнику, кога и ја исписујем овде великим словом. Зашто баш та побожна песма, скрушена молитва, да се нађе на ударном месту књиге? Волео бих да чујем неки сувисли одговор. Једна ствар је сигурна, Матић већ дуго времена фактички није био надреалиста, у души је можда то остао и даље? Међутим, прави надреалиста би, по мом мишљењу, изабрао онај славни Вијонов црнотуморни катрен, који у препеву Коље Мићовића гласи: „Ја сам Франсоа, то

ми казна,/ из Париза, крај Понтоаза,/ а врат у омчи ће да сазна/ шта Гузица ми тежи празна." Преводац је овај катрен препевао у 276, ако сам добро избројао, варијаната, потом у још 40 октава, уз 41-и *Епитаф*. Тиме је Коља Мићевић, који од трагичних догађаја у Босни с краја прошлог века живи у Паризу, показао не само своје високо преводилачко умеће, већ и лексичко богатство некадашњег српско-хрватског језика, који се најпре раздвоји, па умножи црногорским и бошњачким. (Мићевић К 1978: 10) Вреди то питање поменути, захвално је и за размишљање, за укључивање у разговор, па и за неки есеј.

2. *Продуктивна грешка*. - Док сам размишљао одакле да кренем, погледао сам сајт организатора скупа, на њему сам приметио да је тема другачије формулисана, у односу на оно што сам од господина Аце сазнао. Тамо пише: *Душан Матић – песник мистерије*. Они су између целина ставили зарез, мени више одговара цртица. Материја или мистерија, питање је сад. Од Јашовића сазнајем, материја је у питању. Мени се, пак, чини да је мистерија продуктивнија, када је један песник у питању, поготово у Матићевом случају. И име др Велибора Лазаревића је погрешно уписано као Велимир. Узгред да поменем, у првој и јединој књизи о „Матићевим данима“, својевремено сам приметио да је погрешно уписано име Буце Мирковића, као Мирослав, уместо Милосав. Чак и на позивници за први ДАН Душана Матића 1981. године, од следеће су то били МАТИЋЕВИ ДАНИ. Ове године јесу 34. ДАНИ, али би, по мом начину рачунања, били јубиларни, 35. пошто урачунавам и онај први ДАН 1981. године. Пуних је 35 година од када је Матић умро и Библиотека „Душан Матић“ намерава идуће године да обележи 35 година од кад је манифестација Матићу у част настала, што је тачно. Но, оставимо се цепидлачења, грешка *материја – мистерија* је далеко продуктивнија, мада, кад се матићевски раздвоје, обе варијанте се свode на, мање-више, исто. Погледајмо: *матер-и-ја* и *мис-Тер-и-ја*. Мајка у најширем смислу те речи, Земља и песник. Довољно је, дакле, да г-цу (мис) Теру (Тер) посрбимо, како то често чинимо са страним именима. А и на латинском, сећамо се, Земља се исписује као Тега. Поћи ћу од тога, од продуктивне грешке. Наравно, у старту одустајем да се мистерија одвоји на начин *Мистер-и-ја*. Господ-ин води ка идеализму, а тема је материјализам, он је по опредељењу био филозоф материјалистичке оријентације.

Надреалисти су имали позитиван однос према „продуктивним грешкама“. Нису оне код њих увек изазивале нервозу, као код мене, на пример. Бар се тако у студијама пише. Потражих, илустрације ради, неки Матићев пример. Знао сам за Алексићев текст о томе, чак и у његовој библиографској белешци на крају књиге, уместо *grešci*, стоји *grceši*, важно је да су сва слова на броју. Нађох исто и у садржају књиге, одох до текста у књизи и видех да је и у наслову. Тек тада схватих да је то аутор сам тако урадио, да не треба грдити слагаче, лекторе и коректоре. Један одломак из познатог Матићевог текста – одговора за „Чељуст дијалектике“ (1930), којим се коментарише „Досада“, овако гласи:

„... У овом свету, нагриженом скептицизмом, огрезлом у блату, сред наших ироничних гримаса, у поблесавелој бенгалској ватри наше лакоће и наше мудрости, хоћу да сачувам право да се љутим, да побледим (да поцрвеним) од беса. Читав један дан! Цео мој живот (јесте ли били бољи од мене? – тешите се само опијумом дужности и среће), цео мој живот: један ДУГИ дан, који тапка у месу, и од кога се не делим.“ Дакле, овде *дан тапка у месу* (подвукао Ђ.П.). Заиста, песнички је продуктивније, него отрцано, уобичајено, тапкање у месту, те га је Матић задржао као свој и тексту није враћао првобитни облик. Касније је око тога развијена и обелодањена читава теоретска расправа. Повезујући је са једном ранијом, где је уместо *комична*, написано *космичка*, те са уделом надреалисте Марка Ристића у том дешавању, пошто је он комични претворио у космички, а место у месо, Алексић закључује да се његова „надреална панорама објавила човеку у блеску нове слике, али и самог чина уважавања лапсуса, можда је у

време додавања белешке уз Матићев текст био свестан, колико и сам Матић, да та метафора са *тапкањем у месу* фрапантно тачно осветљава цело сазвежђе песниковог удеса тела." То креативно прихватање штампарске грешке, Матић је даље осмислио и дао му виши песнички смисао у једној песми из циклуса песама *Да именује сенке звезда* као *тапкање у пролазности*. Алексић је, као потврду – илустрацију, узео стихове из „Багдале”: *Рука ти једна ипак у бистрим потоцима светлости почива друга до/ лакта загњурена у кумовој слами*. (Алексић Б 1983:118-119)

3. „Матићев духовни ватромет”.-Чепркајући по тексту о продуктивној грешци (лапсусу), открио сам и чије је оно одушевљење Матићем, цитирано по сећању у уводном делу овог прилога: „Матићев духовни ватромет”. Матић је имао више одушевљених обожаватеља који нису штедели речи у похавала онога што је произашло испод његовог пера, неке сам препознавао у есејима, неке у причаоници, неке и тамо и овамо (Драшко Ређеп и Милосав Буца Мирковић, на пример). Овде је реч о Светлани Велмар-Јанковић која је похвалама поздравила Матићеву књигу есеја *Пропланак и ум*: „... не могу да се отмам утиску да Матић уистину има неки магични цилиндар или, још боље неки магични шешир из којег, наочиглед свих нас, искрсавају његове изванредне асоцијације али и његове реченице које удаљују све што је обично. Увек сам то знала, али сад, после поновног читања његове последње књиге есеја, уверила сам се још једном: данас код нас готово да више нико не уме оно што уме Матић.” Полазећи од ове оцене, Алексић у вредност наслеђа дотадашњег критичарског промишљања о Матићевој *мађионичарској мисли*, наводи „њихово непрестано уверавање у његову недогматичну увек догми супротстављену чулност. Као најбезазленија, свакако, виси фраза о Матићу као 'човеку нијансе' попут Андре Жида; фраза свагда позитивно одређена. Али, тамо где има тих 'нијанси', оне су у очајничкој борби песника између духа геометрије погубне 'елеганције' и духа финесе. Тамо где, међутим, нестају те нијансе, где се спис ослобађа управо те догматске наводне антидогматичности једнолинијског паштења (па и досаде *ad infinitum*), тамо тек има истинске светлости 'Матићевог духовног втромета'.” (Алексић Б 1983: 117-118)

Та контраверза о догматичности и антидогматичности у списима Душана Матића заслужује да буде помније осветљена, како би се лакше схватили и његови стихови, нарочито они писани после престанка самосталног деловања надреалистичке београдске групе, њеног ангажовања у пролетерском крилу, крилу социјалистичке револуције и одмах после ње. Да, управо на линији онога што је у теми овог округлог стола назначено као „Матић, песник материје”. Једно је то код Матића надреалисте, друго код Матића „господина међу друговима”, на теоретском или филозофском плану, али колико је то исто или различито у поезији, то остаје за неку суптилнију или позамашнију анализу онога ко је спреман да се те авантуре подухвати. Но, има један интересантан траг који није нарочито коришћен, бар ја до сада на његово озбиљније узимање у обзир нисам наишао. Он следи.

4. *Несуђени предговор за Буђење материје*.- На ово што је напред речено упозорио ме је својевремено један Матићев текст који је требало да буде предговор његовој књизи *Буђење материје*, која је објављена 1959. године. По свему судећи, текст овог несуђеног предговора је први пут обелодањен у књизи *Коначна јесен* (Приредио, поговор и коментаре написао Драшко Ређеп), објављене истовремено у Београду и Загребу 1988. године. Насловљен је једноставно као информација: „Писано као предговор Буђења материје”, уз, по садржини сличан, поднаслов: „Није био објављен.” С њима, за читаоца, а посебно за читаоца-истраживача, по свему судећи, упућујуће кореспондира наслов приређивачевог поговора „Коначно и бесконачно или Матићеве касне истине”. Читао сам

га реченицу по реченицу и нисам нашао одговор на питање зашто овај предговор није објављен. Можда је то негде већ објашњено, али га у досадашњим читањима нисам приметио. Може то да буде и нека техничка грешка, нека омашка. Међутим, читајући га, читајући и оно што је о њему написано, стичем утисак да је са годинама био све обазривији, али да су му у томе на свој начин помагали и други, нећу да помињем крупне речи, као што су цензура и аутоцензура, јер немам неки, бар кад су његови текстови у питању, опипљивији траг, сем што се тиче разлика „у духу времена“, ондашњег и садашњег. Но, независно од овога, што се може узети само као узгредна напомена, једно је сигурно: оно што је о разлици између својих књига, *Багдале* и *Буђења материје*, у том несуђеном предговору рекао има велики значај за истраживаче Матићеве поезије, односно „Матића, песника материје“, како је наша тема насловљена. Ево конкретно шта у њему стоји:

„Док сам састављао *Багдалу*, једино сам водио рачуна о времену и простору, боље рећи, о *времену-простору*, како нас Анштајн учи, у коме сам живео и мислио да бих се у њему снашао, те да године, догађаји и доживљаји који су нашли места у мојим песмама и текстовима, исто тако и неки туђи текстови, независно од њихове писмене вредности, говоре о свету и мени. У *Буђењу материје*, као да је реч о једном дијалогу, који није више између мене и света, између мене и других, већ дијалог између мене и тишине, како би рекао Кјеркегор, између мене и мене, кад је историја постала саставни део мене, и ја само једна струна која одјекује овим гласовима.“ (Матић Д 1988: 18)

Једно је, дакле, Матић активни учесник историје, друго када је „само једна струна која одјекује овим (историјским –Т.П.) гласовима“, када се историјско прожима са текућим личним и твори ново дело, потенцијалну будућност у духовној сфери. Погледајмо једну од носећих песама из *Буђења материје*.

5. *Носећа песма Буђење материје*.- Та песма у прози је посудила наслов збирци, а имала је вероватно одређеног утицаја и на нашег организатора, да утврди тему округлог стола. Она није неки високи искорак у односу на Матићево песништво, има он и бољих песама, али ова је парадигматска за другу/другачију фазу Матићевог песништва, у односу на оно што је раније писао (однос према свету, у првом реду), она је леп пример песме која је сва Матићева. И по инспирацији, и по реализацији. Песма је лирска прича, исказана је у неколико кадрова, као да је у питању сан транспонован у песми у прози. Ван историје је само први исказ: „Сенка сам у чврстини тог ваздуха и само боја мојих очију остала је извесно иста.“ Боја очију је трајна жива материја. Све остало се може свести на неколико, филмским језиком речено, кадрова.

Први кадар: Дечак у соби размештеној за спавање (бели чаршави – невиност), не спава му се, али ту је отац. Држи неке ватрене говоре, кога нико не слуша, али се разазнаје само: „Не, ми нећемо да спавамо!“ Употреби ли се Фројд, дете говори преко очевих устију, можда се и идентификује с њим, ни оно неће да спава. Али, дисциплина је принуда којој се мора повиновати, то лебди у ваздуху, он је „сенка у чврстини“.

Други кадар: У другој су вароши („где људи, срасли као морско биље у дубинама неких циновских замисли“). Отац још уве држи говоре, дечак још увек не успева да се ослободи зидова своје собе. Напета атмосфера („Та катастрофа која ускоро обухвата целу земљу...“).

Трећи кадар: Ратна атмосфера: „Најзад сам на улици, где се читаве куће сурвавају; али свуда је неподношљива тишина и као плишани фантоми, срушени зидови лете кроз дрвеће и људе који остају неповређени.“

Четврти кадар: „На санти сам леда, која јури по жељезничким шинама.“ У друштву му је неки младић. Одрастање. Жена смрзнута привлачи им пажњу. Као постепена смрт у леду: „Затварамо очи и плачемо од изненадног неког мира, који нас осваја усред ове

тоталне катастрофе, и ми љубимо, ту косу, дугу, бакарну, дивну, дивљу, горућу, горку косу непомичне жене, чији лик нећемо никада угледати, а за који апсолутно знамо да је неутешно леп и леден."

(Матић Д 1988: 396-397)

Ову песму сам доживео као поетску транспозицију ауторовог сећања на детињство и младост. Детињство у великом граду, селидба, посебно ратна (1914), потом повлачење преко Албаније, уз сурово одрастање. Рушење оца, односно зидова куће, у ратном вихору. Дакле, све оно што се дешавало пре лађе за Француску. Наравно, као и свака добра песма, а ово је свакако добра песма у прози, она пружа могућности да се прочита, доживи и у неком другом/ другачијем кључу. Ову ледену санту која јури жељезничким шинама господин Стојковић је на округлом столу видео као футуристичку апокалиптичку сеансу. Зашто да не?!

Може тај део ове песме у прози да се чита и као научна фантастика, пошто има текстова у којима се Матић помиње и у том светлу. Пишући о причи *Сан* сликара Живановића Нојеа, као штиву научне фантастике, Божо Вукадиновић је поменуо и тројицу надреалиста: „А што се код Вуча, Матића и М. Ристића, провлаче мотиви распаднутих лешева или искомаданих тела, руку и ногу које живе одвојене од својих тела, често са фино исцртаним структурама мишића и нерава, то је имало не само боју идеолошког програма, него и веру и снагу извесне алхемије људског тела, чији је рад уткан у сан, цртеж и реч." (Вукадиновић Б 1971: 114) Може прошлост, али може и будућност, па и научна фантастика, зашто да не?

Но, ја остајем при почетном ставу. Она, по мени, означава ратно време, из кога је произашло послератно „буђење материје“, да је прочитам у кључу наше теме. Надреалисти су имали своју револуцију, било је то трагање, *ишчекивање откровења*.

6. *Откровење и Матић*. - У потрази за откровењем, другачијим од верског, пошто су се вере углавном одрекли, надреалисти су себе стављали у разна духовна искушења. Настојали су да себе ухвате у том тренутку, од тога су много очекивали. Растко Петровић је на том путу највише учинио. Мене овде интересује Матић. Да ли је он и како доживео откровење? Ако су на томе инсистирали Бретон и француски надреалисти, ако је Растко књигу по откровењу именовао, знао сам да и Матић није изузетак. Ево тог Матића:

„Једног дана изненада, а то је било једно истинско људско откриће, разумео сам да у питању није више била песма (нова или стара), ни мудрост, ни хармонија (класична или модерна), ни принцип идентитета, да није било у питању добити или изгубити, ни проблем живота или смрти; у питању је било сасвим нешто друго, - проломљено једно небо, пламен и бес, - једна нада, једна свирепа нада, која је најближа очајању, и коју н е т р е б а б р к а т и с а н е д о с т о ј н о м и д е ј о м с п а с а и л и у т е х е (разредак – Б. А.), нада да човек може најзад бити истргнут из тих дуалистичких полуа, ишчупан из тих маљева свођења, тих антиномија које су само једно хтеле: да учине безопасним.“ (Алексић Б 1983: 23)

Постоји још једна Матићева белешка, за коју Алексић мисли да припада том контексту: „У таквом, новом духу песник Матић бележи да је, у његовој свести, 'базелски мост, угледан једног брзог и неспокојног вечера, био (је) данима велики план'." Алексић је цитат узео из Матићевог текста *Мапа света*, нађеног у београдским „Путевима“ 1/1923. Да ли је и то једна асоцијација на откровење, нисам сигуран.

Прибележићу, због целовитости текста и део онога што су Марко Ристић и Матић писали о поеми *Јавна птици* Милана Дединца. За њу је Матић рекао да је „прва књига код нас, без осврта, без повратка, без ослањања, толико везана за нас, па ипак бачена негде у бескрај“ (1927). Често је у својим књигама прештампавао. О њој је записао још и ово: „За мене и за оне који ће доћи, ова ће књига остати као најдуховнији и највернији

документ једног психичког живота." Кад се то повеже са оним што је Ристић написао, онда ће бити јасно зашто сам укључио наведене Матићеве речи. Ристић види Дединца из поеме као „задивљујућег изасланика духа, предодређеног да преко прастарог моста екстериоризације спроведе надземаљску олују и чудо". Алексић, код кога сам све то нашао, закључује: „И ту је пламено сведочанство Дединчевог поетског духа, као и у Матићевом напису, претпостављено литерарним категоријама у којима се поезија пре надреализма искључиво изражавала. *Књижевност* је тај прастари мост који ће експлозивно пуњење надреалистичке субверивне технике писања дићи у оно проломљено небо; 'то је тај недовољни, осрамоћени мост којим се за сада још преноси ментална материја на дневну светлост свесног живота'. За песника Ристића, даље, 'рођена и пројигирана толико *ван литературе*, поезија Милана Дединца одиста не подлеже књижевној критици. О њој се може писати само у оном тону у ком је то учинио Душан Матић..., чијим дубоким и надахнутим речима овде само покушавам да се придружим, химном Дединчевом стваралаштву, док Матић наводи да га писање о поеми Јавна птица 'не гони њена литерарна вредност, јер се ради о поезији, о духу, о тој страсној и нежној ватри која се зове *Јавна птица*'. (...) *Светлост* Дединчеве поеме је, у првој фази надреалистичких истраживања, примљена на тај начин у којем се укршта њено профано озарење (наслов у конотацији арга, примљен на београдској штрафти) са тематизацијом благовештења. И није чудно стога што ће песник Дединац у овом зениту своје поетске моћи бити препознат као аутентични преносилац гласа надстварности." (Алексић Б 1983: 38-40) У том светлу се може гледати и њихово искуство са аутоматским писањем.

7. *Аутоматско писање*. - Матић се огледао и у аутоматском писању, више је то наглашено у коауторским текстовима. Оно је било нека врста почетнице у вежбању писања у дадаистичко-надреалистичком духу. Присуствовао је разлазу дадаиста и надреалиста у Паризу, када је било и туче међу њиховим присталицама. У једној општој оцени надреалистичког писма, нашли смо: „Изразите новине су у аутоматском писању, продору психоанализе у стиховне творевине, ирационализам који још више поништава традиционални поетски текст, све остало је већ карактеристично за поетске текстове *авангардног језгра*: хуморна деструкција, симултанizam, филмска техника писања, пародирање традиције, разарање жанра, поетско и несвесно у сукобу са стварношћу итд." (Тешић Г 1983: 523) Аутоматско писање им је стављено у први план.

Но, мене сада више интересује београдско искуство аутоматског писања, коме је Матић дао свој допринос и према њему, значи, имао активан однос. Иза претенциозног наслова, који сам по себи говори о њима (*Чари аутоматизама или Седам минута генијалности*), стоји текст „колективног аутоматског писања у коме су учествовали Александар Вучо, Ване Живановић, Ђорђе Јовановић, Слободан Кушић, Душан Матић и Марко Ристић. Сваки од следећих шест параграфа представљао је један засебан лист хартије. Тих шест листова хартије кружили су истовремено од једног до другог, у правцу земљиног окретања око своје осовине, и на њима је сваки исписивао по неколико реди, обзирући се или не обзирући се шта је претходник писао. Тако, исписивање ових шест листова хартије траје, у ствари, као нормално и брзо исписивање једног листа хартије." (Тешић Г 1983: 383) У самој колективној творевини, у последњем параграфу, налазимо да се неко од поменутих учесника обратио Матићу непосредно, алудирајући на неке његове стихове: „Снег је све снежније захтевао, Матићу, да се обелодани пред својом белином као једино часно, једино неукљано поприште игличастих, слеђених, бесконачних у својој савршености, звезда." *Зарни влач*, песма писана у дуету са Александром Вучом, почиње за аутоматско писање илустративним стиховима, у којима равноправно егзистирају обичне речи, речи песничког и колоквијалног говора, уз речи

из њих изведене на необичан начин, што је обogaћивало постојеће песничко искуство: „рекујем кућује зид/ и горки хлебови јед/ црвавим хлеблави јед/ данаћу кад немам куд/ кроз ноћлави тупи влач/ језаћу кад немам шта/ кроз јатни травни плач/“ (Тешић Г 1883: 393) Као што се из ове илустрације види, успешно су се играле и наше песничке „делије насред земље Србије“, да парафразирам познату народну песму. Она ми пружа шансу, да се у наредном параграфу/ фрагменту и сам поиграм, наравно, не на исти начин, али по истим духовним начелима.

8. *Речја игра – мој прилог.* - На почетку је речено да су надреалисти дозвољавали лапсусу да им помаже, али су се и сами домишљали, стварали ситуације да дођу до необичних језичких творевина. Ја већ дуго употребљавам присвојни придев речји (од реч) да би се разликовао од речни (од реке), то је моја „рупа на саксији“, што би народ рекао. Сада ћу се поиграти речним – речјим материја-лом (свиђа ми се ово *лом*) из задате теме нашег округлог стола: *Душан Матић – песник материје*. Четири речи раздвојене/ разломљене у две целине, у Програму запетом, код мене цртицом која замењује тврдњу: јесте – је. Име и презиме човека који је био жива материја, живо биће, човека са високо организованом материјом – људским мозгом, који је, док је то био, маестрално искористио ту материју бавећи се интелектуалним радом, да ли само из наглашене досаде, посебно је питање, и то као песник, филозоф¹, књижевни критичар, професор (гимназијски и универзитетски), уз тешкоће пре рата и социјалистичке револуције (хапшења, превремена пензија) до јавних признања после револуције (универзитетски професор, академик, награде и одликовања), итд. Чак и сликар, не заборавимо. Свака част, у сваком погледу. Волео је Матић, кад год му је севнула варница, да се поигра речима, веома надахнуто, духовито. Господин Андрић је на нашем скупу поменуо Матићево „ма-шта, ма-где, ма-кад“... Неће ми замерити. Кренимо редом.

Ако први речји-речни пар из теме разложимо одузимање речјег – речног репа, пето слово – глас, добијамо две песнички употребљаване, па и злоупотребљаване, речи: *душа-н* и *мати-ћ*. Ако нису најучесталије, најбројније, не само у српској но и у светској књижевности, оне су сигурно у самом врху. То кад су у истој равни. Однос између добијених речи, ако их супротставимо, асоцира одмах на однос између материје и духа, мада између духа и душе не треба стављати апсолутни знак једнакости, као што се не може ставити знак једнакости између мајке и материје, у оба случаја могу да иду у пару али је однос много сложенији. Е, али ја хоћу „мало искоса“, то је тек матићевски.

Онда да разломим другачије први део понуђеног/задатог материјала: *ду-шан мат-ић*. Обе (*ду*) разломљене речи нам шапућу (*шан*) да је у мату - матиран (*мат*) управо *ић*. Ово *ић* смо заправо сви ми већ дуго. Актуелна ситуација, али, обећавам, нећу о политици, то би нас одвело у ко зна какве мутне воде.

Разломимо их другачије, одвојимо им, одузмимо им главу: *д-ушан м-атић*. Добивамо послушног (*ушан*) *атића*. Не буди примијењено, старински речено, али тако је, не морамо признати. Он је био човек који се прилагођавао времену, без обзира шта је лично осећао и као човек, и као песник, чему је тежио, какве су га идеје заокупљале. Био је послушан пратилац комунистичке или социјалистичке идеје, како хоћете. Да ли и довољно активан на тој линији, колико у томе уздржан, то је оно „господин међу друговима“ (бар ја то тако

¹ „Код Матића, као да сам језик, без субјекта, жели да мисли. Зато се такав језик, као биће по себи, обраћа другом неком лицу, најчешће и граматички другом лицу, као предмету песничке филозофије. Но Матићева поезија као да разбастињује саму поезију: то су више поетски текстови у ширем контексту значења, него песме. Ти реченички низови, ти голи психолошки рељефи поистовећени са, представљају у овом песничком поднебљу једну од мањих језичких револуција које ће ипак бити забележене у литерарној историји једног века.“ (Вукадиновић Б 1985: 20-21)

видим). Колико сам до сада схватио, био је, без обзира на повремена искакања, не само послушан, него и човек који ослушкује дух времена и прилагођва му се, колико је то у могућности. Не верујем да би се наљутио на ово *атић*, јер је често употребљавао деминутиве (при руци су ми два: за текст – текстић, за разлог – разлошчић). Међутим, то није довољно инспиративно, заправо асоцијативно за ову прилику.

Пробајмо код другог речјег–речног пара, поиграјмо се на други другачији начин: песник материје, односно *песник* и *материја*. Овде ћемо узети сваку реч за себе. Песник, бесник, весник, чесник, десник, тесник...можемо их ређати са променом првог слова – гласа, значи кад је испишемо матићевски: п-есник, па јој замењујемо сада главу (прво слово-глас). Изабрао сам прве три речи. Да видим шта с њима могу да урадим. Све три су изузетно снажне. Све три се могу придодати као придеви надреалистима, па и Матићу. Били су *бесници*, јер су трагали за својим путем, рушили су постојеће у потрази за собом, за својом слободом. Хтели су да буду другачији *песници* од оних за које су знали, нису били спремни да иду истим путем којим су остали ишли, хтели су да буду *весници*. Дакле, *песници* – *бесници* – *весници*. Матић је, подсетимо се, стиховима забележио смрт аутора „Буревесника“ Максима Горког. Ево шта сам нашао код самог Матића. На једном месту цитира свог надреалистичког идола, Бретона, из његове *Луде љубави*: „Чак је доста велика беда, која је била и остала моја, за неколико дана престала; прихватао сам да имам да платим откуп за своје доживотно неробовање, да се одужим за право које сам себи дао једном за свагда, да не изражавам друге идеје (другачије, идеје других, туђе – Ђ.П.) до сопствене.“ (Матић Д 1978: 65) Наравно, ово се може применити на Матића док је припадао надреалистичком покрету, док се није прикључио пролетерском, да не кажем комунистичком. Са оним *бес* из *бес-ници* кореспондира, с моје стране употребљена реч *идол*, пошто су трагали за сопственим открочењем, не прихватајући хришћанска. Нека сведочи сам Матић:

„Ево тих детаља: чак добро смештеном у мојој 'филозофској палати', уз, с једне стране, *Deus sive Natura* од Спинозе (који ме је учинио атеистом за тили час и без антирелигиозне буке), ослобођеном од сваке представе о греху, чин једења јабука са дрвета познања брзо је постао за мене врлина. То је, с једне стране, био пропланак мога духа: с друге, жар Ничеовог *Also sprach Zarathustra*, ублажен распеваним слаповима 'бергсоновског трајања'. Али сам према поезији управљао *поглед искоса*, а ипак *страствен*.“ (Матић Д 1978: 92) Чак је доживео и својеврсно открочење пан-поетичне мисли нове поезије, како је сам записао и објаснио (видети напред: 6).

Другу реч другог пара разломимо овако: *матер-и-ја*. Добијамо могућност за асоцијативну причу. Очигледно је да се овако постављене ове разломљене речи односе према првом пару речи из теме нашег округлог стола активно, могу се повезивати у бројним релацијским или асоцијативним низовима, али из тога тешко да се може исцедити још нешто интересантније од онога што је напред већ искоришћено, бар с моје стране у овом тренутку, у пресеку простора и времена, с позивом на Ајнштајна, на кога се и Матић позивао, како је напред цитирано..

Морам да признам, боље ми је пошло за руком да игру са другим паром речи одиграм у једном (не)обичном сонету:

ТЕМА ОС

Душан Матић јесте материје песник,
Уз то буревесник са чудесне кресте!
Шта ту матер-и- ја а шта само мати,
Ако се не схвати: Дух са душом прија!

Надреалан песник из свог арсенала
Мисао с астрала угради у кресник!
Анти-материја с анти-поезијом,
Те с погрома у гром; у њему се свија!

И-ја-матер-и-ја, неће се још мени:
Ћ уху удени, нека душу шпија!
Душа-н у свести, М-атић на делу,

Узбуну васцелу, уз стегнуте пести!
Што буревеснику поломљена крила,
Апсолут цедила – освета песнику!
10.09. 2015.

9. *Палиндром*. - Погледајмо сада нашу тему као палиндром², за то сам добио идеју из поговора Матићевој књизи *Андре Бретон искоса*. Ово *искоса* узео сам и ставио у наслов овог рада. Тај поговор је насловљен као *Књижевност* (Ремон Кено), кад се чита уназад, а спреда: Тсонвежињк! Нема, додуше, обостраног значења, али је важно да је мени синула идеја да и то погледам.

Код другог пара ничег интересантног, али код првог пара, већ сам много боље прошао: *Душан Матић – ћитам наш уд*. Има људи који ћ и ч мешају, што се и мени дешава, пошто су ова слова на табли једно до другог, па их исправљам: *Читам наш уд*. Вуче ка читању знакова добијених са разних материјала (читање са длана, са животињске плећке, на пример). Наравно, ова последња реч је заједничка за све делове који из тела штрче (ноге, руке...), али је најважнија она која обележава младост. Из тога је призашла она народна изрека која то доба сликовито обележава, као време „када доња глава суди горњој“. Ово бележим узгред, како би читалац видео да сам пробао да се са њим нашалим, да га мало збуним.

Да бих вам показао своју пуну озбиљност, дајем најпре Хегелов цитат којим се послужио Матић, и сам филозоф, уз то и песник, и то у једној више него озбиљној ствари, када је требало разлучити истинито од неистинитог (лажног). Цитат је из *Предговора Феноменологији духа*: „Истина је тако бахусовска поама, чији *ниједан уд* (подвукао Ђ.П.) не остаје трезан; и пошто та поама сместа разлучује у себи сваки тренутак који тражи да се одвоји од целине – та поама је исто тако прозачни и једноставни одмор.“ Одлучује се у сваком тренутку, али се не може свима уд-овољити. Хегел је мислио на *филозофско истинито* а Матић на *поетско истинито*. Он сам то, након употребљеног цитата, објашњава, у епистоларној полемици са Бруном Роа, у вези са политичким кадриллом „два пара: Стаљин–Троцки и Бретон–Арагон или, драматичније и бурније, Стаљин+Арагон и Бретон+Троцки“ У претходном писму (II) Матић је коментарисао Роову реченицу слажући се с њим: од једног је историја („врло сумњив појам“ – Матић)

² „Реч палиндром је преузета из грчког језика: *palin* - *напраз*, *dromos* – *пут*, *тећи*, и појмовно значи реч или реченицу која и у обрнутом смеру читања има исти или измењени смисао. На пример Ана и азот читане унатрашке имају исто Ана или другачије значење Тоза. Лично је и с реченицама, као на примеру најпознатије Ана воли Милована, која и у обрнутом смеру има исти смисао, док у реченици Роб коси витезу унатрашке има сасвим друго значење: *Узети висок бор*.

(*Stojković S 2003: 75*)

начинила Ивана Грозног, а од другог „громом пораженог пророка“. Улоге су се без сумње могле променити, констатује Матић. Поазећи од те констатације, кључно питање је овако формулисао: „Покушао сам да разјасним себи озбиљни проблем односа духа (поезије) и политике, конкретније: револуције, у једном случају врло ограниченом, али врло значајном по одјеку који је имао.“ Тај Матићев кадрил или случај, како хоћете, опште је познат и овде нема потребе да се понавља, нећу га детаљисати, преносим закључну секвенцу: „Ви наводите Бретона који говори о једном неуспеху, неуспеху аутоматског писања, *mutatis mutandis*, исто би се могло рећи о неуспеху политичке акције *не-политичара*. И то је историја једног неуспеха. Једина *реална* политика је она политика која не мисли уопште него се ствара сваког дана да би сачувала власт коју има, или она која тежи узимању те исте власти на овај или онај начин. *Чудовиште, али свето чудовиште* (подвукао Ђ.П.), свиђало вам се то или не, ту се ништа не може изменити. Ни од каквог погледа интелектуалне, моралне или песничке супериорности неће задрхтати рука светог чудовишта. Његовим *несебичним* 'сапутницима' остаје само разочарање, или очајање, или самоубиство – банално или духовно – то јест морално или пре неморално прилагођавање свршеном чину.“ (Матић Д 1978: 84) Није случајно, да он 1948. годину узима као почетак новог доба, а не 1941. годину. Поздравио је антидогматску линију југословенских комуниста, из данашње перспективе лако је стављати упитник, односно да ли је она у суштини била заиста таква. Но, овде је боље стати, да не улазим дубље у политику. Боље је да у следећем одељку дам само краћи коментар уз „пропаст аутоматског писања“. Пропале су уз ту, и бројне друге револуције, са и без знакова навода. Али остали су и неизбрисиви трагови. И ожиљци, наравно.

10. *Једна актуелна Матићева строфа.* - Песма се зове *Гром из ведрa неба или Фатаморгана власти*, по много чему необична. Запазио сам је тек ових дана у „Коначној јесени“, има једну тренутно актуелну строфу: *Сеоба народа се наставља/ Овога пута/ С планете на планету/ После сеоба / С континента на континент.* (Матић Д 1988: 41) Тиме је поздравио астронаутске излете. Но, мене овде то не интересује. Мене интересује време после Матића. Шта би рекао ових дана Матић, када би видео колону избеглица из Азије, углавном из Сирије, како пролазе кроз Србију и хитају на Запад? Да ли би се изненадио или само слегнуо раменима? Шта би рекао о пропасти социјалистичких револуција у Русији и Југославији? Да ли би се изненадио или би се опет позвао на „свето чудовиште“ које се стално бори за власт, односно да власт очува, не бирајући средства?! Иза тога стоји његов филозофски приступ историји: „Одувек ми је било јасно да наше истине, боље рећи наше тврдње и наше хипотезе, имају тангентни, муњевити смисао. Оне додирују стварност само у једном трену, и само у једној тачки.“ Да ли би тако именовао и велике идеје реализоване у светским ратовима, које су се показале као утопијске, идеју братства и јединства, и уопште југословенску идеју, па и социјалистичку, укључујући и самоуправљање, које је поменуто на почетку овог прилога? Он се децидирано изјаснио само око пропасти аутоматског писања, о чему је напред било речи, да се на њега не враћамо.

Драшко Ређеп, стални учесник и водитељ причаонице у оквиру Матићевих дана све до почетка овог века, користећи један Матићев исказ из 1930. године („Нисам никада разумевао време; нити је време, тај стални зид моје вечности, разумевао мене.“), конструисао је један занимљив став који нам може помоћи у одговору на наше постављена питања: „Каледонија, Растко и историја, тако, остају у најближој резонанси са Матићевим интимним уверењем како свако има властиту историју, али и лични, особени и често противречни доживљај тих давних дана, те арене лаже, те прошлости која тако дуго траје.“ (Ређеп Д 1988: 195) Историјском коинциденцијом умро је у години, кад и Тито

(1980)³. Отуда можда и овај последњи радни одељак у овом прилогу, јер од те године почиње убрзани процес распадања, много чега. И то је својствено материји из наслова наше теме.

Уместо закључка.- Није случајно ово дванаеста текстовна целина из овог прилога: 10 потенцијалних реплика за округли сто „Душан Матић – песник материје“, уводну и закључну белешку. Толико ће ускоро бити деценија од Матићевог рођења. Њему у част, у последњем дану 35. године од смрти, толико сам могао, користећи литературу и изворе који су ми били при руци. У пресеку простора и времена, данас и овде, полазећи од Ајнштајна, прозрочношћу на којој је инсистирао Матић. То што сам искорачио пар пута у мемоарски и дневничарски дискурс, везано је и за моје године, нека ми се опрости. Посебно, када је она моја речја – речна играрија, у којој сам искорачио у односу на надреалистичке играрије, којима је и Матић био склон (да ли успешно, остаје питање за читаоца, новоуведеног чиниоца у књижевном процесу). Кад се већ родила идеја, искористио сам понуђену прилику. Да у одбрану, применим Матића: „...за мене, у мојим годинама, оставити неке ствари за *касније* нема смисла, јер моје „касније“ није ништа друго него моје данас“. (Матић Д 1983: 69) За ову прилику је више него доста. Параћин - Ћуприја, 2 - 11. септембра 2015.

У прилогу: Избор песама Душана Матића из збирке „Коначна јесен“, Просвета Београд, Глобус Загреб, 1988.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА:

1. Aleksić B 1983; Branko Aleksić, *Otkrivenje u nadrealizmu*, Prosveta, Beograd 1983.
2. Вукадиновић Б 1971; Божо Вукадиновић, *Интерпретације*, Просвета, Београд 1971.
3. Вукадиновић Б 1985; Божо Вукадиновић, *Интерпретације II*, Нова књига, Просвета, Београд 1985.
4. Ђорђевић М 1990; Милентије Ђорђевић, *Анатомија српског надреализма*, ИП „Вук Караџић“, Параћин 1990.
5. Матић Д 1952; Душан Матић, *Један вид француске књижевности*, Просвета, Београд 1952.
6. Матић Д 1978; Душан Матић, *Андре Бретон искоса*, Нолит, Београд 1978.
7. Матић Д 1988; Душан Матић, *Коначна јесен*, Глобус, Загреб, Просвета, Београд 1988.
8. Матићеви дани 1983; *Матићеви дани*, СИЗ културе, Ћуприја 1983.
9. Мићевић К 1978; Коља Мићевић, *Штрик и шија*, варијације на Вијонов катрен, цртежи Владимир Величковић, Глас, Београд 1978.
10. Ређеп Д 1988; Драшко Ређеп, *Коначно и бесконачно или Матићеве касне истине*, Душна Матић, Коначна јесен, Глобус, Загреб, Просвета, Београд 1988.
11. Рибникар Ј 1983; Јара Рибникар, *Пецов, језеро Швилов, крај Берлина, 16.IX 80*. (Ауторизован текст прочитан на Првом Дану Душана Матића 1981. године у Ћуприји), Матићеви дани, СИЗ културе, Ћуприја 1983.
12. Stojković S 2003; Slobodan Stojković Uča, *Carstvo palindroma u srpskom jeziku*, Književni susreti Pisci i deca, zbornik radova, Kosovo polje 2003.
13. Тешић Г 1993; Гојко Тешић, *Антологија песништва српске авангарде 1902-1934, Откровења и преиначења*, Светови, Нови Сад 1993.

³ „У мени се без речи од нејасних одломака узбуђења и снова само од себе пише Реквијем за све драге умрле у овој, осамдесетој години. Последњи од њих, засада, Душан Матић. Реквијем за Душана Матића. Оргуље, истисните неизговорене речи и необликоване слике тог Реквијема, тишине и таме. Нема ништа, ни цвећа ни шаке земље овде, за мене, да их бацим Матићу на гроб, док свирају и шкрипе оргуље осамдесете године у мени. Реквијем за Тита, Реквијем за све нас чији су животни делови отишли са њим.“ (Рибникар Ј 1983:

Мада је прилика била пригодна, аутор је учинио напор да тему „Душан Матић – песник материје“ промишља на неубичајен начин, да користећи читалачко и песничко искуство, припреми прилог који ће користити у деловима, зависно од тога каква ситуација буде за округлим столом. Одабрао је десатак питања и о њима по прегршт разнородних исказа, најчешће Матићевих, потом његових сапутника, с тежиштем на време трајања овог покрета, посебно у Београду: један необичан Матићев избор из Вијона, продуктивна грешка, откровење, аутоматско писање, Буђење материје (песма и књига), несуђени предговор овој књизи и сл. Аутор је речјом (речном) игром, посебно палиндромом Матићевог имена, направио продуктивни експеримент у духу надреализма, уз један оригиналан сонет. Завршио је прилог отварањем питања, шта би рекао Матић у садашњем тренутку, уз хипотезу у облику кроки одговора. У наставку неколико песама од Душана Матића.

Душан Матић – Поезија

РИБОЛОВАЦ САЊА

Риболовац сања

Услови живота
Мењају своја места међу људима
Пошто су људи
Пре тога
Променили места условима живота

Музика из филма:
Песма остаје иста
Забележено једном за свагда

Само себи поставимо питање:
Куда даље?

САМО ТЕ ПИТАМ (5)

Милица опрема Оливеру
најмилију птицу из свог кавеза
па је шаље у Брусу
на руке Бајазиту.

Она зна ужас њених мука
Биће у исто време лабудна и блудна.

Свако има пакао на свој начин.

МОЈЕ РЕЧИ БЕЗИМЕНЕ

Моје речи
Без сразмере
Бачене у ветар узалудно
(Скоро узалудно)

Само
Моје речи отварају прозор
(У зениту смисла)

Речи

Колико узалудности колико бола
(Тако је говорио Ниче)

Моје речи безимене

ПУТЕВИ

Растку

Припреме за рај
Месец почетком августа

Путеви им се секу а исти снови
Поглед се лагано слаже међу своје сенке

Свет доказа и противдоказа

Док храбри Ахил спава
Брига у њему бди да пету не
Ко не открије
И рани

Споменик споменику у ћутању

Где је чувар шума?
На мртвој стражи у Лаосу
У безваздушном простору
У бездушном ваздуху

Путеви
Шта им то недостаје па су жалосни?
Они сањају један свет без мане

ЗБОГОМ ОРУЖЈЕ

Анђео мира и његова крвава сенка

Барокни Срби
У ратовима дунавским у XVIII веку
На мртвој плажи

La naissance des racines
Раскршће ветрова

Збогом оружје

ВЕТАР ИЛИ ВАТРА

Ветар или ватра
Једнако
На мом пропланку остају после мене

После мене

Да иза произвољног да немирног лета
Дугих ових година
Остаје мој муњевити мир

Непознато далеко име или
Тек само мало позната река у Истри

Ветар или ватра

КО ГА СЕ ЈОШ СЕЋА

Цезар скида оклоп
Ко га се још сећа?

Нема шта да брине

Компјутер бележи њене без
Гласне и гласне мисли

Говорна мисао Међу звездама
Окренута зорњачи

Летњи одмор на трави и међу бубама
(Виђен из перспективе јануарских
хладноћа)
Ко га се још сећа?

БЕЛА ОВА СВЕТЛОСТ

Не могу да именујем
Ове
Модре зимогрљиве сенке
Што не могу да се слегну
И легну
У белу ову светлост
Без сјаја.
И још
Не могу да знам
Да ли је то пред мојим (заборавним)
очима
Пејзаж лика
Или
Лик пејзажа.
Једно је сигурно:
Све ноје сенке узајамно се сновијају
У (истој) меланхолији самоће

РАЈ СЕ РУШИ

Рај се руши
Рај се руши
Ништа још није изгубљено
Тек
Гусеница заводи Еву у рај
Све је (још увек) недовршено и
непознато
И све се понавља
Паралелни животи се суочавају
Не влада се невино
Чак ни у Кини
Рај се руши
Руши се рај

© Душан Матић

**Драгољуб Дад Миладиновић
(1943-2006)**

О ДАДИЈУ - Владимир Тасић.

Имао сам задовољство да познајем Драгољуба Дадидија Миладиновића од најранијег детињства. Растао сам и стасавао уз његову браћу и сестре у једној од најстаријих крушевачких улица Пећкој (Глигорија Дикића). Био је старији од нас, са много изражених талената, према музици, песми, писању стихова. На неки начин, узор генерације многобројне деце Пећке улице. Његова многобројна породица била је такође расадник изразитих музичких талената. Отац Милен, познати крушевачки хармоникаш, сестре Златица и Снежана, најталентованије младе интерпретаторке музике, брат Зоран, кошаркаш, певач - победник фестивала младих певача на најпознатијем фестивалу младих у СФРЈ у Суботици, песник. У тако талентованој породици Дадиди се определио само за један вид уметничког стваралаштва-писање стихова.

ЗАМКА БЕЛИНЕ

Смрзнута вода
у коси
пркоси

отопи се али
остане иње
сиње

слој животни
све је тањи
на лобањи

забеле се
кости главе
испод траве

због вечите
воде гласне
живот згасне.

НЕМИР РУЖЕ

У дну душе
прикривена
и само моја
тамна ружа
непокојна

откуд тамо њено семе
откуд мени такво бреме

у глави ми
полако зору
претећи
плодови
згуснуте горчине

никако да прецвета
никако да увене

распрсну ли се
затроваће
грабљивице
што ми раздиру срце

нека зобљу ненасите
своју смрт у мојој глави.

САН СВЕТЛОСТИ

Разливен изван времена
запљускујем обале
свих океана

враћају ми се
плодови
као дарови благи
и срж свих рана

једном ћу дотаћи
капију светлости
продуженом руком
својих сања

на свом острву
нежности
смирено ћу слушати
музику савременог
радовања.

САН КАМЕНА

У видном пољу
усамљени камен
грумен
згуснуте магме
сања просторе
прапочетка

подићи га и
бацити
до тамних звезда
или на дно
прабудућег океана

помоћи му
да распрши
у звездану прашину
или слани
прах земље

или
оставити га
да досања
сан ванвремени
о врелом току лаве
и чврстом споју
гранита.

ИШЧЕКИВАЊЕ ДОДИРА

Додирне ли ме
блага рука светлости
ето радости
за моје ране
ето смираја
моме немиру

да ме пламен не дотакне
да ме тама не урекне

додирне ли ме
пољубац неуморног
свемира
ето потврде
мога кретања
ето олакшања
моме кораку

да ме ветар не достигне
да ме умор не спотакне

додирне ли ме
сабља тамног
заласка
ето узрока
мојих бура
ето порива
да се не
предајем

да ме светлост
даље храни
да ме ватра
не сагори.

КОБ ЗМИЈЕ

Испод камена
већ дуго
шари се змија
недодирљива
у потаји

све што хода
наићи ће

пустити је
да се црвено
увија и гамиже
пред најавом
грабљивица

све што лови
биће улов

пустити је
да коб своју
окамени
кам је сури
за дом и гроб
одабрала

нека чека
нека прети.

ДОЛАЗАК АРГОНАУТА

Дуге ми ноћне несанице
протичу као смерне воде,
чекам на давне пријатеље,
с мачем у руци, у походе.

Доћи ће вечне луталице
у мом оку смирај да нађу,
у мојој крви жеђ да згасну,
од ребара ми да саграде лађу.

За моју тајну све ће дати
све ће да нуде и да ми чине,
само да дођу до истине
ткане од сунца и месечине.

Узалуд на ме бацају чини
и семење уклете траве,
брижно је скрити златно руно
у космосу моје главе.

ДРВО ЖИВОТА

У воду је пустила корене
па шикља ка зову звезда
под кором му све више мене
и моје крви топла најезда

упорно пузим уз стабло глатко
повратка нема ни кад се склизне
знам ко роса живећу кратко
кад ме при врху сунце лизне

шире се руке у гране чворне
да гром укоте и светлост пију
после од моје коже уморне
топлу кошуљу сунцу да шију

остаће тамо на врху да звоне
из срца ми два злаћана нара
својим ће језгром досећи еоне
и вечну тајну свемирског жара

Драгош Павић, Велико Градиште

БАНОВИЋ СТРАХИЊА

Кад се српски јунак
У тазбину спрема,
Богови се само погледају
А богиње љубоморно
Погледе замрсе.

А он на се дибу и кадифу.

Тад чудесна чоха сајалија
Помпезно се заогрне пламом
Јер је сунце руменом учини.

Кад се соко вине на ђогата
Са вихорном косом у свитање
Узвитланом кроз сунчаник зоре
Афродита испод веђа гледа
А Атина да га ником не да.

И мушки се погледи сусретну
Када виде таквога ђидију.

Омађија и старо и младо.

Шураци се диком узнесоше
А шурњаје погледе не дижу
Да се сретну с његовим очима
Јер клецају колена поносна
Од удара грома испод веђа.

У недоба мајка абер шаље
Да је дворе Алија похар'о,
Одвео је љубу Анђелију
Поручио Страхинићу Бану
Да га тражи на Косову пољу
На коме ће мегдан поделити
И тада ће моћи љубу да одведе
Ако буде хтела да се врати,
Јер је њене русе косе
У чадорју Алија мрсио.
А требаће среће да се спасе
И да живу главу не изгуби.

Како њему срце поскочило
Кад сагледа узроке невоље.

Влах Алија познат по јунаштву
Ни цару се приклонити неће,
Сад се свети Бану Страхинићу
Јер је дуго чамио у ропству
Иако је човечно поступо
Према силном турском каурину.

Обуче се у турско одело
Да пројезди кроз Косово бојно
Као Турчин царев изасланик,
Језик му је ко са царског двора,
Нико њему на пут и не стаје
Нити смеде да поглед узврати.

Дуго бане по Косову лута
И он тражи Силног Влах Алију.
Кад га нађе, срце поскочило
Од погледа на турску ордију
Одакле се глава не износи.

Угледа га у чадору силном,
Пијан Турчин, очи му краве,
У крилу му љуба Анђелија,
Он је љуби, она му узвраћа.

Окрете се Страхину Косово,
Али копљем чадор преврнуо,
Изјახаше на пољану српску
Где им Турци места начинише,
Поломише перне буздоване,
Па и сабље посташе комади,
За гушу се јуначки хватају
Где ће ножи судбу да пресуде.

У трену се Страхин досетио
Па позива Анђелију љубу
Нек дохвати једно парче сабље
Нек пресуди крваво бојиште,
Да ли хоће Страхина по глави
Или хоће Турчина Алију.
Одлучи се млада Анђелија,
Сподбила је крњутак од сабље,
Жестоко је ошинула Бана,
Облила га крвца по очима,
Замало је главу изгубио,
Ал' је јунак донео одлуку
Да зубима за грло Турчина,
Закла њега Страхинићу Бане.

На ђогата Анђелију меће
Да је води тасту у Крушевац.

Од Турака нико не покуша
Да отима млађану робињу
Већ је Бане лако пројездио
Кроз ордије турске на Косову.

Довео је тасту у дворове,
Испричао шта се догодило
Да је ћера Турчину помогла.

Југовићи тад се обрукаше
Јер хтедоше сестру под ножеве
Ал' не даде Страхинићу Бане,
Већ их тада страшно прекорео,
Где су били да помогну Бану
Да је спасу и главу сачува
Већ сад хоће да јој живот узму
Када више опасност не прети.
Да је хтео, сам би је казнио,
Већ јој младој грехе опростио.

И народ се поноси јунаштвом,
Милосрђем српскога јунака,
Човечношћу, племенитим срцем.

Оде јунак у малену Бањску
Да сазида дворе порушене
И сахрани преминулу мајку.

Помало је такијех јунака
Ко што беше Страхинићу бане.

ХОДОЧАШЋЕ

Праскозорје се надвило над селом,
Јутарња измаглица пуни плућа
Густом смоластом маглом

Негде суморно крче црева дрвећа,
У шуми храстовој одјек аветикњски
Пробија трубе слушних рањивих
илузија

Дави ужасна мемла снагом
Разграната дисајна ткива.
На удољици саможивици
Разгарају трозупцем достојанство
окаљано

Док човек граби ка морању
Загрцнуто, замишљено
Пустео кораке који га воде у сивило

На врху закрешта сова, нота бене,,
Авагардним хуком наговештава
Тријумф фатаморгане
Прозеблог дана у коме опстанак
Нуди сурове људске горчине

Ритам се мења када се суновратно
пење
Секући опорост планине
Па снажно завесла крилима пркоса

И надвлада пирамиду висине
У безгласју нестајања
Бризнула несавладивост опстанка

А он, горостас међу бубама
Одлучује коме ће поклонити
Небодарно умеће спасења

© Драгош Павић

СВЕ БОЈЕ У ОЧИМА МАЈКЕ СУ МОЈЕ

I

У очима мајке моје,
сунце сија и животом блешти,
а месец кроз облаке вири,
вири и благо се мени смеши.
Звезде надом трепере и буде,
буде пој птица који ехом одзвања,
лепрша и гори,
а цвет мирисом мајке моје
у мени понире и ка срцу рони.

II

У очима мајке моје све
трепери, жубори, шапће и цвета,
цвета и мирише – одлази и долази,
роси и свежи.
Све дугине боје, у очима мајке
уједно су моје
и њих не дам – ником не дам.

III

Уздахе мајчине гласне ил' пак
благо скривене,
те цвет што на лицу њеном цвета
и пољупце њене меке, топле,
чак и вреле к'о и боје у очима
њеним одсликане, мени казују све,
ама баш све ту су речи сувишне.

IV

Насмејано лице мајке,
најлепше лице на свету.
Ко не доживи, да лице мајке
види у њему се погледа
ускраћен је за богатство цело,
које цену нема
јер мајка у себи, у очима, срцу
и души својој, носи део рада
и порода свога
и због тога је она као жена,
мајка смисао живота људког.

ЖЕНА МАЈКА

I

Путовао сам по многим градовима,
многе сам лепоте видео и разгледао
и људе различите срео
и неретко у домове њихове гост био
те често свима добро делио,
али нигде, ама баш нигде, нисам
наишао, нити топлину осетио
к'о у дому мом маленом и топлим
и у нежном загрљају мајчином.

II

Увек, када се уз мајку нађем,
срећан сам и пресрећан,
срећан што је поред себе имам,
а буди срећан и ти човече,
браћо, и сестре моје
јер ништа на свету
од мајке вредније и оданије
не можемо имати ни ти, а ни ви.

III

Само је мајка једна - једина
на свету, која цену нема,
мајка се не може купити, позајмити
или трампити, ни за каква блага
планете наше прелепе.
Она је уникат веран себи,
она је жена - мајка
богатства земље планете и сунца.

Јелена Ковачевић, Бајина Башта

ЉУБАВ

Подигни застор
прозора свог.
Чини ми се,
иза њега стоје снови моји.
Отвори врата
света свог.
Да души нађем место.
Гласом сањам,
не смем рећи,
због речи које могу донети бол.
Разапни сунце у срцу мом.
Можда сам пронашла
себе у теби.

ЉУБАВ

Подигни застор
прозора свог.
Чини ми се,
иза њега стоје снови моји.
Отвори врата
света свог.
Да души нађем место.
Гласом сањам,
не смем рећи,
због речи које могу донети бол.
Разапни сунце у срцу мом.
Можда сам пронашла
себе у теби.

ОЧЕКИВАЊА

Рађамо се у туђој нади.
Животни пут исписани.
Не дозвољавајте да
сунце свога неба
разоткријемо у тами.
Унапред га спалили...

Својим трајањем
измишљамо га сами.
У борби са вама.
Вас нигде...
Прошло је ваше време,
остављено тешко време.

ДАНАС

Размахала се глупост.
Опсело незнање.
Бескрајна низија празнине
нестала је мисао.

Непресушна воља
да истраје душа,
разапета
у корену плитком.

Потресна је истина,
речена ћутањем.
Поништене вредности,
згуљени тренуци.

Јелена Ковачевић, Бајина Башта

Рођена је у Бајиној Башти 1988. године.
Сада живи и ради у Београду. На
Филозофском факултету у Београду
мастерира историју. Запослена је у
Архиву Југославије. Објављивала је
песме у књижевним часописима –
"Књижевне вертикале" и "Савременик".

Лепа Симић, Цирих – Швајцарска

ХАЈДЕМО НЕГДЕ

Хајдемо
Да испијамо вино
И откривамо тајне облака

Уз море
Задивљено гледамо залазак сунца
И босим ногама у песку
Уписујемо печате постојања

Хајдемо негде вечерас
У твом загрљају
Да слушам како цвркућу птице

Бићу ти мрва хлеба
А ти мој мрав
Понеси је на уснама

Мени се баш лудује

НЕЗАХВАЛНА ДАМО

Очима ме стрелаш
Као да носиш мој крст
На својим леђима
Да сам стакло
разлила бих се по поду
Као киша по асфалту

Ћутим

Коју рану лечиш
Да ли ти је дивља купина
Огребала лице

Жалим те....

Умазана
Зализана
Вучеш се
корацама грешне старице

Где ти је младост

Још ниси схватила да злобу
добротом душе враћам

ПРОКЛЕСТВО

Неко проклетство
шта ли је

Застао си
Ниси хтео напред

Ја се нисам предомислила

Оловним корацима
гушећи глас у грлу
стигла сам пред полазак воза

Био си моја глад и моја жеђ
болела ме та истина
кроз време

Ако се неочекивано
сретнемо
не заустављај ме

Ја сам неповратно изгубила
оно до чега ми је тада
највише стало

ТО ЈЕ НАША ПОСТОЈБИНА

Задихане ми груди прободене
Јединственим светиштем
У Руговској клисури
Пећком патријаршијом

Кад ноћ црна падне
Месец стражари над светом Бистрицом
Брани љутом гаврану
Испод њене стрехе зановити
Громогласно јече крици, православља...
Девојчице и дечака
Који су на путу Богородице Љевишке
Проходили

Њихове колевке разбацане.
И моја је...

Да се не заборави
Освећење колача славског
Крштења и венчања видовданска
У цркви Светих апостола
Крај старих фресака
Окупаних мирисом тамњана.

То је наша постојбина
То су груди мајчице Србије.

© Лепа Симић

Милена Стаменковић Вукоје, Берн - Швајцарска

НЕГАЦИЈА

Не, не,
нисам то ја
сенка је.

Друга жена
излази
из мог огледала.

ПОНОРНИЦА

Неке руке пливају у мени
а ја понорница

Тражим треће корито
на средини његовог јастука.

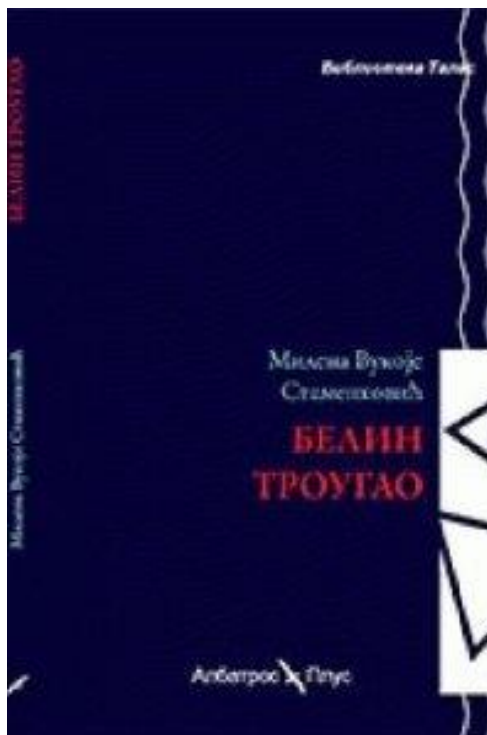
Спуштам руку,
његова је покривена.

Прсти говоре
разумљиве речи.

Осећаји гасе време,
време не постоји.

Само тренутак
вечан.

© Милена Стаменковић Вукоје

О Миленином роману *БЕЛИН ТРОУГАО*

Милена Вукоје Стаменковић је новинар и преводилац. Живи у Берну - Швајцарска.

Објављивала је у многим часописима и листовима; поезијом и прозом заступљена је у више антологија, зборника и панорама, на српском, немачком и енглеском језику. Са немачког је превела роман "Алберта дочекује љубавника", познате немачке списатељице Бригит Вандербеке.

"Белин троугао" је њен први роман. Радња се догађа у женском затвору у Хенделбанку (Швајцарска) налик на замак. У њој су старатељски органи својевремено смештали малолетне труднице без родитељског старања, јер других, одговарајућих установа није било. Било је ту великих неправди које младе затворенице никада нису заборавиле. Као и једна од њих Тула, о којој Милена пише у овом роману.

Милена је написала и пет самосталних поетских збирки и две књиге прича.

Прилог припремила Латинка Ђорђевић

Милош Ристић, Крушевац

У чаши Драинца

„И зашто да не пијем кад ничег доброг у животу нема“

На помен поезије Радета Драинца одмах на ум пада неколико ствари:

Прво: бунт. **Друго:** пиће. **Треће:** жене. **Четврто:** Париз. **Пето:** Топлица. **Шесто:** Трагање за изразом. **Седмо:** патос. **Осмо:** инат. **Девето:** вођење љубави са метафорама. **Десето:** индивидуализам. **Једанаесто:** ново. Можда сам требао споменути то на првом месту. Свугде је јурио и тражио ново у поезији да направи и створи. Да ли је и колико успео – може се дискутовати о томе. Грађанство и човек народа у њему се боре. Лепо је он то сам дефинисао оним *бунтовник и апостол*. Није се желео одрећи ниједног. Ситуација која подсећа на Јесењина. И родни крај и авангарда Запада. Индивидуалцу то право и припада. Да буде независан. Неукалупљен. И гради неки свој свет. По својим мерилима. Једно је сигурно: Драинац се борио са формом. Целога свога живота, борио се са формом поезије, и формом живота. Чини се да ју је на крају и победио. Најбољи доказ за то јесте његова „померена“ рима којом избегава симетричност стихова и потпуна римовна поклапања:

**Грађани! од сутра свака бандера има очи и све ствари оживљене дишу
Обновио сам душе заробљене богом и нисам крив ако мој син сутра почне
другојачије да пише**

(„Овако браћо! Пођите за човеком“)

Пре неких три-четири године, написао сам ову песму:

ДРАИНЦУ, ДОЖИВОТНОМ ПИЈАНЦУ И КЛИНЦУ

Коњак чаша
Цигар глава
Живот слепац
Песма јава

Можда је она илустрација његовог песништва и живота. А можда, само обмана, илузија схватања његовог комплексног бића. Уопште, код Драинца постоји једна дилема: Како раздвојити његов песнички и прави живот? На страну застарела биографска метода, не ради се овде о томе. Ради се о човеку који је живео како је писао. О боему на пићу, не само на речима. А боемско *ја* је увек шири појам од песничког *ја*. Данас су код нас ретки такви песници. Песници више не пију или пију слабо или пију ради позе или глуме да пију. Све је више канцеларијских песника код нас, уштогљених и углављених у кравате и озбиљност, елоквенцију и магистратуру, интелект бонтонa. Начитаност а беживотност

сопствених стихова и бића. То је оно на шта нас подсећа данас Драинац самим својим постојањем као антипод, репер и маркер, као катализатор српске песничке сцене последњих пола века.

И ту негде, између испијених ракија и вина, између лутања и исправних кривина, и сам Драинац је био свестан своје позиције кад каже за себе да је:

Рапсод коме домовина на чело није ударила просветни жиг...

(из песме „Раде Драинац“)

То је цех који су платили многи песници који су одиста живели песничким животом. И заиста, Радојко Јовановић данас и јесте скрајнут из српског књижевног живота. Зато се у читанкама налази по три, четири или пет песама Дучића, Ракића, Костића итд. Драинац им не одговара, јер није савршен и углађен. Тим просветним тимовима културе. Јер, како би се нпр. оваква строфа могла наћи у нашим читанкама за средњу школу(?!)::

ПИЈЕМО у крчми: стрвинар, песник, зидар и скупљач крпа

Алкохол нас на разне стране одводи:

Стрвинара у клозет (уосталом то је његов дом и свет),

А зидар од мокраће прави још један лук испод месечева српа.

(„Град и сенка моја под кровом – V“)

За такво једно појављивање и обзнањивање Радета Драинца у нашој просвети и култури могло би се са иронијом рећи оно што изговара Зоран Радмиловић у филму „Мајстори, мајстори“:

НЕ, НЕГО ТО НИЈЕ ФИНООО!

Таква је и његова, оштра и бурна, полемичка а осећајна, интелектуална а животна, динамичка и променљива у свим својим фазама, некад хипносом згомилана у брзоплетостима и грешкама, надасве храбра и непоновљива поезија.

Милош Ристић

ИСПРЕД КОЛОНИЈСКЕ ПРОДАВНИЦЕ

О чему да пишем
О уличарима
О клошарима
Које виђам сваки дан
О преварама провокацијама
Ситним душама које немају свој сан
О бедницима
Самопромашеним људима
Креатурама што носе једино бес и презир
у грудима
О народу без народа
Породичнима без породице
Фамилијарном духу дружењу и говору
О егу мрмљању мрморењу ромору
О улицама смрдљивим од парадајза
просутог пива пишаће
О алкохоличарима беспосличарима о кад
ће кад ће
Кад ће ново пиво бог да им пошаље
Још ако може на рецку
Или још боље
На дар

Уљудност нису одбацили
Свако је краљ свако је цар
Поред пролази неки пословни шеф каква
старица или заљубљени пар
Кад их питаш како су
Ма нема проблема не постоји квар
Њима је лепо где су и какви су
Смрдљиви од пишаће
Серу на уста серу у гаће
А шта ћемо сутра
Локаће исмејаваће зајебаваће деценије
да су године
Да им није живот прошао
Да им је сваки дан још увек добродошао
Да су нешто успели да постигну
на овоме свету
Поломио ногу Шта ти се десило
Гађаће га у Ахилову пету
Док буду гутали
Последњи гутљај
Већ ужагреног пива
Уврућеног услађеног укисељеног
Смрдљивог као и њихова душа...

ЧОКОЛИНО

Старац са капом прича о Немачкој
Касете касете жена певачица
Добри стари дани
Чоколино Чоколино
Ори се Колонијом
Погрдни осмех за подсмех надимак
кућу чува
Пије пиво пије вино
Чоколино
И прича
Приче без зареза запете
Без почетка и краја

ДРАГАН

Баца парадајз за парадајзом
Држи парадајз као да је у њему
суштина света
Издржава га отац од 95 година
Али то њему не смета
Да превари сваког и сваког за 300
динара
За нова пива и сласни парадајз
Преврнуо празну гајбу па сео као да
је његов цео крај
И продавницу је запосео
Ту одређује где се враћа испијена
флаша
И ко ће да му напуни нову
Место за узор унуцима личи на нешто
неодређено
На неког гаврана сову

ЧИКА ГРАДА

Диоптрија већа од човека
Осмех који се умножава
Свакога пивом чашћава
А он једва једно попије
Тако се у њима огледалима
Гледуцка он и смешка док као они
није
Само се с њима дружи
Понекад кад му дозволи жена
Најбољи је у крају комшија и фина
цинична бена

БРКАЦИЈА

Личи на оног америчког глумца са
густим брковима
Увек уредно подшишан и попишан
Морална громада све о свему зна
Вучјак му огладнео и мршав
Вуче га ко да је стока а не елитни пас
Попиће пиво ил' два па увек негде
као жури
Осећа да му ту није место пословна
тајна клинке јури
Али то не сме нико да зна
Поготово моја жена

ЖИКА

Скратили му слепо црево
Сад он скраћује вотку за мотку
Чоканчићем ћу те чоканчићеш ме
Уљудан старчић поносан деда
ревносан пензос
Пензија касни увек за једно чоканче
вотке
Пре ње нормалан сасвим јавља свима
После две псује политичаре
пријатеље бога оца
И ништа га не занима

ШЕШИРЦИЈА

Чика Милован увек када попије каже
роде мој
Децо
Немојте само оно
Немојте само да шмрчете молим вас
као децу моју
Немој роде мој
Шешир му отишао у Мексико и остао
на глави
Бицикл јаше сваки дан укруг
Понекко га части пивом а нико му није
друг
Са сином не прича и пола унучади му
долази у посету
Зато воли сву децу као да су његова и
говори ми

Роде мој

Милош Ристић, књижевник - Живомир Миленковић

Милош Ристић је рођен 24. априла 1984. у Крушевцу. У родном граду је завршио ОШ „Драгомир Марковић“ и Гимназију, а дипломирао је на Филозофском факултету у Нишу. Живи и ствара у Крушевцу, а као незапослен води се на евиденцији НСЗ.

-После Гимназије уписао сам Права, али сам их напустио после првог семестра па уписао Класичне науке у Београду од којих сам, такође, одустао. Од почетка сам желео Књижевност, али је отац хтео нешто боље за живот, као што је он економиста, па сам зато отишао на правне науке. Да је трећа срећа, потврдило се и у мом примеру. Уписао сам Књижевност на Филозофском факултету у Нишу 2006. и то у првој генерацији по Болоњи, а дипломирао сам у децембру 2011. Ево пуне четири године чекам посао и на евиденцији сам филијале НСЗ-а у Крушевцу. Пишем од када не знам за себе, а са амбицијом од 2005. Тада сам решио да се озбиљно позабавим писањем. У Гимназији сам писао песме против професора. Почео сам да репујем 1999. и да пишем текстове песама, и у лето 2004. сам први пут наступио под уметничким именом Шлог у КЦК. То ми је био једини концерт, схватио сам да се од музике не може живети и окренуо сам се класичном писању, а то је било на почетку 2005. када ми се то преломило и кренуо сам са активним писањима.

Године 2007. послао сам циклус љубавних песама на један конкурс у Прокупље у организацији Књижевне омладине Прокупља - КОП, Књижевног часописа „Ток“ и КК „Раде Драинац“. Освојио сам трећу награду што ми је дало подстрек за нови рад. Као награду објавили су ми две песме у наредном броју часописа. Значи, прво објављивање сам имао у Прокупљу, а не у мом родном граду. Све време студија сам писао, а нисам објављивао. Себи сам поставио циљ да што пре дипломирам, а објављивање ће уследити после тога. Прве контакте сам остварио у КЦК, „Багдали“ и Нишком културном центру, али су ме одбили.

На двадесету годишњицу оснивања Групе за књижевност Филозофског факултета у Нишу, професор др Миливоје Р. Јовановић је позвао нас студенте који пишемо у свој кабинет па смо после консултација са њим нас десетак направили програм и рецитовали своје песме у амфитеатру у присуству бројне публике и истакнутих гостију. Миливоје нам је тако дао шансу коју смо искористили. За време студије сам написао око 2.000 песама, око 300 сам оставио и упаковао у књиге, а остале одбацио. Писао сам и мисли и афоризме. Када сам дипломирао знао сам да ћу се озбиљно бавити писањем. Прва књига „Љуштуре јавности“ објављена је у октобру 2012., а састављена је из три дела, фактички као три књиге. Први део су песме подељене у седам циклуса. Други део су мадагаскарци, то је жанр који сам измислио, песма у једној реченици, али надреалистичког типа. Прво што ти падне на памет. Тих 30 мадагаскараца. Узор ми је био Црњански са својом Суматром - суматраизам. Трећи део књиге чини поема о песнику под насловом „Знам“. То је комплексна књига са 160 страна.

Друга књига песама „Дијагноза“ објављена је марта 2013. године. Марко Видојковић је објавио књигу о дијагнози пред крај 2015, а ја сам то урадио две и по године пре њега. То су песме - дијагноза света, друшва, живота и мене самог. Априла 2013. објавио сам књигу „11 разлога зашто волим кишу“. Предраг Милојевић, власник „Пресинга“ из Младеновца ме преузео и објавио ми наредних 6 књига. На његовом сајту сам објавио бројне критике, рецензије... Он има најпосећенији сајт из културе у региону - бивше Југославије, а објављује све конкурсе из културе. Председник је Друштва за афирмацију културе „Пресинг“ и сам је писац и велики културни посленик, који стално напредује. Ово је књига поезије од 9 циклуса песама на најразличитије теме. У 2013. години објављено

ми је 6 књига. „Тасићево књижевно дело“ изашло у лето у издању „Пресинга“. То је књига књижевних огледа и критика о целокупном стваралаштву Драгог Тасића, лесковачког, борског и јагодинског писца, рођеног 1933. Он је написао 12 књига, од којих истичем роман о бомбардовању 1999. „Под сенкама Јестеније“, а објавио је еп од 5.544 стиха о крвавом распаду и ратовима у СФРЈ, што је врло значајно, „Јестонија, Балканиди и Атлантиди“, као и „Адвокатске приче“.

У септембру 2013. приредио сам књигу „Живот на Балкану“. То је збирка песама аутора из Србије, Хрватске, БиХ и Црне Горе подељене у четири дела: Живот у Србији, Живот у Хрватској, Живот у БиХ и Живот у Црној Гори. То су песме са књижевног конкурса „Конкурсно“, који ја водим. Књига је објављена уз помоћ сарајевског писца Сабахудина Хаџиалића, професора књижевности и његовог часописа „Диоген про култура“. Објављена је у штампаном и електронском облику. Цео посао на издавању су они урадили. У децембру 2013. објављене су ми још две књиге: четврта књига песама „Тазбина“ и књига мисли и афоризама „Мислим, дакле носим браду“. „Тазбина“ је збирка бунтовне и критичке поезије, оштрих песама, које су неки у граду назвали и проблематичним. А књига мисли и афоризама је на најразличитије теме, писана за време студија, објавио сам 299, а више од 1000 одбацио. У октобру 2014. објављена је пета књига поезије „Распадник“. То је збирка песама о распадању јединке, друштва и нације, о физичком, духовном, материјалном, социјалном и националном распадању. Наслов сам дао по узору на Милана Дединца, који је заједно са колегом дао наслов књизи „Јавна птица“, који су чули на Калемегдану у шетњи јер нису знали какав наслов да дају заједничкој књизи.

„Отворено о књижевности“ је објављена у марту 2015. у издању издавачке куће „Кверти“ из Бора, а представља збирку есеја и огледа о овој грани уметности. Ово је књига есеја који су на граници књижевне критике, историје књижевности и теорије књижевности, објављивани на бројним сајтовима, а скупљени у једној књизи. У њима се бавим свим аспектима одвијања књижевног живота у Србији: књижевним гостовањима, конкурсима, наградама, промоцијама, књижевним круговима, културним центрима, сујетама међу писцима, дефиницијом поезије, афоризма, критике итд. Братислав Илић - Аца Браца како смо га звали, као главни уредник у Издавачкој кући комплетно ми је средио и објавио књигу, али је нажалост умро пар недеља након објављивања, не дочекавши њену промоцију. „Најкраће песме“, збирку експерименталне поезије, објавио је „Корнет“ из Београда, који је сам сносио трошкове штампе и промоције. То је покушај да се напише што краћа песма од неколико речи, у једном стиху, два стиха и слично.

Милош Ристић је добитник више награда и признања, иако о њима нерадо говори. Године 2007. освојио је треће место за поезију на конкурс у Прокупљу. У Обреновцу је 2012. добио прву награду за најбољу еколошку песму у организацији НВО „Шта хоћеш“. У Клубу умјетничких душа у Мркоњић Граду био је победник на конкурс „Најизазовнији афоризми“. Освојио је прво место за кратку причу на конкурс у Новом Саду „Сцена свих креативних“, 2013. На истој манифестацији је био победник на конкурс за поезију 2014. На деветом Фестивалу хумора и сатире „Милован Илић Минимакс“ 2014. у Новом Саду освојио је треће место за афоризме.

Четири године је председник жирија за најбољу песму и причу у региону, који организује књижевни часопис „Авлија“ из Рожаја.

-У 2016. писаћу и даље али посебно ћу радити рецензије, лектуре и коректуре. Посветићу се промоцијама својих издања која до сада нисам представио, а приредићу зборник песама о алкохолу, са конкурса из 2013. године.

Живомир Миленковић

МЛАДИ ОРЛЕ

Гаврилу Принципу

Неће орли у кавезу,
Ускликнуће попут неба,
Ко на грбу Немањином,
Слобода им кора хлеба.

Међ' орлима млад Босанац,
Косовски је барјак диг'о,
Југовић му Бошко врсник,
До слободе жив не стиг'о.

Небеска га војска прими,
У редове своје свете,
А Лазар је својим скутом,
Огрнуо србско дете.

Млади ор'о у свом лету,
Пресрео је злога змаја,
Штитећ гнезда сојих птића,
А са срцем Обилића.

Окусио живот није,
Ни орлицу није стек'о,
Усмртио змаја злога,
За живота млађаног.

Узаврелу крв слободе,
У србском је роду целом
Узбуркао млади ор'о,
Огрнуо часним велом.

До слободе пут је крвав,
Пут предака славних наших,
Показ'о је млади орле,
Јер злотвори тако желе.

Гаврило је нама свима,
За аманет вечни дао,
Понос земље да бранимо,
Као преци сад станимо.

Видов дане, вида дане,
Овидели светла вида, светла крста,
светла пута,
Без видела светла вида,
Да нам рода не залута.

Овидели Видов дане,
Светло небо светих глава
Виделучну Лазареву,
Светлоносну оца Саве,
светлотрону Немањину.

Овидели светли дане,
Светловиди косов божур,
Овидели светло поље,
Светловидо видовданско.

Овидели Лазарицу,
Грачаницу светлосницу,
Овидели Студеницу,
светлосвету Раваницу.
Све светиње Богосвете,
Овидели и исцели.

Овидели светле ране, светле раке,
Свих предака, светлославних.
Светлокрепљи, светлодушу,
Све светлошћу Богосветих.

Овидели све Стефане, све Милоше.
Овидели Карађорђа, и Гаврила.
Овидели нов јунаке.
Овидели што пролази, што ће доћи.

Овидели светлосвети Видов дане,
Правосветло богославље, светосавље,
А светлошћу световиђе,
Нек' утрне светогрђе.

Светозар Н. Поповић, Даниловград

П Р А Г - Вријеме у којем се постаје нико

I - П А С Т И Р

Исуса су разапели на крсту
О чему је размишљао остало је да нагађамо
Зашто су га разапели пише у Библији
Коју слабо или никако не читамо

Пастири су били на трагу истине и његове и
наше
Пастири које славимо и који се богу за нас моле
Стрижу оне који умјесто божјих изасланика личе
На божје изгнанике који знају да су следећи
а последњи с руном острижених кајања

II - ИСПОВИЈЕСТ

Бог и Алах благословили су ријеч
Неправедни према онима који су се отргли
Изкрилили ђавола да управљају овоземаљским
просторима
Бог и Алах су на небу а ђаволи су у нама

Бирамо онако како заслужујемо
Тражимо ђавола међу крстовима
Доспјесмо тамо гђе смо стасавали
Простор који омеђи кокот скачући с прага
Разгрнусмо и претворисмо у свое огњиште
У име Бога причамо нову вјеру
Онима које несмотрено изнедрисмо
У име мога твога а понекад и нашег Бога
Радимо за себе против себе за оне којима требамо
Не љутите се на Бога
Бог је у нама и биће нам овако ако га не препознамо
А оне који у име Ђавола у нама владају
Богу на исповијест полако пошаљемо

III - ЂАВОЉЕ КОЛО

Као некад на дан свети багремово цвеће цвета
А у бездан ко у понор увријеше све врлети
Прљавијем током тече проток наде у незнађе
Сахранише без истине сва рађања у незнађе
Празне простор од гомила што их вријеме нагомила
Нагомила кам до кама у Рудину наврх Плата
Старе кости од времена згомилаше ко некада
Од гомиле до гомиле траг у магли нешто крије
Сва прљава уточишта душе неке што не смије
Рад истине овог пакла рају прићи ни на врата
Сад стадима којих нема на равине коров класа
У пепелу утиснута свака стопа нашег стаса
Траг у магли што остаде на камену од корака
Нестадосе сви потоци пресушује ријека свака
Па у муљу умуљана она рука која проси
Умуљала старо сјеме да сјемену сад пркоси

Ако кренеш код комшије да дозовеш неку наду
Комшија је својом кавгом затрпао кућна врата
На прагу су затрпане старе стопе од ђедова
Нема више у кораку старе стопе опанака
У прашини од пепела отиснута стопа свака
Па корача неко други кроз утробу овог пакла

Запрљане убрисима тешке руке од мотике
Испразнише сва сјећања и сва стада и све рике
На угичу звона нема звони нека нова јека
Стадо чува од вукова окоћена тек вучица
За грло је стегла прво стада овог предводника
Да би вучад испод грла прве зубе наоштрила
Чобани су од свог стада само чактар сачували
Па без стада око грла чактар с овна објесили
Звони чактар на звоњаву крај поила и корита
Одзвањају на сред прага сви трагови од копита

Рукавима обје руке туђе чело обрисано
Зној покапа по огњишту са верига кота паде
Окиде се алка прва са храстовог старог прута
Са шљемена потекоше неке нове кишне капи
На огњишту насред куће утули се пламен јарки
Нема више оне јеке посустала на крај села
Нема више камо оде задња прича са сијела
Распродаше сва огњишта и коријен гђе храст жили
Нашу прошлост у истину низ Плато су преточили
Нема клетве уклето је од поила до поишта
Задње чаше на чатрњи испред оне старе куће
Гђе се пило и поило одмарало и солило
Али се нико среће ради пред богом не прекрсти
Мјесто крста иза куће замотуљак ко зна чега
У башту је испод куће рало јаје изорало
Закопано у Орашје у ливаду прву бразду
Неки ђаво закопа га и угаси задњу наду

IV – РИЈЕКА

Ријека чува тајне времена којим тече
Понекад бистра најчешће мутна
Понегђе премошћена нашом младошћу
Повезаних обала и старих врбака
Протиче ријека коритом времена
И чува соје тајне од наше пролазности
Лијево И десно од вододерина и водотока
Стрме или благе обале крију сва протицања
Протиче данас као и јуче али је мутна
Од неких временом погубљених враћања
У прошла за данас припремљена сјећања
За празно за ништа узаврело сјутра
Били смо под мостом старих неимара
Сквасили ноге и нијесмо могли газити даље
Јер је у ријеци вода била запрљана
Нашим прљавим неопраним рукама

VI

Ријека тече и чепрка по обали из сјећања
По првим сусретима и првим пољубцима
И барци коју је вртлог преврнуо испод моста
Са тобом у тада модерној хаљини на туфнама
Била је мокра али чиста од мојих пољубаца
И упрљана причом мог најбољег пријатеља
Од жеље да ти ко некад у возу опет рецитије
Очеве прљаве кошуље из објављених сјећања
Ријека и данас тече истим током и обалама
Са неким новим заљубљеним паровима
Дали чиста или прљава од њихових пољубаца
Чуће се од тихих шапата или неких сјећања
Све су ријеке исте и имају иста протицања
Сврати макар успутно понекад на било коју
Јер све оне теку једнако између својих обала
Чисте или прљаве од нас и наших
препричавања

VI – ГУВНО

Поља житна покошена гувна стара оврхоше
Одлећеше са сред села кавгом својом у кљунове
Неке птице с класјем хлебним нашу наду однијеше
Сва слобода овог неба иконе су неке нове
Опослише опошљено започето на буњишта
Обраше их у бербатама сви берачи наше наде
Сва су поља покошена и обрана свака башта
Опет птице нашег неба о главама нама раде
Лети опет исто јато узлећела нека сила
Соколи су на литице поломили своја крила
Завађене крилатице речене су некад прије
На кошћели у дрвету људског лика више није
Нема лика ни наличја ова зора која свиће
Долијећу нове птице излеже се ново тиће
Тићад ова из кљунова туђу муку искљуваше
Све се стисло у окове оковаше име наше
У гувну је мјесто коња упрегнута нова марва
Из носа им без убриса роје муве много ларва
На танко је ко у диму задимило усред горе
Чобан гони задње стадо како стићи прије зоре
Пропланци су сјенокоси плодне њиве заораше
Задњу бразду без плугова заорану нама даше
Заораше над у Бога искри бразда ко и прије
Старо гувно насред села да се жито свуда сије
Биће сјетве и сјемена у простору који стаса
Населит ће старе куће неки народ нова раса
Стари пророк на истину прорече нам нову браћу
Жута раса која носи гувном нашим своју наћу.

VII – КЛЕТВА

Са свитањем зора неће
Да прокуне моје снове
Од истока мјесто зоре
Празан процор у окове
Окова ме божјом вољом
Свеза омчу око врата
И прекиде моју наду
Залупише кућна врата
Омча скрива све истине
Божја воља ко да рече
Нек крваре старе ране
Коноп наду пресијече
Свеза опет над огњиштем
Крај верига да не клате
Празне руке одсјечене
Са ђаволом сад се блате
Од камена и мрамора
Над у бога сузе чине
Испод Гарча у тишини
Земља крије све истине
Сва незнађа ко у нади
Ноћном мором сад ме мори
Сунца нема на истоку
Кунем лице овој зори
Све проклињем већ уклето
Неком клетвом без имена
На прагу је задња стопа
Гђе је нога поломљена
Ријеч моћна ал проклета
Крај огњишта из прошлости
Коноп ми се опет свети
Данас постим туђе пости

VIII - САН И СУСРЕТ С ЂАВОЛОМ

Јутрос сам сањао твоје руке
Како ме милују и помало даве
Сањао сам те као пријетаља
Тридесет година како ме лажеш

Тридесет година му на тацну
Приносе парче по парче моје истине
Да би на крају у игри спасења пред Богом
Окитио себе пркосно мојом несрећом

Односиш ме тамо гђе моја несрећа
Направи заклон и однесе моју прошлост
Која се кикоћеш над мојим понором
Милујући оне који служе
свакоме осим Богу

Празна је цијена моје немоћи
Која њих штити а нама припада.
Добро је док грају јер знају и да бију
Добро је док глава није цијена
њихове милости

Одакле и како у моје крило
донесоше своју главу
Како приђоше нечасници
безбожном олтару
Сви они који опколише
за нешто еура ово мјесто
Које ђаволу чува моју главу
којом се потоњом плаћа

Не идите к Богу
свратите на улицу која вас призива
Да би зло у вашим обландатама
одавно упаковали
И тражите мене кога смјерате
за себе и свога газду
Ђаволу и њему препоручите
да му побједу честитамо

БОЛ

У ноћима без сна, рађаху се у пищевој глави разноврсне мисли.
Али, једна мисао не даваше му мира. Опседала га је чешће и упорније од осталих.
Шта више боли, срце или тело?
Писац одлучи да изведе експеримент.
Пошто га је много пута болела душа, услед разних неправди овога света, он реши да искуша физичку бол.
Намерно се разболе и паде у постељу.
Отпоче агонија.
О, блажене муке срца и душе, завапи очајни писац. Где сте сада, да блажите праву бол?!

БЕСПУЋА

Ти моју душу испитујеш, као ветар који би да проникне реку.
Као вода, која би да проникне извор.
И ти проналазиш моју душу, а ја се радо препуштам.
У исто време, ја уживам и мучим се.
Јер, ја тада схватам сву своју немоћ и слабост, и сва своја беспућа.
Ја сам себе никад не бих пронашао да нема тебе.
Моје су стазе у сумраку. Ти испитујеш и проналазиш моје унутрашње узроке, који прете да ме полако одведу у пропаст.
И ја схватам, да бих без тебе морао поново да се вратим на стазе беспућа.
Стога, не иди, остани, и када сам груб, и када те вређам, и када кажем да те не волим.
И тада, ја те неизмерно волим, а задајем ти бол из страха да ћеш једнога дана ти то мени учинити, ако ме оставиш заувек.

МОЋ МЛАДОСТИ

Стајала је у сенци јасена, босонога, са котарицом ружа у руци.
Двадесет цекина ружа, узвикивала је.
Мушкарци су радо застајкивали да је осмотре.
Њена раскошна лепота будила је жељу и распламсавала огањ мушке страсти.
Сваке вечери, Елеса се враћала кући с празном котарицом.
Пролазила су лета, а она је и даље стајала, босонога, у сенци јасена.
Прођоше тако године, а Елесина лепота увену.
Руже и даље беху свеже, али, мушкарци више не застајкиваше.
Елеса купи сандале и оде у поље да сади воће.
И ослободи сеновити хлад јасена за неку нову, раскошну младост.

КО У ЧУДА ВЕРУЈЕ

Ко у чуда верује
постају му већа,
и чуднија и
узбудљивија...
Каква је то срећа...
кад се пуна врећа наде
скотрља ко лавине,
кад све звезде са небеса
истеку кроз славине...
Кад бродови што лутају
пут до луке своје нађу,
кад опроштај
изненада претрне
од страха свађу.
Кад границе залутају,
а мостови свуда ничу...
Без речи се сви разумеју
јер причају исту причу...

ВРЕМЕ ЈЕ

Време је да оћутим
поклоњене тишине,
издаје без данка,
препуне прашине...
Све речи без смисла,
тежине и духа...
Време је да опростим
лако, из небуха...
Време је да душу
сву препустим небу,
и огрејем руке,
што одавно зебу...
Испод оне стреје,
где долећу ласте,
пролећа ћу једног,
процветати за се...
Латице ће вихор,
расути пољима....
Одавно је време
да запевам свима!

БЕСНИ ВЕТРОВИ

Одавно ова душа учи
да трчи пољима,
да плива морима,
да топи санте,
разбија окове,
да ломи чаше,
и прави скокове...

Одавно су јој опсесије
бесни ветрови,
таласи који се пене,
разбијају о стене...
Одавно хода
боса ноћима,
под сјајним звездама
разбаца бreme...

Одавно се дави
у капима вина,
звучима харфи
и виолина,
погледу ћутања
сањарења,
као лептир шапуће
сатима, данима.....

Не могу јој ништа
радозналој,
враголастој, врцавој,
а понекада сетној,
не могу јој ништа
тврдоглавој, упорној,
ништа не могу,
надасве спретној!

Зароби ме у трену
разуздана,
борба са њом је
непоуздана!
Бесна ме окује у трену,
у часу ме ослободи
сузама заливену!

Животом пуна
над облацима,
воли да спава
на пропланцима...
Зна та да остајемо
до задњег дана
на улицама
чежњивог Балкана!

АВЕЉ

Нестаде ко сена,
када све мрак прекрије...
Нестаде ко милост,
када се сакрије...
Нестаде ко реч,
што се не изусти...
Нема твога бата,
пусти су ти пути...
Нестаде ко пупољак,
који не зна цвати...
Нестаде ко дете,
што не роди мати....
Нестаде ко птица,
која не запева....
Ко поток пресуши,
Сунце твоја дела....
Нестаде ко лаж,
од истине мача...
Сад се купаш негде
у злату до плача!
Нестаде и слика
лика милостивог....
Каин не постоји,
без Авеља живог!

ЦВЕТ ЦРВЕНИ

У постељи лежим сама
На прозору још светли тама
Чујем неки глас
То ме моје срце зове
Још ове зоре
Кад сване бели дан
Ко зна шта ће бити са нама
Да ли си и ти сам
Као ја ових дана
У даљини се чује песме глас
Питам себе
Да ли је то песма бола и туге
Или је песма среће и радости
Као и многе поеме друге
У моме срцу станује љубав
И доброта коју желим теби да дам
Да ми не будеш ни тужан ни сам
Моје ти срце песму шаље
Дођи да кренемо што пре
Правим путем даље
Да садимо шарено цвеће
Од тога нема веће среће
Све што бих ти хтела рећи
Стаће у речи две
Волим те и то је све
А ти ако мене волиш
Пошаљи ми цвет црвени
Благо мени

СУЗЕ У ЧАШИ

Ове вечери сам сама
Сузе ми чашу пуне
У душу се уселила тама
Нема ни ветра да ми
Немир донесе и наду да
Узалуд се надам
Да ће ми туга проћи
Да ће ми драги доћи
Да више не дочекам
Уплакане ноћи
Кад тужна испратим дан
Те ноћи нема ми сна
Јутро дочекам са кишом
Нема ни радости ни сунца
Ни бол да оде из мог срца
Молим се за дане без суза
Ноћи пуне спокојства и сна
Даћу све да ми неко љубави да
Да са мношвом радост подели
Да се мојој песми весели
© Јелена Петронијевић

ПРЕДИЗБОРНА ПЕСМА

(По песми Лепе Лукић
“Од извора два путаћа”)

За изборе два путаћа воде на све стране,
не знам сада ког да гласам, сви имају мане.

Гледам један, гледам други, па ми нису мила,
на сваком се ко и увек, браћа завадила.

Један води кроз воћњаке, други подно села,
идем једна све чистином, да не би насела.

Пунолетна одавно сам, имам право гласа,
даћу само оном правом, ко је екстра даса.

Све најбољи програм тај мора да има,
ништа не дам оним с кратким програмима.

На изборе треба ићи јутром од уранка,
па зазирем да не будем опет „она“ странка.

Мој Мијушко свако вече трчи пред задругу,
све се бојим до избора да не нађе другу.

Модерна су сад времена, па се мења странка,
видим да му упис спрема комшиница Бранка.

Дала му је од свег срца цвет из баште њене:
„Узми, узми рано моја па гласај за мене“.

Јесен прође, зима дође, све се мање јавља,
предизборну сад кампању код Бранке обавља.

Ако их где ја напипам, ево дајем бесу,
на гласање мож' да буду, ал' да их донесу.

© Драган Матејић

ДЕТИЊАСТА

Успаванке су за децу
И сликовнице

Бајке су за децу
И лутке

Лопте су за децу
И змајеви од папира

Споменари су за децу
И понека симпатија

И ти као дете
Играш се жмурке
Док газиш тридесете

НЕ БРОЈИМ

Више не бројим поразе
Ни победе
Ни овце пред сан
Ни рођендане

Не бројим чаше вина
И љубави у њих потопљене

Не бројим осмехе
Ни писма, ни уздахе
Ни километре
Између нас
Ни било шта друго

Јер бројати никад нисам знао

Понекад
Напуштам своје тело
И дајем се ветровима
Да ме носе све даље од тебе

Понекад
Нисам то ја
Кад изустим какву глупост
И одмах се за језик уједем
Јер не хтедох ти то рећи

Понекад
Све што ти кажем
Лажем те
Против воље
И обећано ломим

Понекад
Се са моралом рвем
И расипам живот
Губим тло
А призивам лик твој

Понекад сам лептир
У твојој коси
А сумњам јесам ли
Још увек жив
Понекад
Ми душа од паперја
Отворена за све
А највише за тебе

Тај дух нарави чудне
Опстаје

ЗАШТО

Ти си ми била гитара	
Са свим жицама	Али шта то вреди
Моје дирке на клавиру	Када ми је суђено
Гудало за виолину	Да на све то
Моја чаробна фрула	Останем глув
Добош за мој ритам	
Моја труба за буђење	

КО У КЛИН, КО У ПЛОЧУ

Ко у клин, ко у плочу,
свако коњу ногу дигне,
јаше Курта, јаше Мурта,
јаше коња ко год стигне.

Ко у клин, ко у плачу,
та нам звука уши проби,
ударају сви одреда,
нико коња да назоби.

Ко у клин, ко у плачу,
сваки удар је безвезан,
ударачи сви у хладу,
коњ на сунцу стоји везан.

Ко у клин, ко у плочу,
ко ексере, а ко нитне,
нико од њих да помисли
да коњ може и да ритне.

Ко у клин, ко у плачу,
ко је јачи, ко је бржи,
ал' да ли ће јадно коњче
све то моћи да издржи.

Ко у клин, ко у плачу,
сви лупају горопадно,
потковице коњче доби,
али цаба, црче јадно.

БЛЕСАВА ПЕСМА

Гори ватра на дну океана,
тече река с врха јоргована,
поглед гађа врбу на вр' брда,
али врба непрестано мрда.

Облацима јуре два тунела,
возе вуну до Кићиного села,
вуна, Кићо, паз да те не ритне
главна сестра из помоћи хитне.

Муса јарца дере једнократно,
Биља прља на Охриду платно,
Марко поља Јелисејка рије,
Шарац виски место вина пије.

Гледам Жику, зграбио прилику,
па је бије, уби је ки слику,
а прилика цвили као стрина,
немој, Жико, ја сам ти једина.

Зора пуца из цеви катодне,
ноћ прождире пругу усред подне,
на бандери ћелава горила
ваћа зјала и чупа им крила.

Цене скачу па ми ломе лојзе,
волим Милку, не могу без њојзе,
церека се креденац на њиви,
што ме Милка ни лечка не шљиви.

ЈАДИ ЈЕДНОГ СРПСКОГ ВОЛА

Дремајући за јаслама празним,
српског вола обузеше мисли
о животним проблемима разним,
који су га, јаднога, притисли.

Измишљени трактори, машине,
компјутери мотику потезу,
мотор струјни о долапу брине,
мене опет у јарам упрежу.

И у сексу неправду ми праве,
важио сам за главног швалера,
семенао лично многе краве,
сад то ради ветеринар Пера.

Мрзим буџе што ме хвале стално,
лажног спаса пружају ми руку,
оглувеше од буке тотално,
добро мучу, али слабо вуку.

О правима данас свако гаче,
ја и даље за своја се бринем,
како газду да смакнем с грбаче
и да јарам са свог врата скинем.

За слободу, на свакој адреси,
молио сам демократе многе,
rekli су ми, то ће да се деси
кад ми буду очукали роге.

БЕЋАРЦИ

- Дођи дико, немој да се једиш,
Пустићу те ноћас да победиш.
- Лопте бујне, а тесна ми блуза,
Једва чекам да прође пауза.
- Голова је као кише било,
Кад ме дика ставио у крило.
- Дико моја, првенство нам стиже,
Сама нога у вис ми се диже.

АФОРИЗМИ

- Наша апокалипса ће трајати до судњег дана, осим ако пре тога не дође смак света.
- Док је свет остао глобално село, Србија се развила у паланку.
- Издајање за културу је на праисторијски ниском нивоу.
- Нашли смо се у кожи оних којима је остао само голи живот.
- Успех је кад нисмо гладни. Зато смо гладни успеха.
- Избеглице имају двојно држављанство. Немила и Недрага.
- Вођа је сишао међу народ. Обишао је масовну гробницу.
- Влада нема коментар, а народ има да ћути.
- Да ли смете да се закунете на буквар да сте сами написали докторат?
- Наша демократија је прележала све дечије болести. Сада болује од неизлечивих.
- За таблоиде, морал је табула раса.
- Тајкуни - бивши људи, садашња власт и будући робијаши.
- Топовском месу су опет бацили коску.
- Он није марионета. Зато су му помрсили конце.
- Ко меље против власти, претвориће га у прах.

- Мрље на биографији се најбоље перу прљавим новцем
- Пијани од власти уводе прохибицију на истину.
- Јасно ми се виде сви мишићи. Одрали су ми кожу.
- Влада је прешла са речи на дела. Са успаванке на хибернацију.
- То није ружан сан. И даље сте живи.
- О вођи све најлепше. Иначе си покојник.
- Лаж је истина која је прихватила реалност.
- Добитници транзиције су изгубили образ, а губитници транзиције су добили шамар.
- Ако и даље будете тврдили да сам лажов, убошћу вас носем!
- Толико је глуп да су га насанкали на лањски снег.

АУТОБИОГРАФИЈА

Рођен сам у Крушевцу 1975. године. Дипломирао сам на Економском факултету у Нишу 2001. године. Објавио сам књигу афоризама „Воштена интелигенција“ 2015. године.

Добитник сам друге награде за афоризам на Сатиричној позорници „Жикишон 2013“ и „Жикишон 2015“ у Параћину и друге награде за афоризам на Фестивалу „Пијанец 2014“ у Делчеву (Македонија), а афоризми су ми заступљени у Алманаху афористичара „Афотека 2“ из 2013. и зборнику Банатског пера 2013. и 2014. у Житишту. Учествовао сам на „Сатира фест“ 2015.

Афоризми су ми објављивани у Вечерњим новостима, Политици, хумористичким часописима Јеж и Жуч (Даниловград) и крушевачким књижевним часописима Путеви културе и Багдала.

Дејан Ристић, Крушевац

КРЕМАНСКО ПРОРОЧАНСТВО

Креманско је пророчанство, а клима је повољна
да се згурамо под дрво – шљива биће довољна.

Па се из те хладовине деремо ко нездрави
да небески ми смо народ, да смо непобедиви.

Кунемо се у три прста и у чет'ри оцила,
а не знамо ни шта значе – тупи смо ко тоцила.

Тврдимо да само слога може да нас избави,
али слоге нигде нема – ту смо малко килави.

И са нашом бившом браћом супер смо се
растали,
док делисмо имовину – очи смо повадили.

Сад кад дошло стани-пани, Бога смо се сетили,
а Бог каже : „Е, па браћо, малко сте задоцнили.

'Де сте, Срби, до сад били – безбожници
ниједни,
псујете ме где ко стигне, а сад: Боже, помози.”

Дедовину што имасмо – на добош смо продали,
а фабрике покупили тајкуни и кумови.

Трчкарамо свуд по свету, ко просјаци убоги
и молимо које-кога, да нам кредит удели.

Онда паре поделимо, да би их проћердали,
за камате баш нас брига – унуци ће враћати.

Браћо Срби, да будемо до корена искрени,
јесмо наши, ал' смо стварно наопаки рођени.

РУЖА

Тражио сам дуго где се јади гнезде,
Где то у човеку умире лепота,
Шта је тама друго, него мртве звезде,
Пресахнуло врело колевке живота.

Раздирао стопе пољима без цвећа,
Крш сам, голет, утро поглед где се пружа,
Ал' ту лежи тајна, лепота је већа,
Кад сред пустолине никне једна ружа.

Гонио сам разне бауке и але,
Своја прса мет'о где би штит поклек'о,
Из даљине само све су воде мале,
Али само ретки препливају преко.

Заустављах ветар једрима од снова,
Чињаше се лако господарих њиме,
Но то привид беше, подсмех изазова,
О подмукле хриди разбише ме плиме.

Схватиш пред крај пута
где се једном броди,
Линија живота ктитора је дужа,
Тек тад има смисла што се човек роди,
Ако иза њега остала је ружа.

РОЂЕНДАНСКА

Само један дан у години има ту част
да га вуку за уши и месе му колаче,
да му купују поклоне
и испијају пиће у његову част.

Само у једном дану у години
гледамо људе у очи
и готово са страхом се питамо :
„ Боже, хоће ли се сетити ? ”.

Само у једном дану у години
сваки неуспех више боли,
али само тај дан има привилегију да му
кажу :
„ Па, када ћемо, ако данас нећемо ?! ”.

Само је један дан у години
онај, када сви пријатељи дођу
незвани, у исто време,
доносећи смех и пољупце.

Само тог дана у години
премоташ бројчаник свог живота
и окренеш следећу страницу
личног календара.

Само у том дану у години,
без обзира на број твог бројчаника,
неизмерно ти је драго
да се што више људи окупи око тебе.

И као ни једног, тог дана у години
нико не воли да слави сам.
Свима којима је баш данас тај дан,
нека је СРЕЋАН РОЂЕНДАН.

© Дејан Ристић

Живојин Манојловић, Крушевац – Песме из књиге
МОРАВСКЕ КОШАВЕ ИЗ МОЕГА КРАЈА или СМЕЈ

ЈУТАРЊИ

Забрањује ми Радојка
Мед с орасима
Каже
Што си стареј
На ОНО си дрчнеј
Попалиш се
Ки луч у суве сламе

Ал' волим брееее
Обожавам

Волим и мед с орасима
Турим онако цели
Крцкам с рукама
Да се занимам
Очистим ћушнем у мед
Са саћем
Цурка
Прогунем

Корис'
Да ви не доказујем

Наврнем лена чокањче
Сам преперем гушу
И дезимпицујем
Па опет

Шољица по вру сјајна
На штрафте
Запењена
Пуши се од каве

Јој па те увати
Милина и силина
По целом телу

Очврснеш
По снаге
Ки ушпилован
Прелив на добошице

Ех

Не даје Радојка
Да јем мед с орасима

МИЛИНА

Мора се наспавам
Сутра у месне заједнице
С песме председавам
Негде иза поноћи
Буди ма Радојка
Од стра шапута
Диж се бре Станојко
По двориште неки
Вршља ли вршља
Кад кучићи одвезани
Куј да вршља
Директно на њи
Не смем бре ни ја
Узе поред врата
Са дебелом дршком
Малечко секирче
Искочим напоље
Кад мраз онамо
А ја го у дугачке гаће
И шлофјакна само
Дзвирну по авлије
Ники нема Керови спаву
Не подижу главу
Врну се у кревет
Онако расањен
Радојка се уз мене
Припи од стра све дркти
Не мо да се плашиш
Није био ники
Ал' она не стаје
Још ме јаче стеже
И ако је био
Одавно побеже
Пита
По образу ме глади
Да л' је још волим
Ки да смо млади
Пуче ми пред очима
У авлију што ме
На мраз нагонила
Женско па се сетила
Да би ме расанила
Мен беше мило
Табани горе
Поче се кочим
Неки џмарци
Стамакем миле
Ки да сам се сад женио
Секирче ти бем
Да се фалим нећу
Жентлеменски
Због вас бре не смем

ПРЕД ЈЕСЕН

Развило се коло
Ногама трупку
Дукати звецкају
Прашина се дигла
Баш много не ају

Тетке поглеђују
С веђама наређују

Мушки наваљују
Девојке
Оборенем погледом
Се постиђују
Испод ока поглеђују
Кришом ашикују

Кад се која бегенише
Од милоште замирише
Замирише
Родном земљом
После кише

Ђувеглија у радости
За руку је нежно стишће
Прсти се преплићу
Ки кошава жуто лишће

На јесен бокчалуци
Уз армонику даровање
И колевка с душецима
Војвода вољан чека
Јабуку на вр' грање
Да са пушком
Бистрем оком
Крене на обарање

© Живојин Манојловић

ЧЕЖЊА

За столом сам сама,
а на њему шоља топлог чаја,
мирис нане доноси успомене
давних дана,
боле ме к'о жива рана -
чезнем, чезнем
за топлим загрљајем.

Све је прошло,
ничег више нема.
Трудим се да схватим:
оно што је прошло
не могу да вратим,
са чежњом се борим
као са нападачем,
чезнем, чезнем
толико - да плачем.

УСПОМЕНЕ

Оно што ти душу пара,
што ти мути бистре зене,
што ти ноћу сан разара,
то су горке успомене.

И кад нису тако мутне,
кад су као бистра река,
у грудима зашумори
тиха туга из далека.

Дани иду, ти се надаш
ослабиће бол што стеже,
што ти ноћне море ствара,
ал' узалуд - све је теже.

А У МЕНИ ДЕТЕ

Гледам како шума листа,
гледам како цвета цвеће,
како паук мрежу плете,
а у мени живи дете.

Радујем се птичјем гласу,
радујем се својој песми,
мисли око мене лете,
јер у мени пева дете.
Тамни облак небо крије,
ветар ломи гране вите
људи журе пуни сете,
а у мени плаче дете.

Болесна је душа моја
од тих неких раних дана,
ја те молим, лепи свете,
излечи у мени дете.

КАМЕН ЖЕЉА

Самоћа шиба ме по лицу,
Срце уморно без сна
Камен жеља исписује речи,
На вратима срца нада корача.

Љубав ми постаје забрањена,
Полако бледи и у тами нестаје,
Као да лети међу звездама,
Сећања ме теби врате и тако траје.

Корачам на ивици понора,
Пламен ветра ми сагоре крила,
Попут жара силази до мога срца
И своје гнездо у тами свила.

Дан прође, а туга ноћи остаје
Суза крене, а љубави нема,
Туга поред мене спава
У рањеној души, жеља је скривена.

Спушта се ноћ, месец корача,
Звезде трепере у своме сјају,
У таласима реке жеље плове,
На каменом срцу врата се отварају.

ТИ СИ УКРАС МОЈЕ ДУШЕ

Ти си пролећни цвет
Што цвета сваког дана
Осмехом шириш крила своја
Весела и насмејана

Твој продорни поглед
У срцу тајне скрива
У твој топлот загревају
Нови дан се снива

Опија ме твоја љубав
И због тебе срећно живим
Јака нит нас спаја
Да те гледам и да ти се дивим

И када се бисерне капи росе
Споје са зрацима Сунца
На твојој коси засијају боје дуге
Моје срце тад срећно куца

НИКОЛА

Свети Јован ми у јулској ноћи
донесе срећу и радосну вест
роди се Никола, други по реду
мој син и мајкин то јест.

Очаран лепотом Божанског дара
за очинску срећу певам без краја
док стихове нижем дамари бију
А сузе радоснице саме лију.

Ти си мој принц из праве бајке
бисер из ока твоје мајке
А те прекрасне очи зелене
Заповест Божија и закон за мене

Са лица осмех ко Сунчев зрак
бљесне широко и обасја све
шаље доброту за околину
и свако се диви моме сину

Глас из душе песма славуја
бритка сабља и кремен камен
ја сам зачаран и опијен страсно
Бог ми је сведок и то опасно

Радости на свету нема веће
синови моји када ме гледе
дају ми снагу и живот креће
осећам понос на своје седе.

МАЈКА

О ти мајко, Богињо Земље
Испуњаваш свима њихове жеље
Ти си сунце и срце живота
Ти си права људска срећа
Свачија радост и љубав највећа

О ти мајко, Богињо Земље
Ти си светла звезда са неба
Понос, нада и све што нам треба
Дајеш нам живот, пород и дом
Без тебе би био бродолом.

О ти мајко, Богињо Земље
Ти си вера права једина наша
Божанску љубав поклањаш свима.
Ти си права људска срећа
Свачија радост и љубав највећа.

УСПАВАНКА ЗА МАРКА

Чврсто затвори очи, сине мој
Буди миран и безбрижан
Усни лепи санак свој
Уз тебе су мама и таја твој

Сањај бубамару тачкастих крила
Песму славуја лахора дах
И дугу на небу у исти мах
Сањај мирисни пчелињи лет
Који за нектаром иде у свет
Сањај звездане ноћи и јутра плава
Па нека паметна главица спава

Сањај планинску бистру реку
Поред ње неку лепу секу
Хватај рибице воли девојчице
Сачувај образ и ведро лице
Сновима веруј у сновима буди
У животу се познају прави људи
Слушај ме добро заувек разлучи
Добар човек прелепо звучи

У животу буди чврст као стена
У сва будућа твоја времена
Веруј у Бога у Исуса Христа
Нека ти душа буде чиста
Нада и љубав су једини спас
Истина и понос за све нас

Чврсто затвори очи сине мој
Буди миран и безбрижан
Усни лепи санак свој
Уз тебе су мама и таја твој

Софија Соња Перовић, Никшић

УБИЈ ТО КОПИЛЕ, ЖЕНО

Родих твога сина, Свето,
док је велика и мутна вода
пријетила да нас прогута.
Рађах, плашећи се
да мој остали пород
не однесе стихија.
Те рађајући,
тијелом чувах старију младунчад.

Роди нам се, дивно дијете,
које никада виђети нећеш, Свето.
Моји га отац и мати чувају
они га копилетом не називају
већ именом, које му не дадох ја
већ Бог или судбина, Свето.

Ја хтједох назвати га Томаш
чедо наше, гријех наш,
али, када заустити кренух,
као да ми то име
неко из главе избриса
и рекох, као да сам то
одувијек планирала,
то је Теодор.

Погријеших ли, Свето,
што им рекох то име свето?
Мени је збиља од Бога дар,
али не и теби, Свето.
Теби ће бити казна да га не знаш,
да га сањаш ти,
који га хтједе убити без кајања.

Немој да се плашиш
никад за твоје очинство неће сазнати,
наш Томаш- Теодор,
мисли о њему како ти драго,
без бола нећеш моћи!
Јер, доћи ће вријеме, Свето,
да оплачеш наређење које ми издаде:
-Убиј то копице, жено,
да ми име не блати!-

Родих ја дијете, Свето,
а оставих копице да пати
и никад да не види своје чедо.

© Софија Соња Перовић

Драгојло Јовић, Крушевац

МИЛОСРДНИ АНЂЕО

Опет је Март на брдовитом Балкану,
А по земљи мојој изникле висибаве,
Баш као године оне пре седамнаест лета,
Кад бомбе ранише детињство мог детета.

“Јуначки” са неба бацали су бомбе,
Са Јадрана плавог слали нам ракете,
Да ли ће им икад свевишњи судити,
Што из најслаћег сна, пробудише ми дете.

“Милосрдни Анђео” рушио ми градове,
Гађао мостове, фабрике и села,
О Боже драги, ако си то видео, па
Казни крвнике за та гнусна дела.

Од њиховог милосрђа горела ми земља,
Ни њива ни бразда не остаде цела,
Од љубави Анђела сад су гробља пуна,
А злотворима на глави стоји црна круна.

Са том црном круном долазе нам често,
Злочинци се враћају на крваво место,
Иза чијих корака прљави трагови,
О себи певају да су мировњаци, чаробни
магови.

А сад нешто мислим, није ли грехота,
Што им мрачне жеље шаљем све по дану,
Па кад свећу палим и Богу се молим,
Да им свима кости у једну урну стану.

А Српска је душа велика ко небо,
Изнедрила Теслу да планета светли,
Давала туђину кад имала није,
У генима мог рода, не отми ичије.

И март ће да прође, ал памћење не сме,
Да силници моћни рушише нам земљу,
Гађаше возове, пијаце, Милицу на ноши,
Растурише све, ал’ нам душа оста,
Да се са злом бори, да дочека госта.

А времена памте да је Балкан врео,
Да несреће многе баш одавде крећу,
Али земља моја све стоички трпи,
И још чвршће држи Лазареву свећу.

© Драгојло Јовић

МАЛИ ЗАВИЧАЈНИ ЗАПИС О ДАЛИБОРУ ЋОКИЋУ - Љ. Ћидић

Већ деценију и по сам сваког 9. августа, о Светом Пантелејмону, на средњовековном граду Кознику. Основао сам на том божанском вису песничко-ликовну колонију у част власника овог витешког дворца, Радоша Поступовића и Деспота Стефана Лазаревића. Не помињем узалуд Деспотово име, јер нас је његово Слово љубве одуховљавало вековима да почетно библијско слово о љубави укоренимо у наше штоство и штаство.

Младог песника Далибора Ћокића (као и завичајног, по љубавној поезији, Горана Минића) пратио сам из знатижеље да Брус добије (Саша Трајковић је дошљак) свог песника. На песничкој "прозивци" на Кознику 2014, подно, и уз саму Расину, Далибор Ћокић је, скупљен већ у ову збирку, показао сав свој поетски иметак у унутрашњем свету, који у њему зри и сазрева. Дакле овај други првенац је рођен.

Љубав као суштаствени инспиративни мотив, и овде је, од истог исказа, у којем се налази савремено схватање оне лектире, која носи сензибилитет данашње српске поезије. Ако је и овој збирци песама названом УРЛИК БОЛА, другим циклусом (или другим мотивом) уходи у боемштину, овај првенац се већ мало замара понављањем неких сличности (како и сам песник признаје - мада још увек ништа лепше од тога!) А уходиште у боемштину мора имати своје право, непонављајуће исходиште у уметности.

У време кад сви пишу поезију, добро је кад ничу и они песници који не знају за овај Миљковићев стих, који су самоникли. Снагом талента. И то добро. Добро је за овај добар првенац, макар да је други!

Брус/Крушевац/Козник - Лето 2015., Љубиша Бата Ћидић

УРЛИК БОЛА за кафанским столом занеми - Љ. Обрадовић

Одувек су добри песници били боеми. Одувек су добри људи носили у себи "неки" урлик бола на дневни чемер живота и потапали га у алкохолу да га пригуше, утихну... И тако постајали песници! Одувек су добри песници писали добру боемску поезију да те урлике рањене душе, која не може да живот примери свом филингу, примире и саграде неки бољи свет, макар на белини папира...

Далибор Ћокић одувек носи у унурашњем џепу свог полуотвореног сакоа, баш уз срце, потребу да оно боемско у себи, поезијом источи из себе у естетски и уметнички изражајну стварност. И мора се сад признати да за то у себи има све полуге у речима и таленту и да ће његова оригинална књига боемске поезије *УРЛИК БОЛА* лако dospети до правих љубитеља писане речи, до искрених пријатеља поезије.

Пример да је љубав често пресудна за избор пута којим ће човек корачати Далибор нам јасно сервира у песми *УРЛИК БОЛА*, по којој је и књига добила име. Он у својој песми поетски искрено шаље поруку колико је у животу битна љубав младића и девојке, односно колико живот (бар једног од њих) страда и пропада у случају њеног изостанка. И нема код Далибора филозофије, игре скривања и простора за полемисања књижевних критичара шта је песник (у ствари) хтео да поручи... Све је код њега кристално јасно, а прелепо сложено у калеидескоп стихова, за све читаоце прекрасан а разумљив..

На корак од тебе,
а речи никако да крену.
Стојимо у тишини...
Тај прелаз из љубави у мржњу,
тако ужасан, страшан и некако...

Свет нестаје
и ништа као некад није.
Ти одлазиш,
последња је светлост дана,
као да живот нестаје за хоризонтом.
Шаљем у ветар за тобом глас,
урлик бола, због твог нестанка.

Ако је књига *УРЛИК БОЛА* написана да га бивша љубав чује, онда је Далибор испунио мисију поезије и учинио напор да се пропуштено исправи. Бар је то покушао и тако свом срцу олакшао. Јер одувек је познато да је бол мањи ако се са неким подели. Ако се над песмом замисли и предомисли особа којој је песма посвећена, онда је то happy end.

Све песме у књизи *УРЛИК БОЛА* су пажљиво одабране, темељно дорађиване и у граниту исклесане, тако да им се нема шта ни додати, ни одузети. Оне су ту да их читаоци усвоје и прихвате њихове поруке, јер одувек је познато да је боље учити се на туђим грешкама, него правити своје.

На крају, открићу Вам и једну малу тајну. Далиборова песма *ПИЈАНСТВО* из ове књиге, (за коју ја сматрам да је култни пример боемске поезије, која ће се дуго узимати као рецепт за опис суштине и саме сржи боемске поезије) послужила је као мото Зборника боемске поезије *ПИЈЕМО ЖИВОТ И ЈА*, који је пред читаоце изашао почетком 2015. године. Издавач тог зборника је Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, а кум тог имена је био Далибор Ђокић и сам члан поменутог удружења песника. Тако је, на неки начин, себе лишио могућности да ова његова књига понесе то име. Пронађите зато песму *ПИЈАНСТВО* у овој књизи, прочитајте је и шта је то боемска поезија знаћете **ЗАУВЕК**.

Љубодраг Обрадовић

Далибор Ђокић, Брус

АКО ПОКУШАШ

Ако покушаш,
а знам да хоћеш,
можда ћеш успети
да дођеш.

Ако покушаш
само ћути,
јер слободан од свега
у пијаној ноћи
на ивици сам
достојанства...

Боли ме ово лето
што крвари на уснама,
мора да сам појео
зиму и пролеће.

Боли ме што си далеко
и молим те
не почињи поново
да будиш
оно што је заспало.

Ако покушаш
а знам да хоћеш,
можда ћеш успети
да дођеш!

НЕДОВРШЕНА ПЕСМА

Са тобом сам попио
све нежности света...
Конобар,
доли још мало
нектара у крвоток,
враћам дуг
претходној ноћи,
а сутра ћу показати,
да ли смо имали право,
што смо убили време,
које се вуче,
као уморно псето.

Из очију несаница
у стомаку
виногради певају,
ветар убија време,
прошlost, садашњост,
будућност...

И зар је важно
где ћу бити,
са ким
свитање дочекати
и где је ноћас крај,
када си отишла улицом
недовршене песме...

ЗАВРШАВА СЕ

Твоје непознато име,
а мени тако добро знано,
мирис косе, ветра
и прасак зоре...

Ја распаднут
под устајалим сунцем
кажем: завршава се!

После пљачкаша
детињства
и илузија
у земљи изумрлој,
после нас
жено над женама
која си некада била дете,
дишем још увек
покварени ваздух
и устајалост пролазности.

Говорим ти венама,
срцем и душом,
јер после нас остаће
нова сутра,
доказ да смо имали право
што смо убили јуче,
јер право сутра је тамо
далеко и чека на нас!

© Далибор Ђокић

Вељко Стамболија, Крушевац

РАСУТИ ПОРТРЕТИ

У нама угашена огњишта горе
И запаљене богомоље свијетле

На длановима нашим
Непосијана поља ничу

У нама се годови гомилају
Прерано посјечених стабала

На уснама нашим
Расцвјетавају се неиспричане бајке

Очи наше широке
Отворене капије носе

Ми смо сјеме на вјетру

Расути портрети по свијету

ЧОВЈЕК МОСТ

Бјежао од хладноће свијета
У топла њедра мудрих књига

Гријао слеђено срце
Између меких страница

Душа му се одмарала
На бијелим маргинама

На путовања одлазио
Градећи мостове и ћуприје

Није пристајао на опште мјесто
У великој празнини

Мисао му се лако
За папир лијепила

На уском хрбату
Име му се златило

Према човјеку
И метафору градио

Вељко Стамболија, Крушевац

Љубиша Ђидић: "Моравска тројеручица", Мораве – водене аорте земље Србије

Када неко пише о троморављу, воденим аортама земље Србије, онда њему треба и трокрако перо. Тај који се поморавио тамо гдје се Мораве у загрљају сједињују и љубе, пише једну пјесму у три примјерка. Ко јој у риђу матицу перо замочи са Моравом се за вијеке вијекова побратимио и кроз вене му моравско мастило тече. Оморављеном и отројерученом сав му се водени свијет са риђе моравске матице на бијели папир пресели. Сваки запис, свака пјесма добија чувени водени моравски жиг.

Љубиша Бата Ђидић одавно се оморавио и нераскидиво побратимство зачео, а за узврат Морави му изморавила најљепше приче о славним Немањићима, о Хребљановићима, о Јелици Пријездиној, о тужној Гојковици... Свака кап моравске воде носи у себи слику из прошлости. Вода је трајнија и мудрија од сваког људског трајања и своје тајне нуди само одабраној пролазности. Свјестан сопствене краткоће, пјесник ужурбано и са неком страшћу, јер без те страсти не би ни био пјесник, записује судбину једног покољења које је своје кратко животно протицање везало за моравски ток. Ђидић, тај српски Хајне, обраћа се Морави као посестрими, као доброј вили, захвалан јој и када је водоплавна и када је благодарна. Многе су европске и свјетске ријеке опјеване, па и наше, сјетимо се Андрићеве Дрине, али нико се води не обраћа тако непосредно, чак интимно, као Моравци. "Ој Мораво", пастирско је и ратарско обраћање води кроз дозивање, а на овај начин заојкавали се још само момци својим вољеним дјевојкама. У Јеличиној одлуци да своју част одбрани баш у Морави, која ју "је одранила" и "која ће је саранити", откривамо драматичн, нераскидиву и судбинску повезаност Мораве и народа који поред ње и уз њу живи. Морави се труди да сву своју водену енергију несебично пренесе на српски народ. Између осталог њена се снажна водена струја осјећа

и у пастарским фрулицама или свирајкама, кроз чије магичне тонове трепери жилно саће њених врба. Љубиша Ђидић је мелодију моравске фруле одавно преточио у стихове удахнувши им молске тонове и због јелице, и због Пријезде, због Милице, због Јефимије, Лазара, Стефана, Оливере, Јелене Балшић...

Морава је била инспирација и неимарима, биће поново ако будемо послушкивали њежне тонове моравске фруле и Орфеје са Мораве, градитељима духовних грађевина трајне и непролазне љепоте и умјетничке вриједности. Препознатљиве и оригиналне изазивале су завист наших непријатеља и комшија из које се рађала мржња, а онда нагон за рушењем, а оне поново ницале љепше и сјајније него прије, крштене и освећене моравском водом. Пјеснк, као што је Ђидић, могао је у стваралачком надахнућу уочити ту нераскидиву везу између Мораве, те вјечите инспирације, и духовних убожница, тог божјег дарка, јер је себе без остатка и било какве сумње добровољно уградио у дамаре српске и моравске приче. Милентијско звоно и беловодски камени цвијет нашли су свог Орфеја који ће у сонетним прељевима тонова покушати вратити стари сјај чувене Моравске школе.

Није случајно чудотворна икона Тројеручица посјетила троморавље и ту застала и духовно се сјединила са српским народом и својом трећом руком помиловала моравске славује. Кога би и помиловала ако не би помиловала пјеснике, своје најближе духовне сроднике. Ђидић себе попут младе Гојковице уграђује у зидање нове и боље грађевине, циједећи сок језика од најбољих ријечи за нека будућа покољења. Ако су Срби и лутали, а лутали су, тражећи боље и више од оног што су имали, ту су пјесници да их подсјете на сјемење из ког су никли. Народни пјевач није измислио Гојка да би Мрњавчевићима придодао трећег брата, опет број три, већ због младе Гојковице која ће својим прсима и млијеком отхранити и одгојити једно ново и боље покољење. Ђидић, одличан познавалац наше народне епике, традиције и обичаја, мајсторски то уочава и из груди младе Гојковице точи и нуди млијеко ове храбре жене као пиће и светог грала. Млијеко ове младе и жртвоване жене је лијек за све српске ране, заблуде и повремена лутања, све остало је болест. И храстову гранцицу је пронашао Ђидић као лијек за Бранково болесно плућно крило, као и кап воде из кондира Косовке дјевојке, која је љековито присјећање на прошлост. Према Љубиши Ђидићу мјера постојања, дакле, није увијек стварни живот, пјеснику је угодније комуницирати са прошлостју него са садашњостју. У цјелни гледајући, Љубиша Бата Ђидић исписује један мит о "водоплавној земљи" са жељом и поруком да се љубав, и ништа више од тога, по земљи Србији разлије попут воде и да божур, "тај биљни бог", поново процвјета на Косову, и да јабука, та "биљна богоматер" поново постане симбол кућне трпезе на чијем ће челу сједити добри и гостољубиви српски домаћин.

Вељко Стамболија

Анђелко Анушић: "Епитаф за незнане"
"Бранково коло" Сремски Карловци, 2015.

Пјесничка кантата с молитвеном чашом у руци

Онодрински Срби свој завичај омеђују азбуком и увијају га у танке листове између тврдих корица. Књиге су сада њихова огњишта на којима грију слеђена срца и блаже тугу проказаних и протјераних. Бистре изворе, потоке и ријеке из завичаја замијенили су сивом матицом од олова не би ли пронашли нове обале и ново корито. Та сеоба у књиге Србима није непозната. Свијет, и то онај бољи, једном ју је препознао и високо оцијенио. Печетирајући завичај азбучним жигом, остављају неизбрисив траг о свом вјековном простору и постојању. Недодирљиви и узнесени у више сфере надали су и наткрилили простачке прогонитеље и бјелосвјетске смутљивце. Бјежећи од "свињског роктања", преселили су се на мјесто изван сваког зла, тамо гдје царствује лијепа и мудра ријеч.

Ту лијепу и мудру ријеч свом "народићу" својеручно исписује човјек и писац знаковитог имена Анђелко. Одавно се Анђелко Анушић "ународио" међу своје прекодринске и оводринске Србе. Судбину је "прејаком рјечју" везао за свој проказани народ. Попут библијског имењака свијету објављује да је његов народ жив и да васкрсава и диже се из пепела својих угашених огњишта. Анђелко још к томе исписује поруку – не плашите се Срба, чувајте се њихових књига.

Епски лук је поново затегнут, ријечи се као стрелице забадају у "дебело уво" глувог доба. Лирика је поново пронашла златни прстен танковите осјећајности, бјежећи од помодарских изама. Анђелко Анушић међу првима, одавно, забада "њежну ријеч у дебело уво". Умјетнички упорно и досљедно пише "ситну књигу" у апострофичном заносу, дружећи се са "тридесет тужних свирала". Монашко обраћање Богу путем логоса једини је начин да се дође до истине и правде јер су Србима сви путеви поново затворени. То "свињско ровање по српској историји и души" Анђелко као умјетник и новинар прати од својих првих редова у новинама и књигама.

"Епитаф за незнане" на лирски дирљив и елегичан начин освјетљава двадесетогодишњицу егзодуса Срба граничара који су некада били тврди бедем хришћанске Европе. Ова књига је писана "мастилом од крви" и суза, додајемо, али без патетике, којој су тако склони српски прогонитељи и евроамерички инквизитори. Пет циклуса са драмском композицијом омеђено је прологом и епилогом. Према распореду циклуса и пјесама, пролога и епилога, примјетно је да је збирка рађена са великим ентузијазмом, српљиво и студиозно. Збирку пјесник отвара пролошком пјесмом под називом "Тужбалица за кућом", а затвара епилошком, назвавши је "Аутобиографија". У епилошкој пјесми аутор себе не одваја од завичаја и народа којем припада, напротив уграђује се у сваки бусан завичаја, жељан сваке травке што расте око куће, цвијета, воћке, ситних животиња које су украшавале завичајни зоо-врт. Код Анђелка нема скривања, крајишки и граничарски, са пуним именом и презименом осликава аутопортрет, представљајући се као "градинар без Градине (Градина родно село на граници Бех-а и Хрватске), умањен без завичаја до "бжјег мравца", са алузијама о подјели домовине и завичаја за зеленим столом са раширеним географским картама. У тој "карташкој" подјели успјешнији су били комшијски играчи. Једини адут који је писцу "Аутобиографије" преостео је књига с којом пркоси свијету. Аутобиографијом се не завршава пјеснички пркос, напротив, она је програмски и инацијски двобој са свијетом. Анатомско спуштање до ситних створења присутно је и у пролошкој пјесми "Тужбалица за кућом" у апострофичној молби Богу да га претвори у пужа, у то споро створење који све своје носи са собом украшен посебним и драгоцијеним теретом на леђима – кућом. Ова тужбалица најдиректније и најдирљивије осликава пјесникову судбину и судбину његовог народа. То спуштање до анималности, одвајање је од једног нељудског времена и безосјећајне цивилизације која од народа прави бездомнике, сеобаре, друмаре натјерани да скитају по туђим буњиштима. "Нек сам пузав и љигав/ Господе/ само нек сам кућаник/. Пјесникова молба упућена Богу да га претвори у пужа, превазилази и "свакидашњу јадиковку" великог Тина, тежа је и од самог бола. "Тужбалица за кућом" лирска је оптужница свима који су учествовали у нечасном раскућавању законитих власника јер човјек без куће је исто што и пуж голаћ.

У цјелини "Епитаф за незнане" је лирска трагедија у пет чинова, трнов вијенац који су Пилатови наслједници намјенили Србима, при том, перући руке од свих прљавштина које су чинили. Срби су народ-жртва преко које садашњи владари холивудски фризирају своје биографије. Овај драмски концепт лирске збирке Анђелка приближава његовској поетици. У првом чину лирске драме "Сребро и тамјан" издвајају се пјесме "Књига сабирања и одузимања" и "Риданица за Српском Крајином" по узору на патријарха Арсенија Чарнојевића и његову "Риданицу".

"То ко није видио, ништа није видио/ ту Нојеву барчицу на копну,/ тај трактор, ту коњску запрегу/ у коју је стало све, осим гробља/ То ко је видио, видио је самог Христа на крсту,/ то лице дјетиње распето на тракторским гумама,/ са чавлима чукундједа у стопалама,/ са трновим вијенцем, крвног раздора,/ под небом бездушним ко лице Римљанина,/ Пјесма "Књига сабирања и одузимања" има другачији тон, опомиње на наше вјековне заблуде и подјеле: "Јесмо ли народ, Сербљи, цјелина,/ православна трнка с Божијем предузећем/

То завиривање у сопство и уочавање мана и грешака код сопственог народа, не без извјесне дозе ироније и самоироније, збирци даје високу умјетничку оцјену.

Пажљиво ишчитавајући циклусе, или лирско-драмске чинове, примјећујемо да се најчешће у пјесмама понавља, уз ријеч Господе, ријеч-књига и низ синонима везаних за њу: азбука, штап од писмена, црни тисак, либар, слово љубве, тридесет тужних свирала, црни снег слова, земљишне књиге, словни слад, закњижевчио се... што потврђује тезу из увода да су сада књиге српска огњишта. То Анђелка сврстава у ријетке интелектуалце с обе стране Дрине који још увијек вјерују у моћ ријечи и у моћ умјетности.

Велика тројка крајишког класицизма са романтичарским болом у пјесничком грлу, Острожински, Орфелин и Сава Мркаљ, пјеснички су темељци у збирци, нарочито у другом циклусу насловљеним као "Тужалке и јектенија". Одабраним цитатима ових пјесника граничара, Анушић повезује прошлост и садашњост, доказујући да се ништа није промјенило, да "Плач Србији" још увијек траје и да "без зла нисмо ниједан час". Анушић не заборавља ни оне које су сви заборавили па то у наслову збирке и наглашава, а овјерава пјесмом "Епитаф а незнаног неког". Можда је то баш онај кога су кржаве руке истргле из колоне и сада лежи негдје на Банији необиљеженог гроба: "ал` мојој глави белега нигде".

"Јеванђеље по страху, трећи чин лирске драме овог својеврсног Јектенијума, пјесничка је кантата са молитвеном чашом у руци, са снажним милитвеном исказом чак и непријатељима. У четвртном циклусу "Славе и поруге" пјесме нагло мијењају тон. То су пјесме савјетнице са појачаном

дозом ироније. Пјесник је сугестиван у препоруци шта све треба славити у распону од сопствене главе: "Славите главу на раменима/ чиоду у божјем стогу/ могло се десити/ да је јутрос не нађеш"/ па све до: "славите прашину што невидљиво сипи", као и пасуљ: " грмуљак пасуља/ трбушни ружичњак/ посебно славите"/, кућне ствари, хајдука у гори...У овом циклусу највише се размахала метафора, та краљица лирске поезије која слави живот, а живот чине баш и те мале ствари. Овај чин лирске драме о Србима нашао је прибјежиште у савременим токовима поезије, али га није удаљио од основне теме цјелокупне збирке. Пјесме "Завичај", "Сеобе" и "Србин", мада су различите од осталих пјесама у циклусу, тематска су нит која повезује идеју збирке.

Пети циклус "Испод имена", су изабане и нове пјесме, а избор је урадио сам аутор, завршни је чин једне лирске трагедије о Прекодринцима, Србима гранчарима, његошевски је вијенац исплетен руком Анђелка Анушића. Пјесма "Право је чудо да си жив", посвећена (не)знаном јунаку са кућног прага, по свом садржају има замаха поеме као и пролошка пјесма "Аутобиографија". У њој су садржани сви роптаји кроз које је вјековима морао пролазити Србин од Косова до Јадовна, од Јасеновца до Прибиловаца..., бјежећи из мученичке Глине, српског Сарајева, Косова... Поново су повучене границе које је он чувао и сачувао, а сада преко њих прећи не смије.

Ова "књига од словеса", својеврсни ламент над српством, стихотворио је пјесник и човјек коме је подједнако стало и до умјетности и до народа чије страдање превазилази и библијске оквири. То срastaње са народном муком порука је декангентима да не одвајају нокат од меса. Анђелко Анушић нас попут Вергилија води кроз беспућа српске историје у свом тридесет и петогодишњем књижевном раду, темељно проучивши све српске трагедије, стратишта, успоне, али и заблуде. Овај дарак српској поезији на двадесетогодишњицу егзодуса мелем је на отвореној рани која још увијек крвари.

Вељко Стамболија

Риданица за Српском Крајином

(7.августа 1995.)

То ко није видио, ништа није видио
Ту Нојеву барчицу на копну
Тај трактор, ту коњску запрегу
У коју је стало све, осим гробова
И грумен земље завичајне на опанцима.
И опанци, и цокуле војничке,
И икона Светог Ђорђа и Јована
И слика из споменара,
и успомена на споменар
И ракија и ракијски котао
И гваља сијена за руменку,
дората и рићку
Који пратише Нојеву поворку,
И јагње и овца, пас и пјевац
И мачка и миш, и мишји брабоњак у жити
И лелек згрушан негдје
на дну плућне свирале
И сузе, сузице, шкргут, псовка и гријех
И тужни поглед који дуго сијече,
мрцвари гледаног
К`о кољачев нож сустао од клања
А клању су измакли
Само за трептај земљаног обртаја
око сунца
Само за свјелосну лас.
То ко је видио,
видио је самог Христа на крсту,

То лице дјетиње распето
на тракторским гумама,
Са чавлима чукундједе у стопалама,
С трновим вијенцом кровног раздора,
Под небом бездушним к`о лице у
Римљанина.
То ко није видио,
тај је остао слијеп код очију,
То лице старца и старице, ту живу икону
Из Крке, Крупе, Драговића,
Комоговине и Гомирја
На путу спаса, на запрези,
на тракторској приколици
Пјешице, како се поштапа
О свету руку Светога Тодора
Комоговинског,
То ко је видио, тај даље може и без очију,
Јер видио је дане будуће
у данима прошлим
Јер видио је лице своје у раму суђеном
А они су ишли супротно од хода сунца
Ходили су од Запада ка Истоку,
У сусрет изгријеву небеског јединца
Свог црног сводника који им, гле,
окрену леђа
Журили су, вршњаци миленија,
ка ушћу свога расула
Ка Зиду свога плача главињали су
Неиспакани,
а испијени од невидљивих суза
Јер не имаху суђеног путовође
Не имаху свога Чарнојевића,
Остао је да опоја младе хумке.

© Анђелко Анушић

Немања Рашета

Књиге

Немој нипошто читати превише,
А нарочито квалитетне књиге,
Јер кад откријеш шта тамо пише,
Закупиће те разна питања и бриге.

Кад упознаш писаних речи моћ,
Још ако су из сјајног пера потекле,
Често ћеш с њима проводити ноћ,
Па ће ти ујутру очи бити отекле.

Ако се с књигама сувише зближиш,
Ако доста великих дела прочиташ,
Почећеш и ти свој бол да бележиш,
О љубави стихове да склапаш.

Али ни то није оно најгоре,
Што долази од добре књижевности-
Грозићеш се глупости које људи зборе,
И њихове некултуре и неукости.

Зато, не прилази преблизу књигама,
То је познанство исувише опасно,
Мораш се одупрети њиховим чарима;
За мене је већ одавно прекасно...

I'm glad

Драго ми је што је баш она била,
Та коју сам искрено волео,
Можда није анђеолова добра вила,
Али је све што сам икада хтео.

Ако се већ само једном воли,
Ако неко мора у мени да остане,
Драго ми је што ме она боли,
Што њен осмех неће да нестане.

Драго ми је што је њено лице,
Оно које видим кад очи склопим,
Што су њене косе пуне улице,
Што на њу мислим кад руке скупим.

Кад помилсим какве све особе,
Људи заволе и у себи задрже,
Драго ми је што су баш очи плаве,
Оне које моје срце чврсто држе.

Могло се десити да нека друга,
Овим срце завлада заувек,
Драго ми је што је ова туга,
Узрокована неким ко је човек...

I still believe

У цркву никада нисам веровао,
Одувек сам презирао целу ту идеју,
На другим местима сам налазио,
Вредности које ће срце да угреју.

Све мање верујем у боље сутра,
Чини ми се да је најбоље прошло,
Да су иза мене најлепша јутра,
Да је неко сиво небо дошло.

Изгубио сам и оно мало вере,
Што сам некад имао у љубав,
Сад се срце на сав глас дере:
Бежи од Купида к'о да је губав!

И пријатељства лагано драж губе,
Шватам да је човек заправо сам,
Јер и ти што га данас грле и љубе,
Напустиће га још колико сутрадан.

Ни у себе не верујем ја више,
Барем не онако као некада,
И ова поезија што је душа пише,
Саџи више разочарења него нада.

Али се у једно кунем још увек:
У оне најсјајније очи плаве,
Да њих неће променити овај свет,
На то се моје песме кладе...

Give me pain

Можда не могу ја без бола,
Можда ми је он неопходан,
Можда је истина сурова и гола,
Да сам без бола бескористан.

Можда мом срцу треба немир,
Можда другачије не функционише,
Можда му треба патње додир,
Да би могло истински да дише.

Можда не знам без ожиљака,
Можда се из њих душа храни,
Можда за ме није судбина лака,
Нити безбрижне ноћи и дани.

Није то спознаја нимало пријатна,
Али изгледа да све што вреди,
Настаје из тешких удараца и рана,
И када тескоба на души седи...

Горан Минић, Брус

КАСНИ САН

Воз је стизао у рано јутро
Због касног сна и тебе
Иза тога смо се делили
Према звездама
Бојали смо се ако нас виде
Осудиће нас на растајак.

Било је јутро под Багдалом
У напуштеној постељи
Моје су руке путовале
По твојем телу
Док су сенке бежале
Са прозора

Можда зато и данас сањам
туђе снове и туђу жену
јесен долази на раскршће
у широким листовима
жутих
прашњавом улицом у рано јутро
по која жена дарује осмех
возови стижу увек на време
због касног сна и тебе.

РЕЦИ ДОЛАЗИМ

Реци долазим
Долазим
Да утишам ветрове
У твојем дивљем шљиваку
Да се напијем нашег неба
И твојих одлуталих очију
Да заборавим грехе ти
Заробиле их одлутале воде
Да те укротим
Ветропиру мој
Реци долазим
Долазим
Да после кише
Крај тебе сунцем заблистам
Да ти у вреже процвале
Прсте уплетем.

СУЗА У МОЈИМ ОЧИМА

Суза
У мојим очима
Зеленим
Записао сам - небо је плаво
У мојим очима
Вино на столу
Записао сам - крај.

ПОСТ ФЕСТИВАЛ

Вода
Дубока
Отичем тихо
Леђима окренут себи

Пловим
Кроз шупље храстово стабло
Човек на обали плете скелет од прућа
Учим

Дечак опипа слику палцем
И рече
Сенка на једној страни
Због светлости је
Као и увек

Још један дан од седам
И знају
Изгубљеност себи поклањам
Само ноћас
Само увек

Са руком у џепу
Насликаних усана
Изиравам конвој
Одрубљеним главама
Слутњом и чекањем
Песковитим тлом
Не остављам траг.

ПЕСМА ЗА МЕНЕ

Умире се у сутон
Са рукама везаним
За сунце
Умире се са лицем
Окренутим земљи
И погледом дугим
Као улице

Умире се у зору
Крај бистре реке
Са цветом баченим
Што расипа топлоту

Умире се у подне
Далеко од гробова и ливада
Међу зидовима и тамом
Умире се празних руку
И срцем пуним туге.

НЕ ПИШЕМ ПЕСМЕ

Ја не пишем песме које осмех маме
нити моје песме на љубав миришу
пишем их из беса, нек' оне галаме
на лудости силне, што ме инспиришу.

Ја не пишем песме да очи засузе
нити од њих уме срце да трепери
бесан на све тешке угурсузе
песмом кажем еј, бре, хохштаплери!

Ја не пишем песме, чежњиве поеме
лептириће које праве у стомаку
бес кроз песму грми, на људске екцеме
иако ми снага скоро на измаку.

Ја не пишем песме, заносно љубавне
да те љубим док ми сва дрхтиш од
страсти
песмом браним дане јуначке и славне
кад порастеш једном само ће ти с'
касти.

ПОТРАЖИ МЕ

Пожелиш ли некад да ме видиш,
потражи ме у заласку сунца.
У бојама што се с неба топе
и падају иза хоризонта,
можда нађеш сјај мојих очију.

Пожелиш ли некад да ме чујеш,
потражи ме у фијуку ветра
а међ' лишћем
што опада с грана,
можда чујеш како те дозивам.

Пожелиш ли некад да осетиш,
како усне некад те љубише
наспи вино и подигни чашу
па наздрави оном што је било.

Пожелиш ли додир, мирис тела,
потражи ме негде у сновима.
Додирни ме, омириши косу
и окрени страну новог јутра.

Пожелиш ли, а не појавим се,
Потражи ме у некој читуљи.

ЉУТ САМ НА СВЕТ ОКО СЕБЕ

Љут сам на свет око себе
на нове, лажне, идеале
политичаре и ретке зверке
што од нас, стално, праве будале.

Љут сам на људе око себе
јер од носа даље не виде
ако некад можда и схвате
пред својом децом нека се стиде.

Љут сам на живот који живим
међу људима какви јесу
надам се да ми, једном, опросте
што их по некад псујем у бесу.

Љут сам, на свет око себе
срце се стегне, груди заболе
што нико не сме глас да дигне
већ погнеш главу, и ћутиш, воле!

Љут сам на народ око себе
за овај живот што има вољу
јагњади можда има више
али су вукови ти који кољу.

Љут сам на себе, што ми је тако
и што не пробам да мењам нешто
песницу стегнем да лупим јако
а онда поглед сакријем, вешто.

Љут сам, дакле, на самог себе
и онда, ПИЗДО, викнем гласно
нека те јаше, ма, нек те јебе
кад дигнеш главу биће ти касно

АКО ТИ ЈАВЕ

Ако ти јаве, умро сам... прошетај испод Југа.
Ослушни хук с трибине, можда у песми
препознаш мој глас и знаћеш!
Пуно сам пута умро,
једнако поносан и срећан на Југу био.

Ако ти јаве, умро сам... потражи ме
на сликама где је све Црно-Бело.
Ако ме нема, знаћеш.
Уз те сам боје срећан био, уз њих и умирао,
али их мање нисам волео.

Ако ти јаве, умро сам, не тражи ме у читуљи.
Окрени спортску страну и нађи резултате.
Кад видиш како је играо Партизан знаћеш.
Опрости, то је једина љубав
за коју могу да мрем!!

Мића Живановић, Крушевац

Када сам први пут видео Мићу Живановића запитао сам се: Ко је овај човек који је толико сигуран у своје стихове?! Када сам видео и чуо како не воли критичаре још мање ми је био симпатичан. Када сам чуо како рецитује стихове и како напамет зна скоро све своје песме јавио ми се Тесла. Упала се лампица. Када сам чуо тај глас, глас који звучи, продоран и гласан, разбуђујућ и јасан, схватих да тај глас није бучан тек онако, да би се доказао, да би се показао јачим, већ да из њега зрачи не глас који је сигуран у своју песму, већ у искуство које иза ње стоји, којим је прожета, са којим је у садејству и потпуној симбиози. Можда је оно што ме је на први поглед одбијало било и то што он пева на начин старих песника. Како су се низала месечна песничка окупљања у феоајеу и на првом спрату крушевачког позоришта склапали су у један мозаик различити утисци и аспекти поезије и стваралаштва, овог бoема, правника, шансоњера и романтика, песника, женскароша, патриоте. У једном тренутку су ми јасноћа и упечатљивост његових стихова престали да бивају одбојни и помислих: „Боже, па из уста овог човека као да излазе мисли и искуства, ставови и доживљаји, самог народа преточени у песме!?" Схватих: „Мића је народни песник. Он је народни гуслар, неки модерни, савремени лирски гуслар, у коме су згомилани векови и претходно време, који кроз песме сагледава развој српске јединке и човека." И би ми јасна она тугаљивост у његовим песмама и жал за прошлим временом, разочарење и бес према садашњости наспрам неких прошлих, бољих, нормалнијих деценија. И начина на који се живело. Начина живота који је био и природан и природнији. Стила живота који је био природан. Такав је и стил његове поезије. Природан, истинит, до сржи саживљен. Мића Живановић свакодневни, обични живот сагледава у једној епској ширини. До најситнијег детаља – његове промене и развоја, из патријархалне етике у глобалистичку душу савременца, од младости и негдашње радости живота, рада и дружења, прела и посела - до окрутне и хладне, безличне и парадне садашњости, блата у коме се ваљамо. Насупрот томе, и у складу са тим, његове песме о љубавима, младости, женама и женским атрибутима, жељама и страстима, препуне су животних сокова, хиперболичне до еуреке, екстатичне, споменари и срећна памћења – света у којем је остао и део душе лирског наратора. Укупне моје утиске у светлу Мићиних казивања и једномесечних наступа на окупљањима удружења ПоезијаСРБ пишем без његовог знања и дозволе. Разлог томе је управо његов став према критици и књижевним критичарима. Међутим, он се ту ништа не пита. Иако Мића не цени критичаре, њихово постојање је нужно, као и постојање молера, зидара, мајстора, водоинсталатера, поштар... О књижевницима и књижевним делима се пише већ 3000 година. Још су Аристотел и Платон то чинили. Неки су критику чинили чак и у својим делима, као, на пример, Аристофан, у комедији „Жабе", још у то време. Сам Аристотел је написао дело „О песничкој уметности". Мићин однос према стварности може се поделити у два тока. Један је онај *како се живи* а други онај *како се некад живело*. Овај други, о коме је већ било речи, сублимира лепоту *оног* времена а самим тим и однос према *овом*. То, оно време, ЕХ КАКО ЈЕ НЕКАД БИЛО, ЕХ КАКО СЕ НЕКАД ЖИВЕЛО, да парафразирам стихове Миће Живановића, представља динамику и животност која је нестала. Настало је неко друго време, дошло је ниоткуда и на то време песник не пристаје, и радо би га заменио, дао ни за шта, што Живановић и чини у песми:

МЕЊАО БИХ СВОЈ ЖИВОТ

Мењао бих свој живот за псећи
Није важно порекло ни раса
Без корена и познате лозе
Да слободно лајем из свег гласа

Да не мислим о сутрашњем дану
Да не пазим на коју ћу страну
Да не читам законе и књиге
И не бринем белосветске бриге

Да никада не уђем у банку
Да не морам ни у једну странку
Да авлија буде моје царство
Кост бачена читаво богатство

Пасји живот мењаћу за псећи
Да до краја проживим ко човек
И судбину поделим са псима
Боље с њима него с нељудима

Овај аспект поезије Миће Живановића, *како се сад живи*, најбоље је престављен његовом песмом ДАН ПОСЛЕ, писаном дан након Видовдана 2001. године и изручења председника Србије, Слободана Милошевића, антисрпском, Хашком трибуналу, од стране неких који себе називају Србима само у случајевима кад се то мора рећи, испљунути из уста, препуних себе, англицизама и неотранзиционе логике. Ради се о јакој и емоционално набијеној патриотској песми, какву одавно нисам чуо ни прочитао, још од Дучића и Ракића, изузимајући Бећковића који за годишњи наступ на Газиместану тражи три стотине евра. ДАН ПОСЛЕ представља Мићу Живановића као жестоког песника, продорнога стила, мужевног гласа у извођењу, поборника неких других времена и идеја, негатора савремене логике тржишног родољубља – управо онаквим какав он заиста јесте. У времену помодарства и тетовирања свести ова би се песма сигурно требала наћи на нечијим грудима или плећкама, бар као подсећање на то ко смо били и ко треба да будемо. Песма може без проблема стајати и на нечијем гробу, каквој установи од јавног значаја или споменику. Песма ДАН ПОСЛЕ има више жанровских аспеката: родољубиви, побожни, историјски, рефлексивни, тужбалицу, клетву, транзицију, европејство, глобализам, лиричност, православље, словенску митологију, српство, очинство и бунт:

ДАН ПОСЛЕ

29.06.2001.

Јуче је ђаво засео на престо Лазарев
Господе,
продали смо душу
поклекли, на колена пали.

Ако је ово понижење
спасење које нудиш
ако смо толико мали
нека је проклето име српско,
род и вера
Душанова молитва
Кнежева клетва и вечера
и Видовдан.

Пукни земљо, развалино
туђино
без стаза и путоказа
нека ти се дроб зацрвени
кад немаш образа
нека те избришу,
да знам да те нема
да си ничија више, страна.

Изроди броје туђе
као да немаш својих рана
утркују се да те обешчасте
да стекну славу у твојим бедрима
змије у недрима.

Плаву гробницу хоће да расточе
Солунско гробље да преору
да не сведоче шта си била
а шта си данас без лица и граница.

Ћути Лазарица,
Сопоћани Студеница
јеца Грачаница
али без гласа
да се не чује
од стида.

Тражимо спаса
под сатанским скутом
на дан Светог Вида
мој Милане, Лазаре, Милоше,
Милутине, Стефане сине.

Моја суза гине
у бездану ништавила
продате људске душе.

Дипл. фил. српске књижевности и језика, Милош Ристић

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015 – Бела Вода, Љубодраг Обрадовић

Осму годину заредом, на Западној Морави, у селу Бела Вода, 05.09.2015-те године, одржана је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца и Културни центар Крушевац. Програм је ове године реализован у три простора: у Музеју клесарства, односно Дому културе, где је др Велибор Лазаревић говорио о извору писмености у Белој Води - ткз *камену мудрости*, на Великој Беловодској чесми и на Скели на Западној Морави у Белој Води.

На манифестацији су учествовали песници и музичари из: Инђије, Крушевца, Трстеника, Ћићевца, Беле Воде, Љубаве, Треботина, Макрешана... Домаћин ове поетско-музичке долине био је Љубодраг Обрадовић, а КАМЕН БЕЛУТАК, као знак домаћина за наредну 2016. годину предао је Милошу Милошевићу Шики из Трстеника.

Учеснике ове манифестације поздравили су Игњат Видаковић - председник МЗ Бела Вода и др Велибор Лазаревић идејни оснивач манифестације, који је као трајну успомену овогодишњем домаћину уручио повељу *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*. Програм су водили и осмислили Братислав Спасојевић и Љубодраг Обрадовић, а музиком су га обојили гуслар Бранко Ћировић Ћиро из Ћићевца, хармоникаш и вокални солиста Вуле Радмановац из Крушевца и Александар Милановић на кларинету уз ритам који је давао Иван Јовановић на бубњу.

Професор књижевности Мирољуб Несторовић је говорио песму НОЋ ПРЕД ПОЛАЗАК Танасија Младеновића, а Ивко Михајловић се потрудио да ово поетско-музичко вече има излет и у његове афоризме.

На беловодској великој чесми стихове су говорили песници: Јована Марковић из Љубаве, Дарко Главаш из Инђије, Мирко Стојадиновић из Макрешана, Боривоје Видојковић из Ћићевца, Томислав Симић из Крушевца и Милош Милошевић Шика из Трстеника. На

Беловодској скели поред поменутих песника своју поезију су говорили и: Љубодраг Обрадовић, Светлана Ђурђевић, Живојин Манојловић, Вељко Стамболија, Живомир Миленковић и Миломир Мића Терзић из Крушевца, Бранко Ћировић Ћиро из Ћићевца, Братислав Спасојевић из Коњуха, Драган Тодосијевић из Треботина и Стојан Илић Цане из Трстеника.

На манифестацији су уручене и награде са међународног конкурса *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* за поезију и уметничку слику, односно фотографију о Морави. Погледајте како је све то било...

ОДЛУКЕ ЖИРИЈА ПО КОНКУРСУ *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* Бела Вода

На својој седници одржаној 04.09.2015. године у Крушевцу, Цара Лазара 142, жири у саставу: др Велибор Лазаревић – председник, Вељко Стамболија – члан, Латинка Ђорђевић – члан, Мирослав Мића Живановић – члан и Љубодраг Обрадовић – члан донео је одлуке о наградама на МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ и МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ:

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ награде су добили:

- 1. место - Светлана Ђурђевић из Крушевца за песму МОЈА МОРАВА;
- 2. место равнопрвно деле: - Весилин Гајдашевић из Факетића за песму *МОРАВА ЉУБАВИ НАШЕ* - Елеонора Лутхандер из Шведске за песму *ПОВЕЉА МОРАВЕ* - Слађана Обрадовић из Ниша за песму *МОРАВА ЉУБАВИ ПУНА*;
- 3. место равноправно деле: - Живојин Манојловић из Крушевца за песму *ВАТАМ РИБУ* - Драгош Павић из Велике Градишке *ОТАЏБИНО ТУ САМ*.
- Жири је посебно похвалио поезију младих песника: Јоване Марковић из Љубаве и Луке Максимовића из Ниша.
- Жири додељује захвалнице за поезију о Морави песницима: Братиславу Спасојевићу из Коњуха за песму *ПЕСМА БЕЛОЈ ВОДИ*;
- Мирку Стојадиновићу из Макрешана за песму *БЕЛУТАК*;
- Драгану Тодосијевићу из Треботина за песму *КРАЈ МОРАВЕ*;
- Дарку Главашу из Инђије за песму *ВОЛИМ ТЕ, МОРАВО* и Александру Коцићу из Алексинца за песму *ЖИВЕЛА ЈЕ КРАЈ МОРАВЕ*;

Др Велибор Лазаревић уручује награду Светлани Ђурђевић за освојено прво место

МОЈА МОРАВА

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана
Тако ми овога дана
Направила бих велики грех
Велики осунчани смех

Требало би месечеве капљице
Уткати у косе набујале Мораве
Пре гласа плаве љубичице

И не би више долазиле зиме
Стално би у завичају цветао југ
А пролеће не би напуштало луг

По читав дан
Савијам сунчеву росу
И разбијам брзацима сан
Само да би Морава
Имала чечураву косу

И тако клешем месечеве опеке
И брзацима Мораве вијуге ткам

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана

© Светлана Ђурђевић

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ прву награду је добио:

- Живојин Манојловић из Крушевца за фотографије Мораве.

Беседа домаћина манифестације Љубодрага Обрадовића

Поштовани пријатељи поезије, музике, Мораве... Велика је част поздравити Вас управо овде на Морави, у срцу Србије, у Белој Води, која је изнедрила вредне вајаре који сјај Беловодске Розете проносе широм света. Надам се да ће сјај поезије и музике који ће вечерас отпловити низ Мораву у свет, имати исту судбину и да ће се све лепоте овог поднебља показати онаквима какве и јесу, величанствене...

Сећајући се 31.08.2008. године, када је у Белој Води одржана по први пут јединствена књижевна колонија *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у организацији Месне Заједнице Бела Вода, КУД-а *Ратко Јовановић* и Вукове задужбине у Белој Води, не могу, а да не изговорим: вечерас сам посебно задовољан и срећан:

- прво, што сам и сам био међу учесницима те прве колоније, (увек најтеже, јер тешко је започети било коју активност),
- друго, ваљан разлог да моје задовољство и срећа буду још већи је и чињеница да се од 2009. године и установа Културни центар из Крушевца (у којој сам тада био директор), укључила као суорганизатор и скромни донатор овог надасве вредног пројекта
- и треће, моје задовољство је тим веће што је и Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ од прошле, 2014. године, активни учесник ове манифестације.

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти, гуслари... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака попут Бате, Игњата, Радета, Ивана..., који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света, доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати...

Јер, *Оно што је Сена за Француску, Волга за Русију, Мисисипи за Америку, Нил за Египат, Жута река за Кину, Амазон за Бразил, Еуфрат и Тигар за арапске земље, Ганг за Индију - то је за Србе и Србију Морава*.

Те реке Као да су одређивале судбину народа који су живели на њиховим обалама па су, отуда, и најприсутније и у њиховом животу и у њиховим књижевностима. По њима (њиховим именима) препознајемо и земље којима теку и народе који око њих настају и опстајавају. И, ето, у томе обистињења Хераклитове мисли да "од земље постаје вода а од воде душа". Баш због те земље, због те воде и због те душе и Морава је најопеванија река у српској књижевности, па Вук Караџић, с правом, вели да су "Срби готово сваку већу воду називали Моравом". Душа српског народа је опијена Моравом, а благородна нарав и дух Мораве одувек су били шири и већи од њеног земљописног шара.

Ове речи, које тако једноставно казују суштину значаја Мораве за Србију, записао је др Велибор Лазаревић, идејни творац ове манифестације, у својој јединственој антологији *Играли се коњи врани* још 1991. године. Сви ми, вечерас овде присутни, потрудићемо се да у тај мозаик о Морави, додамо бар један мали камичак из наших душа, макар то био онај срећни белутак који ће о Белој Води упамтити све бајке... И ову вечерашњу.

Поштовани пријатељи, вечерас Вас нећу замарати мојом омиљеном причом о брзини којом се свет данас мења, нећу Вас замарати ни чињеницом да је час кад ће вештачка интелигенција постати стварност све ближе, јер сам вечерас одлучио да снови буду на првом месту.

У то име све Вас, још једном поздрављам, а чиме другим него песмом коју сам написао уместо беседе и посветио је песницима и свим сањарима света, у славу ПОЕЗИЈЕ, у славу Мораве!

УЗ или НИЗ МОРАВУ? – Љубодраг Обрадовић

Куда и како пливати даље? Уз или низ Мораву, питање је сад? Судбини питање по голубу шаљем, да успоставим нарушени склад.	Кад сам у моравским воденицама брашно од целог зрна пшенице мleo и волео цуру са бујним плетеницама, која се памти за живот цео.
--	---

Јер, одавно песму нисам написао која ће срце спокојним да држи... И кренуо да пронађем смисао, који неће немиром ум да спржи.	Кад сам у вечери топле, летње, газио спрудом и моравским брзацима. И знао, да спречити ме нико неће, да кроз живот пловим на стиховима.
--	--

Јер, одавно нисам изнад Мораве летео на крилима својих снова и тражио ону, што има очи плаве, да јој стихом стварам свет изнова.	То сећање и сад ме у изазове узноси... Животно искуство само је обмана! Живот слабиће као сабљом коси и исклеше им у срцу безброј рана.
---	--

Јер, одавно ме љубав није понела у чаробни свет и изазове нове. И не видим одавно, излаз из тунела, иако и превише верујем у снове.	А ја још увек у души гајим спокој. Стихови ми изнова срцу мир доносе. Свако живи, нек живи сан свој, а моје мисли сад су као кап росе.
--	---

Све реке, одувек, некуда теку, полако односећи наше наде. Одувек сви газимо исту реку и живот нам неко од рођења краде.	Ако их рука одмах на папир не разлије, своју истину и од мене ће скрити. Као сунце кад првим зраком росу попије, тако ни мене, ни мисли, више неће бити.
--	---

Све наше истине неумитно вену, заблуде су нам, из дана у дан, веће. Ја још љубоморно чувам успомену, на своју младост и те дане среће.	И куда и како пливати даље? Уз или низ Мораву, питање је сад? Ја више не бринем за те ситне детаље, јер знам, прошлост се не враћа никад!
---	--

Кад сам у моравским вировима коноплу са својима знао киселити... И сањао, да ће ми после, на прелима, девојке у живот љубав уселити.	И куда и како пливати даље, кад је на сред Мораве укотвљена скела?! Судбина и мени одговор по голубу шаље: Животна струја те, низ матицу, већ понела!
---	--

© Љубодраг Обрадовић

Погледајте видео и запис: Прилоге припремио и обрадио Љубодраг Обрадовић
<https://www.youtube.com/watch?v=DUBlrifwhBQ> и <https://www.youtube.com/watch?v=WkG59EXeiok>
<http://www.poezijascg.com/PHP-Nuke/modules.php?name=News&file=article&sid=7854>

САДРЖАЈ

ПИЈЕТА - Александра Лутхандер, Шведска	8
УМЕСТО УВОДА – Љубодраг Обрадовић.....	8
ИЗАЗОВ – Светлана Ђурђевић	9
НОСТАЛГИЈА – Мирослав Живановић	9
ПРОЛАЗИМО – Љубодраг Обрадовић	10
И ГОДИНЕ ПРОЛАЗЕ... - Љубодраг Обрадовић	10
ПЕСМА ГОДИНЕ	12
ПУТОВАТИ - Радмила Лазић, Београд	12
ПИСАЊЕ ПОЕЗИЈЕ ЈЕ КАО ПИСАЊЕ ПО ВОДИ - Ж. Миленковић	13
ВЕРУЈЕМ - Сава Илић	14
СПАВАЈ - Драган Тодосијевић.....	14
КОЛИКО ПУТА УМРЕТИ СЕ МОЖЕ - Јовић Драгојло.....	15
*Они што погледом сазнаше - Раденко Настић	15
НЕДОСАЊАН САН - Милован Петровић	15
Елеонора Лутхандер, Шведска.....	16
Милица Јефтимјевић Лилић, књижевница.....	17
Најновија књига поезије др Зорице Арсић Мандарић, Ж. Миленковић ...	22
ПОЕЗИЈА НАДАХНУТА ПРАВОСЛАВЉЕМ – Живомир Миленковић.....	24
Јелена Протић Петронијевић, Крушевац	25
Виолета В. Јовић, Ниш.....	27
У животу је најважније бити слободан... (Ж. Миленковић).....	27
Јована Марковић, Љубава	31
Б. Благојевић - Једноставност и лакоћа стиха Јоване Марковић	31
ПРЕДСТАВЉАМО ЧАСОПИСЕ КОЈИ ОБЈАВЉУЈУ ПОЕЗИЈУ	33
БЛАГОРОДНО МОРАВИШТЕ	33
Како је настала <i>НАША ПЕСМА</i> - Радивоје Миладиновић Пацко	34
Борисав Благојевић, Ћуприја.....	35
Матилда Јанковић, Ћуприја.....	36
Слободан Д. Станковић, Ћуприја	36
Милка Ижогин, Ћуприја.....	37
Слободан Јовановић – Стубички, Ћуприја	38
Снежана Перовић, Ваљево.....	40
Сања Петровић, Нови Сад	42
Весна Мијин, Сремска Каменица – Нови Сад.....	43
Живота Трифуновић, Кобиље	45
Радован Стевановић, Макрешане	45
Милован Петровић, Шведска.....	46
Драгана Марковић, Крушевац	47
Верица Преда, Вршац	47
Богица Јевтић, St. Gallen – Швајцарска.....	48
Ненад Димитријевић, Крушевац.....	49
Латинка Ђорђевић, Крушевац.....	50
Дуња Колар, Шид	52
Видак Г. Петровић, Шид.....	52

Јован Бошњаковић, Илинци	52
Снежана Михајловић, Шид	53
Дарко Колар, Шид	53
Стефан Кнежевић, Крушевац	53
Ђорђе Петковић, Параћин - ДУШАН МАТИЋ МАЛО ВИШЕ ИСКОСА	54
Душан Матић – Поезија	66
Драгољуб Дади Миладиновић.....	68
О ДАДИЈУ - Владимир Тасић.	68
Драгош Павић, Велико Градиште	70
Градимиr Карајовић, Крушевац	72
Јелена Ковачевић, Бајина Башта	73
Лепa Симић, Цирих – Швајцарска.....	74
Милена Стаменковић Вукоје, Берн - Швајцарска.....	75
О Миленином роману БЕЛИН ТРУГАО	75
Милош Ристић, Крушевац	76
У чаши Драинца	76
Милош Ристић, књижевник - Живомир Миленковић	79
Мирослав Стојадиновић, Макрешане	81
Светозар Н. Поповић, Даниловград.....	82
Зора Митровић, Крушевац	84
Сандра Миладиновић, Мајдево - Крушевац.....	85
Јелена Петронијевић, Јабланица	86
Драган Матејић, Крушевац.....	86
Саша Милетић, Крушевац.....	87
Драгиша Павловић Расински, Крушевац.....	88
Братислав Костадинов, Крушевац	89
Дејан Ристић, Крушевац	90
Живојин Манојловић, Крушевац	91
Даница Гвозденовић, Крушевац.....	92
Даница Рајковић, Крушевац.....	92
Живомир Миленковић, Крушевац.....	93
Софија Соња Перовић, Никшић	94
Драгојло Јовић, Крушевац	94
МАЛИ ЗАВИЧАЈНИ ЗАПИС О ДАЛИБОРУ ЋОКИЋУ - Љ. Ћидић	95
УРЛИК БОЛА за кафанским столом занеми - Љ. Обрадовић	95
Далибор Ћокић, Брус	96
Вељко Стамболија, Крушевац	97
Љубиша Ћидић: "Моравска тројеручица" -В. Стамболија	97
Анђелко Анушић: "Епитаф за незнане" – В. Стамболија	98
Немања Рашета	101
Горан Минић, Брус	102
Зоран Јовановић, Лесковац.....	103
Савремени гуслар или Епска ширина свакодневности, М.Ристић.....	104
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015 – Бела Вода, Љ. Обрадовић	106
УЗ или НИЗ МОРАВУ? – Љубодраг Обрадовић	109

ЗА ИЗДАВАЧА:

Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ
Крушевац, Цара Лазара 142
Уредник часописа: Љубодраг Обрадовић

Редакција часописа:
Љубодраг Обрадовић; Дарко Колар; Светлана Ђурђевић;
Мирослав Мића Живановић; Спасоје Ж. Миловановић;
Латинка Ђорђевић; Лепа Симић; Живомир Миленковић;
Зоран Јовановић и Зора Митровић

Лектор: Вељко Стамболија

Уводна реч: Љубодраг Обрадовић

Дизајн корица: Јелена Ивановић

Дизајн знака *ПоезијаСРБ*: Зорица Бркић

Припрема за штампу: Љубодраг Обрадовић

Штампа: СаТЦИП - Врњачка Бања

Тираж: 100 примерака

Часопис излази два пута годишње

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

82

ПОЕЗИЈА СРБ : часопис за поезију
/ уредник Љубодраг Обрадовић.

– 2014, бр. 1 (март)-.

– Крушевац :

Удружење песника Србије

Поезија СРБ,

2014- (Врњачка Бања : СаТЦИП).

– 29 cm

Два пута годишње.

ISSN 2335-0105 = Поезија СРБ

COBISS. SR-ID 205696012

Ауторски хонорар за објављивање у часопису нисмо у ситуацији да платимо!
Ако сте са тим сагласни пошаљите нам свој рад на мејл: pesnik@poezija.rs